

گۇفارىكى
بىۋارى
پەرەپىندانى
مىرۋىي گىشتىيە
نيسانى
2013

كوالىتى ژيانى
دەزگا و
دامەزراوەكان

10
منتدى اقرأ الثقافى
www.iqra.ahlamontada.com

كە بىتزار بووى
رېنگايەكى تىر
بىۋىزەرهۋە!

با لى گەلى
ژاپۋەنەۋە
فېرىن!

ئاكام و
بەرھەمى
چاكسازىي

سوپاسى
(ئىرەيى - جەسوودى) ەكانت
دەكەم!!

دلىسىي نىۋان
ژن و مىرد

چۇن ژيان دەگۇرېت؟

دواى سەرکەۋىتن... وريابه!

بره و

گۆقارىكى بواری پهره پىندانى مروى گشتيه
ژماره (10) نيمانى 2013

۲۶

۳

۳۶

۷

۴۳

۱۱

۴۶

۱۹

۲۳

راویژکاران

شهال موفتى د.كهريه نهحمهه
د.سابق عهزير خوشاوه د. نهحمهه وهرتى

خاوهنى ئيمتياز

نهوزاد سهلاه خوشاوه

۰۷۵۰۴۵۳۲۲۲۴

khoshnaw_n@yahoo.com

سهرنووسهر

ياسين نهحمهه زهنگه نه

۰۷۷۰۱۴۸۸۹۶۲ - ۰۷۵۰۴۳۳۸۵۸۷

yaseenzangana@yahoo.com

دهستهى نووسهران

عهلى ئيبراهيم جههه

نوميد مستهفا

نيجسان برهان الدين

نهمير نهحمهه عهيدولقادر

نيمان ناصح

بهشى ريكلام

۰۷۵۰۴۳۳۸۵۸۷

چيخانهى كهقون

تاييلىست

هاورى ياسين

ناردنى بابته و پهيودنديهه
لهريگاي سهرنوسهروهه دهيدن

نرخى 2500 ديناره

ديزايين گۆقارى بريار

بهنای خوار به‌خشنده می‌هره‌بان

ده‌ستیك

سەر نووسەر

با خۆمان به‌كه‌سانی تر به‌راورد نه‌كه‌ین!

هۆكاری سهركه‌وتنه‌كانیان چی بووه، تالێی به‌هرمه‌ند بێت.

چاره‌سهری ئەم كێشه‌یه‌ش له‌وه‌دایه‌ سه‌رما خۆمان بناسین و له‌گه‌ڵ خۆماندا ناشت بینه‌وه، خالی به‌هیزو لاوازی خۆمان دیاری بکه‌ین و خۆمان به‌خۆمان به‌راورد بکه‌ین، بۆ به‌دییه‌نانی ئەمه‌ پێویسته‌ ناو به‌ناو له‌كه‌ش و هه‌وایه‌کی سازوه‌یمندا گه‌توگۆیه‌کی لۆژیکانه‌ و به‌خۆداچوونه‌وه‌یه‌کی ژیرانه‌ و دادگا‌یه‌یه‌کی بۆیرانه‌ له‌گه‌ڵ خۆماندا ئەنجام به‌دین، هه‌روه‌ها نابێت ئەوه‌مان له‌یادچیت هه‌ریه‌که‌مان له‌ناخیدا خالی به‌هیزو جوانی واهیه‌ خه‌لگی به‌سه‌رسامیه‌وه‌ بۆی دهروانن.

ده‌با یه‌كێك له‌ دروشمه‌كانی ژيانمان نه‌ومبێت: (خۆمان به‌كه‌سانی دی به‌راورد ناکه‌ین وشیا‌زو ستایلی خۆمان هه‌یه‌).

نادۆزیته‌وه، هه‌ر بێر ده‌كه‌یته‌وه‌ چۆن كێبڕگێ له‌گه‌ڵ نه‌وه‌كه‌سانه‌دا بکه‌یت، به‌مه‌ش دوور ده‌كه‌ویت‌ه‌وه‌ له‌ سهركه‌وتن و گه‌یشتن به‌ ئامانه‌جه‌كان.

— خۆ به‌راوردكردن به‌كه‌سانی دی كاریکی هه‌له‌و نه‌خوا‌زراوه‌و سو‌گایه‌تی كردنه‌ به‌خۆت و ناتگه‌یه‌نیته‌ سهركه‌وتن، شه‌كه‌ت و ماندووت ده‌كات و بنچینه‌ی خۆنه‌ناسینه‌.

— خۆ به‌راوردكردن به‌كه‌سانی دی كات و ژيان و ته‌ندروستیت به‌ هه‌مه‌ر ده‌دات.

مرۆڤه‌كان هه‌ریه‌كه‌و كه‌سایه‌تی و تایبه‌تمه‌ندی خۆی هه‌یه‌و، خالی به‌هیزو لاوا‌زو به‌هره‌و توانای خۆی هه‌یه‌ پێویست ناكات خۆی به‌راوردكات به‌كه‌سانی دی، به‌لام ده‌شیت و كاریکی باشه‌ مرۆڤ سوود له‌ ئەزموونی كه‌سه‌ سهركه‌وتووه‌كان و مرگرت و بزانی‌ت

كه‌سانێك هه‌ن به‌راوردی خۆیان به‌ده‌ورو به‌ره‌كه‌یان ده‌كه‌ن، له‌ كه‌سانی به‌هرمه‌ندو سهركه‌وت..... جا به‌راوردكردنه‌كه‌ له‌ بوا‌ری ئابوری، كۆمه‌لایه‌تی، رۆشنه‌بیری، یان هه‌ر بوا‌ریکی تردا بێت.

زیان و كاریگه‌رییه‌كانی خۆ به‌راوردكردن به‌كه‌سانی دی:

— خۆ به‌راوردكردن به‌كه‌سانی تر هه‌لۆسته‌ت لاوا‌ز ده‌كات به‌رامبه‌ر به‌خۆت و خه‌لگی، چونكه‌ دهروانیه‌ خالی به‌هیزو جوان و ناوا‌زه‌ی كه‌سی به‌رامبه‌رو به‌ خاله‌ لاوا‌زه‌كانی خۆت به‌راوردی ده‌كه‌یت، به‌مه‌ش له‌خۆت رازی نابیت و تووشی نیگه‌رانی و نا‌ره‌حه‌تی ده‌بیت و رق و قینت له‌و كه‌سانه‌ ده‌بیت و ئیره‌میان پێده‌به‌یت.

— خۆ به‌راوردكردن به‌كه‌سانی دی توشی ترس و ده‌راوكێت ده‌كات و خۆت

شیوازی مامه‌له کردن له‌گه‌ل جگه‌ر گۆشه‌کانت

له رادمبه‌دەر هه‌ست بابه‌های خود دمکهن، نه‌وا گرفت بۆخۆیان و کهسانی ده‌ورو به‌ریان دروست دمکهن، نه‌وا که‌سانه به‌چهند سیفاتیک دناسرینه‌وه وهک: نیرگری (خۆشه‌ویستی خود)، لوت به‌رزی، نه‌وا بره‌ویه‌ی که نه‌وان له خه‌لگی تر باشترین و له خه‌لگی تر گرنگترین، هه‌ر کپیرکییه‌ک هه‌بیت، نه‌وان شایسته‌ی یه‌که‌من، که به‌راوردی خۆیان له‌گه‌ل خه‌لک دمکهن، هه‌میشه خۆیان پێ باشترین، هه‌موو سه‌رکه‌وتنیک، چاکه‌یه‌ک بیاوه‌تیه‌ک بۆخۆیان ده‌گه‌رینه‌وه، له‌به‌رامبه‌ر نه‌وانیشدا نه‌وا که‌سانه‌ی له رادمبه‌دەر له به‌های خود که‌م ده‌که‌نه‌وه پێیان وایه نه‌وان له خه‌لگی تر نزمترین، بێ توانترین، بێ هیزو بێ متمانه‌ترین، له نیوان نه‌م دوو گروهه‌ش گروهی سییه‌م هه‌ن، که‌وا پارسه‌نگیه‌ک بۆ به‌های خود دادنه‌ن، نه‌م گروهه‌ پێیان وایه نه‌وان نه‌زیاتر نه‌ که‌مترین له خه‌لگی تر،

حه‌ز بکه‌ن مروفیکێ تر وهک خۆیان یان له خۆیان به‌رزتر بێت، نه‌وا هه‌زی دایک و باوکه‌ بۆ مناله‌کانیان! هه‌ر بۆیه‌ش له پێناو هاتنه‌دی نه‌م هه‌زه‌ چهن‌دین ریکای دروست و نادرست ده‌گه‌رنه‌به‌ر، زانیینی لایه‌نی ده‌روونی و ژیری منداڵ و به‌کاره‌ینانی ستایی دروست، یارمه‌تی دایک و باوک ده‌دات، مامه‌له‌یه‌کی دروست له‌گه‌ل مناله‌کانیان بکه‌ن و له‌هه‌مان کاتیشدا یارمه‌تی منداڵ ده‌دات بپێته‌ خاوه‌ن که‌سایه‌تی خۆی.

منداڵ و به‌های خود self-esteem به‌های خود بریتیه‌ له تپروانینیکی دروست و لۆژیکانه به‌رامبه‌ر خود، نه‌وا که‌سه‌ی تپروانینیکی نیگه‌تیفانه‌ی به‌رامبه‌ر خودی خۆی هه‌یه‌ نه‌وا له به‌هاو نرخه‌ی خودی خۆی که‌م ده‌کاته‌وه، نه‌وا که‌سانه‌ی تپروانینیکی پۆزه تیفانه‌یان به‌رامبه‌ر خود هه‌یه نه‌وا نرخ و به‌های خود ده‌زانن، نه‌وا که‌سانه‌ی

هه‌موو دایک و باوکیک هه‌زه‌دکات مناله‌کانی به‌و شیوه به‌رومه‌ده بکات که خۆی نارمه‌زو ده‌کات، به‌لام که‌س نه‌وا پرسیاره له خۆی ناکات تا چهند نه‌وا شیوازی له به‌رومه‌دکردنی مناله‌کانی به‌کاری ده‌هێنێت راست و دروسته؟ تاجه‌ند له مامه‌له‌کردن له‌گه‌ل مناله‌کانی بینه‌مای به‌رومه‌دیی و ده‌روونی و زانستی په‌یره‌ ده‌کات؟

زۆر جاران ئێمه له‌ دلسۆزی بۆ مناله‌کانمان، ده‌که‌وینه‌ی هه‌له‌ی زۆر که‌وره، که‌وا مناله‌کانمان تا گۆتایی ژیا‌نیان باجی ده‌دنه‌ن، زۆر جار له ده‌ره‌نجای مامه‌له‌ی نادرست که‌سایه‌تی مناله‌کانمان تیک ده‌شکێنن و تووشی چهن‌دین گریی ده‌روونی ده‌که‌ین، وهک گریی هه‌ستکردن به‌که‌می، نه‌سته‌می له به‌ریاردان، پشت به‌ خۆنه‌به‌ستن و چهن‌دین گریی تر. نه‌گه‌ر دووکه‌س هه‌بێن له جیهانداو

ئەوان مەۋقۇن و ھەلە دەگەن و ھەمىشە
سەنۋورى خۇيان دەزانىن، ئاشكرايە
ھەريەك لە ئىمە دايك و باۋكى خۇمان
ھەلەنەبزاردوۋە، بەلام بە دۇنيابىمەۋە
ھەستەردىنمان بە بەھاي خود و مەمانە
بەخۇ بوۋنمان لەۋانەۋە سەمراۋە
گرتوۋە، بۇيە مامەلەگردنى تۇ لەگەل
مەنەلەكانت بەرادىيەكى زۇر دەگەۋىتە
زۇر كارىگەرى ئەۋە بە چ شىۋازىك
دايك و باۋكت لە مەنالىدا مامەلەمان
لەگەل كەردى، ئەگەر مەتەۋىت ھەمان
ھەلەى دايك و باۋكت لە شىۋازى
مامەلەكەردن لەگەل مەنەلەكانتا دوۋبارە
نەكەيتەۋەئەۋا پىۋىستە لەسەمەتادا
لەۋە تىبگەيت، كەۋا چۇن مامەلەى دايك
و باۋكت كارىان كەردۇتەسەرت و چۇنىش
لە رەفتارى تۇ بەرامبەر مەنەلەكانت
رەنگى داۋەتەۋە.

باوك سالار پتی وایه هیج پیویست
ناکات یاساکان بۆ منالەگهی شی بکاتهوه،
تهنها لیسەر باوک دایک ئەوویه یاسا
دەربیکەن و لیسەر منالیش ئەوویه
پەیرەوی لی بکەن، کاتیک منال داوی
رونکردنەوه دەکات دایک و باوک دەلین
"چونکە من دەلیم واکە" ! بەم شیویمەش
دایک و باوک کۆنترۆلی منداڵ دەکەن
و هیج بواریکی هەلبژاردنی نازادانە
بۆ نادن، دایک و باوکی باوکسالار
داواکاری زۆریان بۆ منالەکانیان هەیە

هەندیک لەو منالانە لە داهاتوودا
دەگەونە ژێر رکێف و دەسلاتی خەلکی
تروەهەندیکی تریان دەبنە نژە کۆمەلگاو
چەقەوسوو، مامەلەیی باوەکسالاری رێگرە
لە گەشەسەندنی ئەقلی و زیرەکی
منال و هەموو حەزو ئارەزوویەکی
مندالیش لەناو دەبات، ئەم منالانە
هەستی بەهای خودیان لا لاواز دەبێت
و گەم مەتەنەیان بە خۆیان دەبێت،
بۆیە هەرگیز ناتوانن رۆڵی سەرکردە
ببینن، منالی پەرۆردمکراو لە خێزانی
باوک سالار هەمان رەفتار لە دواڕۆدا
بەرامبەر منالەکانی دووبارە دەکاتەوه،
ئەم منالانە هەول دەدەن لە دەرەوی
خێزانداندا کۆنترۆڵی کەسانی تر بکەن و

ليکۆلينيە و مەکان باس ئەوە دەکەن، ئەو
مەندالانەي لە خێزانی ديموگرات پەرە و مرده
دەمب، زياتر توانای خوگونجانيان لە گەل
ژيان هەيه، شارمەزایی و توانای زانیونیان
بە سەر خوێان هەيه، هەر لە مەنایەوه
فێردەمب چۆن گەرفتەکانیان چارەسەر
بکەن بپاری دروست بەدەن و رفعتاری
گونجاو بکەن، ئەم حۆرە مامە ئەيهەش

کاتیک له‌وبه‌ری شه‌قام له‌گه‌ل که‌سیک قسه ده‌کیت و مناله‌کیت له دستت را ده‌کات و ده‌یویت به راگردن بیه‌ریت‌هوه ئوتومبیل‌یک دیت و خه‌ریکه لئی بدات، تۆ بیده‌نگ ده‌بیت و هیچ کاردانه‌وه‌یه‌کیت نابیت! دایک و باوکی بیاک زۆر که‌م یاساو ریتسا بۆ مناله‌کانیان دادمنین، ئەوان زیاتر ئارم‌زوو ده‌کهن مناله‌کان خۆیان کاری خۆیان ریک بخهن و یاسا دابنن، به‌مه‌ش ده‌یان‌ه‌ویت لسه رووبوونه‌وه له‌گه‌ل مناله‌کانیان خۆیان لابدن، به‌گشتی خه‌لک بره‌ویان وایه‌ ته‌گه‌ر رینگا به‌ مندا‌ل درا کاروباری خۆی ریک بخت، ئەوا فیری پشت به‌خۆ به‌ستن ده‌بیت، به‌لام له راستینا ئەم شت‌وازی مامه‌له‌کردن ریک ئەم کاره پیچ‌ه‌وانه ده‌کاته‌وه، چونکه کاتیک مندا‌ل خۆی یاسا بۆ خۆی دادنه‌یت، ئەوا دایک و باوک هیچ کۆنترۆلیان نا مینیت و مناله‌کەش له‌سەر ئەوه مناله‌کانی خۆی په‌روم‌رده ده‌کات. ئەم دایک و باوکه‌ی شت‌وازی رینگه پیل‌راو ده‌گرنه به‌ر‌شه‌وا مناله‌کانیان زۆر خۆش ده‌ویت و هه‌موو ژیانیان بۆ ئەوان دادمنین، هه‌ول دهم‌ن وه‌ک هاورێ مامه‌له‌یان له‌گه‌ل بکه‌ن، چونکه بره‌ویان وایه به‌م شت‌وه‌یه په‌یوه‌ندیان باش ده‌بیت، ئەمه‌ش وا ده‌کات مندا‌ل له به‌رامبه‌ر دایک و باوک یه‌کسان بێت، نه‌ک که‌سیک بێت پت‌ویستی به‌ دایک و باوک بێت، بۆ ئەوه‌ی گوێ‌پرايه‌لی مناله‌کانیان ده‌سته‌به‌ر بکه‌ن، دایک و باوک هه‌ول‌ی پێدانی به‌خشیش و پاره دهم‌ن نه‌ک دانانی یاساو ریتسا، تپروانیی خه‌لک بۆ دایک و باوکی رینگا پیل‌راو ئەوه‌یه پت‌یان وایه ئەوان که‌متر خه‌م و بیاک‌نه‌م دایک و باوکه‌نه‌هه‌ند چه‌مکی هه‌له‌یان هه‌یه وایان لێ‌ده‌کات به‌م شت‌وه‌یه به‌رامبه‌ر مناله‌کانیان ره‌فتار بکه‌ن وه‌ک، نه‌گه‌ر من ئەو شته نه‌که‌م مندا‌له‌که‌م داوا ده‌کات، ئەوا مندا‌له‌که‌م منی خۆش ناویت، به‌م پت‌یه‌ش داواکاریه‌کانی جت‌به‌جێ بکه‌م، ئەوا دلتیا ده‌بم منی خۆش ده‌ویت، کاتیک داواکاریه‌کانی مناله‌که‌م جت‌به‌جێ ده‌که‌م ئەوا له‌گه‌لی تووشی کت‌شه نابم،

ده‌رمان و نه‌که‌ه‌لیان هه‌یه، تارادیه‌که که‌وا مناله‌کان ده‌بیت به‌سه‌ره‌رشتی ئەوان بکه‌ن! هه‌ندیکیان خۆیان گرتی خه‌م‌وکی و سۆزداریان هه‌یه، له شت‌وازی مامه‌له‌ی پشت تپ‌کراوا، دایک و باوک ئەم‌هه‌ی سه‌ره‌ق‌الی پت‌داویستی و په‌سه‌کانی خۆیان، تا ئەندازه‌یه‌ک درک به‌وه ناکهن که‌وا پالشتی سۆزداري و ده‌روونیان به‌ مندا‌له‌کانیان نه‌داوه، ته‌نانه‌ت ئەگه‌ر ئەمه‌ش بزانن ئەوه باکی پێداده‌ن و گرتی خۆیان پت سه‌رم‌ک‌یت‌ره له هه‌ مناله‌کانیان.

گرت‌ه‌کانی شت‌وازی مامه‌له‌ی

پشت تپ‌کراو

ئەم مندا‌له‌ی له لایه‌ن دایک و باوکیان پشت گوێ خراون به‌ ئەسته‌م ده‌توانن له داها‌ت‌وودا په‌یوه‌ندی و له‌یه‌ک‌تر نرێک بوونه‌وه دروست بکه‌ن، ته‌نانه‌ت له‌گه‌ل مندا‌له‌کانی خۆشیان! ئەم شت‌وازی مامه‌له‌کردن به‌ناسانی له نه‌وه‌یه‌ک بۆ یه‌ک‌کی تر ده‌گوازیت‌هوه، چونکه مناله‌کان فیری هه‌مان ستایل ده‌بن، ئەم مندا‌له‌ هه‌ست به‌وه ده‌کهن که‌وا ئەوان هیچ گرنگ نین و شایه‌نی ئەمه‌ نین بایه‌خیان پت بلریت، ئەمه‌ش هه‌ستی به‌های خود لایان نزم ده‌کاته‌وه و مه‌تانه‌یان به‌خۆیان که‌م ده‌یت‌هوه. ئەم مندا‌له‌ نه‌رم‌یان له خۆیت‌دن که‌مه‌و که‌م‌تر ده‌توانن په‌یوه‌ندی کۆمه‌لایه‌تی دروست بکه‌ن، زیاتر ئەگه‌ری ئەمه‌یان هه‌یه‌ت‌وره‌و توندو تیژ بن، که‌م‌تر گوێ‌پرايه‌لی یاساو حکومه‌ت ده‌بن و زیاتر ئەگه‌ری ئەوه‌یان هه‌یه تووشی ئالوده‌بوون بن به‌ ماده‌ی هۆشبه‌ر.

شت‌وازی مامه‌له‌ی رینگا پیل‌راو

permissive

به‌ پیچ‌ه‌وانه‌ی شت‌وازی مامه‌له‌ی باوکه‌سالاری، مامه‌له‌ی رینگا پیل‌راو داواکاری که‌میان له مناله‌کانیان هه‌یه و که‌م‌ترین جاوه‌پروانیان لێ‌ده‌کهن و، پت‌یان وایه که‌م‌ترین کۆنترۆلیان له‌سەر مناله‌کانیان هه‌یه‌و وه‌ک پت‌ویستی لێ‌ها‌ت‌وو نین بۆ مامه‌له‌کردن له‌گه‌لیان،

پت‌ گرت‌ نیه، چونکه دایک و باوک پت‌ویستیان به‌ ئارام‌گرتن و پشودرێژی زۆره‌ بۆ ئەم جۆره مامه‌له‌ کردنه و ده‌بیت ناوه ناومش پت‌داچوونه‌وه بۆ ئەم جۆره مامه‌له‌کردنه بکه‌ن که‌وا تا‌کو چ رادیه‌که به‌ره‌و پت‌ش چوونه، مناله‌کان فپ‌رگراون هه‌میشه په‌رسپار بکه‌ن و پت‌یان وایه هه‌موو وه‌لام‌یک‌یشیان ده‌ست ده‌که‌ویت، ئەمه‌ش هه‌ندی‌ک جار گرت‌ بۆ دایک و باوک دروست ده‌کات، چونکه پت‌گومان ئەوان وه‌لام‌ی هه‌موو په‌رسپاری‌ک نازانن، به‌لام له‌گه‌ل هه‌موو ئەمانه‌شدا ئەم مندا‌له‌ فیری هه‌ست به‌ به‌ره‌رسپاریه‌تی ده‌بن و گوێ‌پرايه‌لی دایک و باوک ده‌بن، ئەم گوێ‌پرايه‌لیه‌ش له ریزه‌وه‌یه نه‌ک له‌به‌ر ترس و سزادان.

شت‌وازی مامه‌له‌ی پشت تپ‌کردن

un-involved

لەم شت‌وازی‌دا دایک و باوک داواکاری که‌م یان هه‌ر داواکاریان نییه، ئەوان هیچ سۆز و خۆشه‌ویستی‌ه‌ک ده‌رنه‌پ‌رن، که‌مه‌ترخه‌م و پت‌ یا‌کن، ئەم جۆره دایک و باوکه‌نه‌ خوار‌دن، جل و به‌رگ، که‌مه‌ستی پت‌ویست بۆ مناله‌کانیان ده‌ک‌رن، به‌لام ده‌ست ناخه‌نه کارو باری ژیا‌نی مندا‌له‌کانیان، ئەمه‌ش مانای ئەوه نییه هیچ یاساو ریت‌سایه‌ک له‌مال نییه! به‌لام یاساکان که‌م و زۆر سادەن ئەم جۆره دایک و باوکه‌ جاوه‌پ‌تی هیچ له مندا‌له‌کانیان ناکهن و داواشیان لێ ناکهن! زۆر جار‌یش هه‌ول دهم‌ن خۆیان له مناله‌کانیان یان له داواکاری مناله‌کانیان بدزنه‌وه، بۆیه ناتوانن وه‌ک پت‌ویست سه‌ره‌رشتی مناله‌کانیان بکه‌ن و هه‌میشه بۆشاییه‌ک له نێوانیان هه‌یه، هه‌رچه‌نده زۆر ئەسته‌مه ئەمه باوه‌ر بک‌ریت، به‌لام بوونی دایک و باوکی که‌مه‌ترخه‌م مانای ئەوه نیه ئەوان مناله‌کانیان خۆش ناویت، له راستیدا زۆر له‌م دایک و باوکه‌نه به‌هۆی سه‌ره‌ق‌ال بوونیان به‌ کاری خۆیان ناتوانن کاتی پت‌ویست به‌ مناله‌کانیان بدن، ئەوان له‌ژێر فشاری دارایی، کار، یان کۆمه‌لایه‌ت‌یدان هه‌ندیکیان گرت‌ی ئالوده‌بوون به‌

بەداخەو ھېچ كەتەلۈكتەك يان خشتەيەك نىيە، گەرەنتى ئەو ىدات مئالەكەت بە باشتىن شىۋاز پەرورەدەيت، زانىارى لە باردى شىۋازى مامەلەى جىاواز و دەرەنجامەكانىيان يارمەتى ئەووت دەدات چ شىۋازىك بۇ پەرورەدە بەكار بەيتىت، ئەمەش گىرگە بزائىت ئەم شىۋازانە رەھا نىن، بەلگە لەسەر بىنەماى لىكۈلەنەووت تۈيۈنەو دىراون، چۈنكە جگە لەم شىۋازانە كەسايەتى و مىزاجى دايك و باوك و مئالەكەش گىرگى خۇيان ھەيە، جگە لەو جىاوازى لە شىۋازى مامەلەى دايك و باوك و كەسايەتى ھەر يەكەيان و ئايدۇلۇزىا و بىرگىرەنەووتى ئەو لە ژيان و باگراوئەندى پەرورەدەى خۇى. ئەمانە ھەمەو بىرپارى ئەو دەدەن چۈن مامەلە لەگەل مئالە كانت دىكەيت، چۈنكە مەبەستى كۈتايىسى بەختەمورى خىزانە.

ناكەن و بىرگىرەنەمىيان پىگەشتو نىيە، ئەوان ھەمەشە گىرەتيان لە قۇتابخانە ھەمەو لە وانەكانىيان دوا كەوتوون، ئەم شىۋازى مامەلەى ئەزادىيەكى رەھا دەداتە مئال و ئەویش لە دەست خۇى دەرەجەيت و بە ئارمىزوى خۇى رەقتار دەكات، بەلام ژىسان لە دەرەو مىال بەم شىۋە نىيە، ئەو ناتوانىت ئازاد بىت، لىرەشدا لەگەل ھاورىكانى تووشى گىرەت دەيت ئەم مئالانە ناتوان خۇدى خۇيان يان ئارمىزوومەكانىيان كۈنترۇل بىكەن، چۈنكە ھېچ كاتىك پىۋىستىيان پى نەبوو، ئەو دايك و باوكەى بەم شىۋازە مامەلە لەگەل مئالەكانىيان دىكەن، رىگە لەو دەگىر مئال ھىرى ھەر شارمەزىيەك يان شىۋازىك بىت بۇ خۇگونجاندن لە داھاتوودا.

دوا ووتە

پەرورەدى مىال بابەتتىكى ئالۇزەو ھەر مئاللىك تايبەتمەندى خۇى ھەيە،

بۇيە باشتىن رىگا بۇ خۇلادان لە كىشە دابىنكردنى داواكارىە كانيەتى، دابىنكردنى داواكارىەكانى مئالەكەم ماناى ئەوئە ئەو گىرگە بۇ من، من نامەوئ باوكسالار بىم بۇيە رىگەى پىدەدەم خۇى بىرپار بىدات پىۋىستە ئەم دايك و باوكانە بزائى مئال بەيى مەرج دايك و باوكى خۇش دەوئىت، ئەگەر ياسا رىنەماى بۇ رەقتارەكانى مئالەكەت دابىن و سنوورى بۇ دىارى بىكەيت، ماناى ئەو نىيە مئالەكەت رەق لىت دەيتەو، چۈنكە دانانى سنوور بە شىۋەيەكى درووست وا دەكات مئال رىز لە دايك و باوكى بگىت.

كارىگەرەكانى شىۋازى مامەلەى

رىگا پىدراو permissive

ئەم مئالانەى بەم شىۋەيە پەرورە دىگىر ئەست بە نانارامى و نا ئاسايىشى دىكەن، چۈنكە كەس رىنەماى و زانىارىيان پىنادات، بۇيە ھەست بە بەرپىسپارىەتى

کواليتى ژيانى ده‌زگا و دامه‌زراوه‌گان

شه‌مال موختى

تېروانين Vision

ئامانچ و مەبەست و خەون و نەخشەى دامه‌زراښتن و بېرەدوامبونى دامه‌زراوه و پرۆژەكەيه.

گرنكى پلانى ستراتيجى
پلانداڻانى ستراتيجى بۇ دەزگا و كۆمپانیا زەبەلاحەكان لە ئاستى ئايندى دوردا مەسەلەيەكى زۆر گرنكه، ھەروەھا بۇ ھەمو دامەزراوێك - با لە ۲ كەسێش پێك ھاتبێ گرنكه. ئەو دارشتنە ستراتيجیە كە حیساب بۇ ھەمو گۆرانکاری و ئەگەرەكان ئەكا، لە خاڵێك و بنەمایەكەود ھەلەمقوالت و دانەرێژرێت كە پێی ئەوترێت: (تېروانين - رۆیە) و سەرکەوتن و شكستھێنان پەيوستە

لە نوسینەكانى پېشوماندا تیشكمان خستە سەر كواليتى ژيانى (تاك) و (كۆمەل) و (شار) و پېومەكانیان، ئەمجارە سەرنجتان رانەكێشین بۇ كواليتى (دامەزراوه‌كان) بە ھەمو جۆرەكانیانەود.

كۆمپانیايەك، رېكخراوێك، حیزبێك، یانەيەك، خیزانێك، گروپێك، ھاوسەرگیریەك، یان ھەر پرۆژەيەك سەرکەوتو نابێت، ئەگەر ئايندى خۆى بەدروستى نەبێت، واتە ئەگەر خاوەنى (وینا- تېروانين) ى واقعی نەبێ بۇ جێکردنەوى خۆى لە نايندەدا، چونكە تېروانين وینای ناو مێشكە، واتە:

بەمەود. بېرمەندانى ستراتيج ئەفەرمون: ئەگەر ھەمو ئەندامێكى تيمى بەرپۆمبەردنى ھەر (ولاتێك، دەزگایەك، حیزبێك، پرۆژەيەك... ھتد) بەشدار بکړن لە دەولەمەندکردنى ئەو دەزگایە/ پرۆژەيە... ئەو ۶ جار کاریگەرتر دەبێ. واتا، بۆاردان بە (ئەندامان، تيم، گروپ... ى) - خیزان، کارگە، دەزگا، دامەزراو،... ھتد، تا بەشدارين بۇ بېکھێنان و دەولەمەندکردنى (تېروانين) و مەبەست و ئامانجى دەزگاکیان، جەمکێكى گرنكه بۇ ئايندە تا ئەو (تېروانينه جۆراو جۆرانە) پالەنەربن

ئايا دەپىنيت؟

جونىد سواشى
و: ئيمان ناصح

ئەم گولانە ناكەيت لە پاركەكەوه دىت؟ ئى
دەنگى باندەكانىش ھەر لەولايەوه دىت.
پياوگە پىرسى: ئى باشە، بەلام رەنگە
ئەمە ھى پاركىك نەبىت بەلگەو تەنھا
دارىك بىت.
مەندالەكە: بە تەنھا بۆنى گولنىك ھىندە
بەھىز نابىت و بىلەوبىتەوه، وە تەنھا
دەنگى چەند باندەمەكىش ھىندە بەرزو
بىلەو نابىتەوه، چونكە زو زو سەردانى
پارك دەگەم بۆيە دەزانم، ھەم ئەگەر
نەفەسىكى درىزىش ھەلگىشى ئەوا بۆنى
ئەم نانە تازانەش دەگەى كە لە فرەنكە
دەردەھىترىت.

پياوگە بۇ تاھى كەردنەوه نەفەسىكى
درىزى ھەلگىشا، لەبەرەمبەر ئەوودا بىنى
كە مەندالەكە ھىچ ھەستى پىن نەكرد،
پياوگە تىگەشت كە مەندالەكە نابىناپە،
وہ لەبەر شەلەزاوىي فەسەكانى ئى تىكەل و
پىكەل بوو.

مەندالەكە كە بەم شتانە راھاتبوو، بە
دەنگىكى ساردەوه وتى: ۲ سال پىش ئىستە
لە رووداوتىكدا چاومەكەم لە دەست دا، خۇ
شكور ئەوانەى تۆ سەلامەتەن؟

پياوگە ئاوپىكى بەلەى راستى
شەقامەكەدا دايەموو بەبىنىنى پارك و
ھەست كەردن بە بۆنى فرەنكە وەلامى كۆرە
بچوكەكەى دايەموو وتى: ئىتر لەمەودوا
دەلنىانىم، تاكە شتىك كە لىلى دەلنىابەم
ئەومەيە كە تۆ باشتەر لە من ئەبىنىت.

يەكەم جارى بوو رىنى بکەوتە ئەم
شارەوہ بۆيە شارەزاي ھىچ شوپنىك نەبوو
لەمەمان كاتىشا بە شوپن ناوئىشانىكدا
دەگەر، لەدواى گەرائىكى زۆرو مەندووبون
نەزىك ئوتومبىلىك بوويەوه كە لە قەراغى
شەقامىكدا وەستابوو، مەندالىكىش لە
كوئىنى دواوى ئوتومبىلەكە دانىشتبوو،
كەبرا رووى كەردە مەندالەكە وتى: رۆلەكەم
بىگانەم و شارەزاي ئەم ناوہ نىم، بەشوون
فرىنگىكدا دەگەرەم كە لە نەزىك پاركىكە،
بەپىنى قەسى خەلك بىت لە نەزىك ئەم
ناوہومەيە.

مەندالەكە جامەكەى تا كۆتايى دادايەوهوه
وہلامى دايەوه: مەنىش زۆر جىاوازانىم لە
تۆ، ئەمە يەكەم جارەم كە دىمە نىرد،
لەگەل مەلەوودا بۇ گەشت ھاتوون ئىستاش
ئەوان دابەزىوون بۇ دوكانىك تا شت بکرن.
پياوگە لە دواى بىستىنى قەسى
مەندالەكە خەرىك بوو ھەندىك لە
ئوتومبىلەكە دوور دەگەوتەوه كە مەندالەكە
لە دايەموو ھاوارى لىكردوو وتى: داواى
لەبوردن ئەكەم كە ناتوانم يارمەتەيت
بەدەم، بەلام ئەوئەندەى مەن بزانم دەبىت
لەلای راستەوه بەرمو پاركەكە بېرۆيت.

پياوگە لە مەندالەكەى پىرسى كە ئايا
سەرمەى ئەموى ئەوئەى بىگانەمەكە بەم
شارە چۆن ئەوه دەزانىت؟
مەندالەكە بەھەندىك سەرسورماويەموو
وہلامى دايەموو وتى: ئەى ھەست بەبۆنى

بۇ دارىشتنى پلاننىكى تۆكەم و دروست،
تېروانىنىكى واقى دور لە خەيال،
درىزخايەن و بەتوانا لە خوئىندەموى
گۆرانكارىيەكانى نايندە.

ھەندى گۆمپانىيائى ئەلگىترۆنى
تېروانىنەكەى بىرىتيە لە فرۆشتنى لاپ
تۆپىك بۇ ھەمو لاوتىك لە جىھاندا...
ھەرچەندە ئەمە خەونىكە و مەحالە بىتە
دى، بەلام پائەنرە بۇ ھەموو كارمەندان كە
ئەموى لە توانايانە بىخەنە گەر. رىكخراوى
خەرخراوى واش ھەيە (تېروانىنەكەى)
نەھىشتنى ھەزارىيە... ئەمەش بى گومان
- بە مانەموى سىياسەتە نابورىيە نۆو
دەولەتەكانى ئىستا - كارىكى مەحالە،
بەلام پائەنرىكى زۆر بە ھىزە بۇ تىمەكانى
كە ئەوئەرى توانايان بە خەرج بەدن بۇ
كەمكەردنەموى رۆزەى ھەزارى.

چاك واىە دەست بەردن بۇ بونىادنانى
ھەر پىروژمەك بە (تېروانىن) و
بىرگەردنەموى گەورە دەست پىبىكات،
لەگەل رەجاوكرىنى سوننەتەكانى ژيان و
بىداربۆنى گۆرانكارىيە سىياسى و نابورى و
كۆمەلەيتىيەكان، وانا ھەنگاو بە ھەنگاو
و قۇناغ بە قۇناغ بىن بازدان و قەلەمباز
بەسەر ياساكانى ژيان، خواى گەورە
بۆنەموى بە شەش رۆز دروستكرد و
دەيتوانى بە (كن فىكون) دروستى بكات،
بەلام تىمان دەگەپەنىت كە سوننەتى ژيان
(ھەنگاو بەھەنگاو و قۇناغ بەقۇناغ).
گۆشت و نان و ميوە و سەوزە زۆر گرنگ
بۇ مەرفۇ بەلام كوشندەن بۇ شىرەخۆرد...
چونكە لە قۇناغىكدايە نە ددانى ھەيە
و نە گەدە و رىخۆلەى نامادىيە و دەبى
دوو سالىك شىرى دايكى بنۆشى تا ئەم
قۇناغە تىبەر دەكات.

تېروانىن ھۆى بوونى ھەمو
(دەمەزراو، پىروژە) يەكە، دەبى لە
سەرمەتاوہ جارى بۇ بىدى تا كۆدەنگى
لەسەر دروست بىن لە پىناوئى ئەموى
ھەنگاوہ عەمەللىيەكان لەسەر بنەمايەكى
كۆنكرىتى دابەمەزرىت.

بىرمان نەچى دەبى بەيامەكان بە
وشەيەك يان چەند وشەيەكى روون و
ئاسان بگاٹە خەلكى.

برهه

ياساى

بهريوهربردنى كات

ناسۆس نههوه ر سلیمان : مامۆستای زانکۆ

دهستپێك:

كات بریتییە لە ژيان، بریتییە لە گرنگترین و دەگمەنترین ڕەگەز و بەخششمەکانی مەرۆف، هەر لەسەرمتاوه لە کاروباری بهريوهربردندا گرنگی پێدراوه، بەشیوەك بەکارهێنانی گارا و گونجاوی كات وا پێناسە كراوه، كە بریتییە لە خالی جیاگەرمەوی بەدەستەهێنانی دەستكەوت یاخود لەدەستدانی لەلای دەستكەوت لەلای مەرۆفدا، یاخود وەك دەوترێت: كات ئەو سەرمايەيە گەناتوانرێت نوێ بکێژێت و یاخود لە ناستیکدا راپۆستێنرێت یاخود توانستی ئەوەمان هەمبەست بکەین بۆ ئەوەی بەهەر نرخ و هەولدانێك بێت، تەنانەت ناتوانین بێبەخشیێنەوه، چونکە ئەویمان لەتوانای مەرۆف دەردهچێت و لەلایەن خودای گەومەرەوه دهبەخشرێ یاخود وەردەگیرێت وە چونکە پەيوەندی بە تەمەنی مەرۆفەوه هەمە.

جوارگۆشەکانی بهريوهربردنى كات لای

ستيفن كوفى:

جوارگۆشەکانی كات بەمانای ئەوە دێت كە ئێمە رێزبەندی یاخود پۆلێنکردن بۆ تەواوی ئەو كارو چالاکیانەى كە بە نیازین یاخود پێویستێن ئەنجامیان بەدەین دەستێشان بکەین، بێگومان لەسەر بنەمای پەلەبەندیان، هاوكات لەرووی گرنگی و خێرایى ئەنجامدانی کارەكان، واتە وەبەرھێنان لەكاتى خۆماندا بکەین و یار بەوە ئەدەین كات بپێتە ڕەگەزێكى بى نرخ لە ژيانماندا، بەلگە بۆتوانین دايشی بکەین بۆ ئەوەى زیاترین سوودی لێوەربگیرین.

ستيفن كوفى بەشیوەيەكى زۆر ڕوون

1- مەھوم الوقت وەھمیتە فې الإدارة، www.elebd3.com

ناشکرا، لە جوارچێوەى ئەم ياسايەیدا کاروچالاکییەکانی دا بەشکردوو بەسەر کات، بۆ ئەوەى بتوانین وریای خۆمان بێن سوود لە کاتی خۆمان ببینین، ئەمەش لەرێگەى دانانی نەخشەيەك یاخود هاوگێشەيەك كە لە(جوار) جوارگۆشە پێکھاتوو:

جوارگۆشەى يەكەم: چالاكى گرنگ و

خيارا:

ئەمەيان ئەو كاروچالاکیانە دەرکێت وە كە داواکاری ئیستان و ناكرێت بۆ كاتیكى تر دواخەین، دەبێ ئە رێزبەندی يەكەمدا ئەنجام بدرێن، وەك: هەندێك گەرفتی لەناكاو لەجوارچێوەى خێزان یاخود پێكخراودا، یان ئامادەكردنى واته بۆ تاقیکردنەوه لەكاتێكى خێراو پەلەدا، یاخود ئامادەبوون لە كۆرو كۆبوونەومویمكى گرنگدا....هتد

ئەو كەسەى خۆى لە جوارگۆشەى يەكەمدا دەبینێت وە بەردەوام لە دەرێكیدا بێ و هەست دەكات فریای کارەكانی ناکەوێت و كاتەكەى يەكجار كەمە بەرامبەر بەو هەموو چالاکییەى كە پێویستە و دەبێ ئیستا ئەنجامیان بدات، واتە ژيانى پێكێت لە زنجیرەيەك گەرفتی هەموو كەمى، هۆكارەكەشى ئەوەیە پێشتر خۆى بۆ ئەم كارو چالاکییە ئامادە نەكردوو،

واتە نەیتوانیووە ئیدارەى كاتى خۆى بكات. (دراكر) دەلێت: ((كات دەگمەنترین بەخشى مەرۆف، ئەگەر نەتوانیت ئیدارەى بكات، ئەوا كەسەكە ناتوانیت هیچ شتێك ئیدارە بكات))² جاورچێى كێدوو تا كاتى دێت، بۆیە فریای خۆى ناکەوێت و کارەكان لەسەرى كەلەكە دەبێت. نموونە: قوتابی لە سەرمەتای دەستپێكردنى سالى خوێندنەوه وەك پێویست ئاگادارى وانەكان نابێت و لەكاتى خۆیدا ناخوێنێت، بۆیە لەكاتى تاقیکردنەوه وەك پێویست زانابێت بەسەر خۆنامادەكردن بۆ تاقیکردنەوه كەى ئەگەر چى خێرايەكى زۆرى پێو دیاردەبێت بۆ كاریكى گرنگى لەمەجۆرە.

جوارگۆشەى دووهم: ئەو چالاکیانەى كە

گرنگ بەلام هەموو كەمى و خيارا نیین:

ئەو كارو چالاکیانە مەرجێكى هەموو كەمیان لەسەر دانەنراوه بۆ ئەنجامدان، واتە كاتیكى زیاترمان لەبەر دەستدایە بۆ ئەنجامدانی، وەك هەریەك لە چالاکیەكانى: پلاندانان بۆ داھاتوو، گرنگیدان بە تەندرووستى، خۆ ڕۆشەنبەرکردن، ئەم ئەرك و چالاکیانە لەرووی كاتەوه دەبێ لەدواى کارەكانى جوارگۆشەى يەكەم ئەنجامبدرێن. بۆ نموونە: دانانی پەرتوووك لەلایەن نووسەریكە بەكارێكى گرنگ لەقەڵەم دەدرێت، بەلام ئەنجامدانی هەموو كەمى نییە، بەلگە ماومەيكى دیاریكراوى بۆ تەرخان دەكەیت.

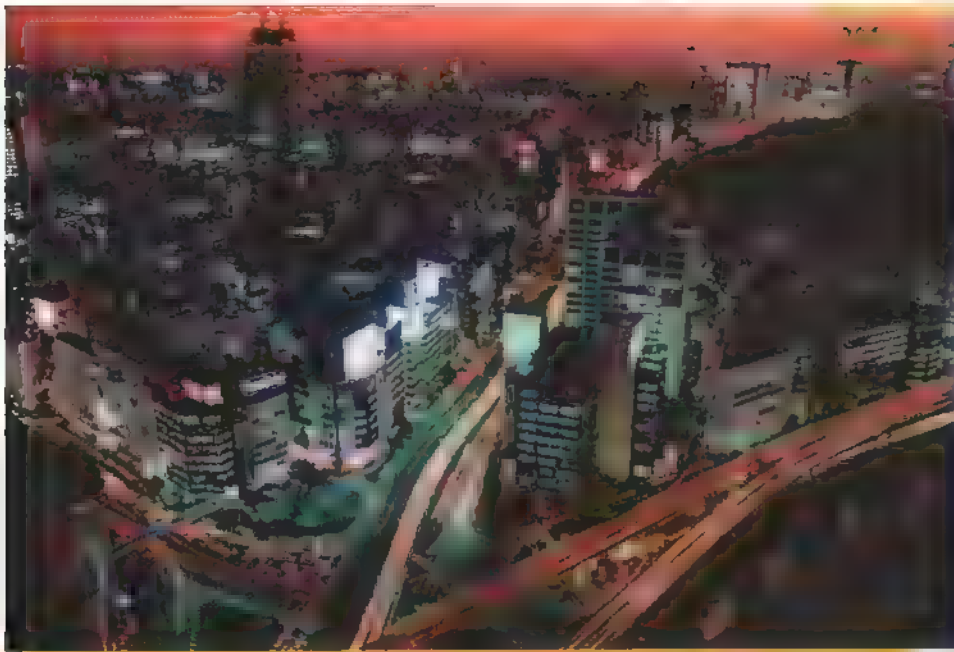
جوارگۆشەى سێيەم: ئەو چالاکیانەى

كە گرنگ نیین بەلام هەموو كەمى و خيارا:

هەندێك كارو چالاكى یاخود پێشھات

2- تعریف الوقت وتعتمد مفهومه بحث عن إدارة الوقت،

منتدى وديان جراح

با له گه لی ژاپونه وه فیږین!

و: هاوړئ یاسین

ساعات پېش قوتابیه کان له خوارډنی قوتابیه کان دهخون، بؤ دلنیا بوون له سلامهتی خوارډنه که، چونکه پېیان وایه قوتابیه کان نایندې گه لی ژاپون و پېویسته بیانپارېزن.

۷- کریکاری خاویښکړنه وه له ژاپون پېی دهلین: (نمندانزاري تهنډروستی) موجهی مانگانې له نیوان ۵۰۰۰ بؤ ۸۰۰۰ دؤلاره، کریکاریش پېش دصت به کاربونی بهشاری تاقیکړنه وه بهشیوهی زارمکی و نووسین دمکات.

۸- به کارهینانی موبایل له نیو شهمندهفر و چیشتهخانه کان و شوینه داخراومکان هدهغه کراوه، بیدمگ کردنی موبایله کانیا ناوناه (رموش).

۹- کاتیک دهچنه چیشتهخانه یه کی بؤهیوه نهوا هرکسی به گوړه پېویستی خوی خوارډن هلدیگری و لمپاش خوی هیج خوارډنکی زیاده له ناو دمفرمکیدا به جپناهیلت.

۱۰- تیگری دواکهوتنی شهمندهفر له ژاپون له سالتیکدا تمها ۷ چرکه یه، چونکه گه لیکن نرخی کاتیان لایه، زور به وردی سورن له سمر پاراستنی چرکه و خوله کهکان.

۱- له ژاپون له بؤلی یهک تا شمشی سمرمتایی وانیهک دهخونن به ناوی (رېنگای رموش) که تپیدا خویښکار فیری رموش و هلسوکه و تکردن له گه لی خه لکیدا دمبیت.

۲- له بؤلی یه کی سمرمتاییه وه تا بؤلی سییه می ناومندی دمرنه چون نیه، چونکه نامانچ بهرموردکردن و چاندنی چمک و دروستکردنی که سایه تیه، نهک تمها فیرکردن وگوینگرتن بیت !!

۳- ژاپونیه کان هرچمنده به کیکن له گه له همره دموله مندهکان، به لام خزمه تکاریان نیو دایک و باوک بهربرسن له مال و منداله کانیا.

۴- منداله ژاپونیه کان رؤانه بؤ ماوهی چارمکیک خویښدنگاکیان خاویښ دمکانه وه، نممش وا دمکات که نهومیه کی بیفیز بیته ناراه و سور بن له سمر پاک و خاویښی ولاته که یان !!

۵- منداله کان فلجهی دم و دانیان پتیه له قوتابخانمدا، دوی نان خوارډن دم و دانیان پی پاک دمکانه وه، هر له مندالیه وه فیر دمبن که چؤن پاریزگاری له تهنډروستی خویان بکمن.

۶- بهرپویه ری قوتابخانه کان نیو

همه نه و منده بنچینه می و گرنگ نین بؤ ژیان که بؤ بیکمیت به مخرجیک که بلایت دمبن نیستا نهجمای بدم، نه م نمرک و چالاکیانه له پرووی کانه وه دمبی له دوی کارمکانی جوارگوشه ی دووم نهجمابدرین، نه گهرجی خه لکانیکی زور دمیانه منه پېش جوارگوشه کانی تر

بؤ نمونه: تمهاشاکردنی بهرنامه ی ته له فزیونی یان یاری تویی پېی هتد، لای هه ندیک کهس بهم شپویمیه، که نممش زوربه ی کانه کان رادمی نارموزومندی تاک بؤ شتیک، وادمکات نهو کهسه به مشپویمیه پله مندی بکات و بیخاته ریزی پېش هوهی کارمکانی و زور به بایه خوه تمهاشای بکات، له کاتیکدا نهجمانه مناسی نه م کاره هیج له بایه خی ژپانی که م ناکاته وه.

جوارگوشه ی جواره م: نهو چالاکیانه ی

که گرنگ نین و خیراش نین:

وهک زوربه ی یاری و چالاکیه کانی کات به سمربردن که بهرهمیکی دیار و سوود و قازانجی بؤ کهسه که نابیت، بؤیه نه پېویسته به گرنگ سمربرکړن، نه خیرابین له نهجمادانی، بگره زور کات نهجمادانی هه ندیک پیا ن تمها به فیردانی کاته و هیج سوودی نییه، له وانه: یاریه کانی وهک دؤمینو یاریه کؤمپوتیه رییه کان و هتد، که بهمداخوه له کؤمه لگه ی نیممدا زورن نهو که ساته ی سمرقالی هه ندیک کارو چالاکین که خزمه ت به خویان و کؤمه لکه میان ناگه یه نیت و نابیته مایه ی دهمسکهوت و قازانج بؤ کهسه که.

سهرنج و پېشنیار:

کات سمرمایه یه بؤ ژیان، نمبوونی کات

واته نه بوونی کارو چالاکی

پېویسته کارمکانمان به پېی گرنگی و

خیرای پیزمند بکړن.

کاری گرنگ له پېناوی کاری بی بایه خ

هماموش نه کړن.

پلانییک دابنریت بؤ دابه شکردنی کارمکانمان به سمر کاتی ژپانمان، به شپویمیه موه دای گرنگی بوون و خیرایی بوونی کار بکړیت به پېومری دانانی نه م پلانه

ئەلقەى كۆتايى

و: ئەمىر ئەحمەد عبدالقادر

۱۰ دەروازەگانى سەركەوتىن

كاتە دەست بە بەگارھىنانى تۈنەكەنت
دەكەى بۇ ھىنانەدى خەونەكانىت.
كاتىك خۇت رام دەكەى گە بە نەرىنى
بىردەكەيتەو دەسبەجى ھەستە خۇت
بگەزە بە شىۋىمەك نازارچكى گەمت
بىدات بە جۇرىك وات لى بىكات لە
بىرگەرنەو دە نەرىنى رابكەيت. با ئەم
فەرمۇدە بىرۈزە درۋىشەت بى لە ژياندا
((تىقائۇلا بالخير تىجدوھ))

دەروازەى جەوتەم: پابەندىبوون
خەلگى ھەندى جار شىكست دىنن،
ھۆكارى ئەمە كەم تۈنەكەنت ئەوان نىيە،
بەلگە لە ناتەواۋى پابەندىبونىيە.

پىشېنى كىرد رۈۋىدا، بى ئەۋەى ھەست
بىكات – ئەقلى نامازەى نەرىنى دا بە
دەمەكە گە بىنە پىشەۋە، بەم شىۋىمە
زۇرىك لە ئىمە بە نىگەرەنىيەكى زىادەۋە
نەم گارە دەكەين، بۇيە زۇربەى جار
ئەۋەمان دەست دەكەۋىت گە پىشېنى
دەكەين.

ھەر ئىمە ھۆكارى پەيدابوون و
كۆبۈنەۋەى بەربەستىكى خۇلىن لە
پاشان سىكالا دەكەين گە ناتۈنەين بە
رۈۋى شەمەكان بېيىنن.

كاتىك ئەقلىت لە سەم پىشېنى
نەرىنى بەرنامە رىژ دەكەى ھەر ئەۋ

دەروازەى شەشەم: پىشېنى كىردن
رىگاپە بەرۋە ۋاق.

ئەۋەكە ھەين چۈنكە بىرۈكەكانەمان
ھەن، و سەبەپىش دەبىن ئەگەر
بىرۈكەكانەمان نامادەين . ئەۋەى ئەۋەرۈ
تۈۋى لە سەمى بەرئەنجامى ھەۋو
بىرۈكەكانتە. ھەر چى يەك پىشېنى
بەكەيت بە دىنىيەى پەۋە لە ژياندا بە
كردەمى رۈۋەدەت.

دەكۈر لە گەل خىزانەكەى چۈۋە
دەۋەۋەى ۋلات، لە باگگراۋەندى ئەقلىدا
بىرۈكەكەى نەرىنى سەمى ھەلدا
گە مائەكەى دەۋرەيت، ئەۋەى دەكۈر

که سړی وا گومان ببات به هوی هندیك ناستهنگهوه شکستی هیناوه پتویسته له سمری تماشای (توماس نه دیسؤن) بکات که ده ههزار جار ههولی دا بهر لهوی گلؤپس کارمبا بدؤزیتهوه. به سمر هاتی گهنجیک همیه که دوو ههزار نامه ی داواکاری دامه زانندی ناردووه به تنهها کومپانیایه کیس په سندی نه کردووه، به لام نهو بئ هیوا نه بووه جاریکی تر دوو ههزاری تری ناردموه. و هیچ وهلامینکی نه دراوختهوه، تاگو رۆژیک له همرمانگه ی پؤسته داوای دامه زاننده که ی په سند کړا، که سهرسام بوو به پابه ندبوون و بئ هیوا نه بوونی یوه.

پابه ندبوون هیزیکي ناوخوی یه که پالمان پپوه دمنی بؤ بهردموام بوون تمنامت له گهل ناستهنگترین بارودوخ و ناخوشیه کاندا، که وات لی دمکات هه موو هیزو توانا شاراوهمکانت دمریخه میت.

دمروازه ی هه شتم: نهرم و نیانی و هیزی به زمی.

هه موو نهووی باس گرا جوان بوو، به لام بگومان پتویستی به بیرگردنه موو تی پامان همیه، دوو بارمبوننهووی ههولهکان که نابنه هوی سهرکهوون هیچ له نه انجامه که ی ناگوړی همر چمنده ههولهکان هه مه جؤر بن.

داینه سؤرمکان نه میان توانیوه له گهل ژینگه ی دموروبهریان خویان بگونجینن له بهر نهو له ناوچوون، به پیچه وانهووی یهک قوچ (الخرتیت) که توانی خوی بگهنجینی و تاوهمکو نه مروش دمزی نه گمر بهیانی هه ستای و بینیت رینگای ناسایی که لئییهوه دهجی بؤ کار داخراوه، نهوه چی دمکه میت؟ نایا جهنجالی رادمگه یمنی پاخود به شوین رینگایه کی تر دا دمگه یی؟

نهو رۆژه ی هه لی کارت دهست دمکه ویت همر نهو رۆژه به دوی کاریکی

تر دا بگهړئ، پتویسته له سمرت هه میسه دمرفه تهکان له بهردممت والا بن.

به لئ گه شبینی و بیرؤکه ی نه ریخی به توندی خوازاوون، به لام نهو نه گمری پروودانی له مپهرو ناستهنگ رعت ناکه نهووه و پتویسته پتیشتر ناماده باشی بؤ بکری، چونکه رینگاکه به گول نه چیتراوه. هه میسه پلانیکی نه لتمرنا تیف بؤ خوت دابنئ، به لکو زیاتر له پلانیکی ساز بکه.

دمروازه ی نویم: نارام گرتن.

زوریک له بارمکانی شکست هینان له ژیاندا هی که سانیک بوون نه میان زانیوه چمند نریک بوونه له سهرکهوون کاتیک خویان به دمسته ودا.

نهو مروقه ی بتوانی خوی رابگری و نارامگری دمتوانی هه موو شتی بکات. به تماشاکردنی نایمه ته پیرؤزمکانی قورنان ووردبوونهوه لی یان ددبینین چمندین جار باسی نارامی و نارامگری ژن و پیاو کراوه بؤ نهووی تیبگه ی که نارام نه گرتن په کیکیسه له هوکارمکانی شکست هینان، چونکه بهر له سهرکهوون پرووبه پرووی ناستهنگ و رینگری و بهرنگاری کاتی دمیبهوه، ناتوانی به سهریدا زال بی نه گمر به نارام گرتن خوت جهکدار نه که ی.

نارام گرتن بنه مای خوی همیه که بریتییسه له کاری سهخت و دژوار و پابه ندبوون، تاگو نارامی له بهرزمومندی تودابیت، بئ هیوا مبه چونه که ناساییه که دوایین کلیل له زنجیره ی کلیمهکان دمرگاکه بکاتهوه.

دمروازه ی دمیهم: ریکخستن بنچینه ی زالوونه به سمر دمروون.

هه موومان کارمکانمان ریک و پیکن، نیمه رۆژانه به ریک و پیک تماشای تهلفزیؤن دمکه ی به لام نهو ریک و پیکهش له خووی خراب به کاری دمهینین نمونه ی جگهره کیشان و خواردن به هه لپه...

له کاتیک دا سهرکهووتوان نهو ریک و پیکه به کارده هینن له چاک کردنی ژیان و گوزهرانیان و بهر زکردنهووی ناستی تندرستی و داهاتی رۆژانه و چوستی جهسته یان.

خووه خرابهکان خوی و چیت پئ دمه به خشن بؤ ماوهیه کی کورت، و ههر نه وانهش دمیبه هوی نازارو نه خوی و دمردمه ی بؤ ماوهیه کی دریژ.

نه گمر کارمکانت ریک و پیک نین و ههردم نارمزی سهرکهوونت همیه به نه ریخی جهکدار دمی به شپوهیه کی رۆژانه و گهرم و گوړپهوه بیکومسان شکست دهینئ.

ریک و پیکي خود زالونه به سمر خود نهووه تنهها خهسله تیکه که وا لو مروف دمکات شتی نانا سایی نه انجام بدات و نهو هیزمیه که دمته گه یینتی ژیانیکي باشتربهوول و تیکوشانی بئ وچان ههر بهرگریهک ناو دمبات دکتور ابراهیم ههریهک لهو دمروازانه ی بهم ووتیه کوتایی پنهینا:

هه موو ساتئ ودها بزی که دوا ساته به باومرپوه بزی، به هیواو بزی، به خوشه ویستی بزی، به خهبات بزی، و بههای ژیان یزانه، سهرمپای ممزنی و گهورمیی نهو بوخته یه، به لام به توندی داواتان لی دمکه م بؤ کرپنی نهو کتیبه، و بهردموام خویندنهووی، و هیواخوازم نه گمر جهنبدین جار نهو وتاره چاپ بکه نهووه، و به سمر هاوړئ و هه فالانتان دابهشی بکهن لیمه نه مرو پتویستمان به بیرگردنهووی نه ریخی همیه بؤ هر کردنهووی پاتری پهکانی هیوامان، بهومش کوتایی دمهینم که دکتور کوتایی بئ هیوا : هیوا ناخوازم بؤ شانسیکي باش بؤت چونکه تۆ دمتوانی شانس ی خوت دروست بکه ی

ئامانچ وکارىگهري له ژيانى مروځدا

پوخته پهک دمر باره دى ئامانچ

زورن نهو کهسانه د مردوون و ژيانيان بهې ئامانچ تې په کردووه به شيوه پهکى کلاسيکى ژيان و نيستا ناويان له بيرکراوه، به لام نهوه چې نيگه راني نيه، به لکو خه خواردينش بوشته له دست جوگان و پابردو ژيرانه نيه، تمنا بوسودومرگرتن و پندومرگرتن پيوسته بگه رينهوه بؤرپاردو، نهوه دى چې داخو نيگه رانيه نازار به خسه نهويه به شيکى زور له نيمه بهې ئامانچ ژيان بهرې دهکېن به تابېت گهچ ولاومگانمان!!

له ميژينه زانايان وتوويانه: (کهسى بهې ئامانچ وهکو مردووايه)! له راستى دا جياوازي مروځ له گه ل بونه ورو زېندومرگاني تر دا به هوى ژيرى وهزرو ئامانچه گانيه تى له ژياندا... کاره ساتيکى گه ورپه کهس نه زانې بؤچى ده ژيت؟ نياکهس له نيمه

بووه!!

ده توانم بلنم به شيکى زورى نهوانه، بارگوى يون بهم کلتوره سلبه دى ولا تى خو مان، که لاسايى کردنه وويه بهې بيرکردنه وه ليکدانه وه!! وه لاميان بهم شيوه بووه، ده وه دى بيم به پزىشک يان نه نديازيار يان پاريزمر!! به شيکى کهميان پيشه دى ماموستايى و فمرمان بهرى و بواره گاني تريان هه ليزاردووه!!

ليردا پرسيارگه ليک دروست دهې: ناخودمييت نه و لاتى نيمه تهنه پيوستى به پزىشک و نه نديازيارو پاريزمر پيت؟! يان نهو کهسانه دى ياسى کولتيزى پزىشکى و نه نديازيارى و ياسادکه ن دمييت نارم و خوليايان پيت و بهرچا ورپوشنې؟ ناپانه و لاتى نيمه هيندى کيشه دى سياسى و ثابورى کؤمه لايه تى و هه هينده کيشه دى تهنروستى و بيناگارى

همدکات له سرگورمه کى بنوسرېت نه مه گورى کاگ هيه؟! بېگومان نه خير، کهواته نه رکى رپوشنيران و بهرورمه کارانه کهواتيشک بخمه سمرنه و خاله نهو يش جاندى ئامانچه له ميشک و دموونى تاکه گاندا له سرجه م گايه گاني ژياندا... زورچار پرسيارم ناراسته دى گنجولاوه کانمان کردووه له سرناستى زانکؤو بهيمانگاو وتومه ئامانچتان چيه له ژياندا؟

همنديک لهوانه ووتويانه نازانين مه بستت چيه؟! همنديک لهوانه زور رشبينانه وه لامياندوتموه ئامانچى چي؟!

زورچار نه و پرسياره مان ناراسته دى (هوتابيان - خوينکاران) دى ناومندى و نامدمى کردووه: نيوه ئامانچتان چيه؟ ده تانه و پت بين به چي له نينده دا؟ به داخوه همنديکيان وه لاميان نازانم

GOAL

به ختيار احمد
تويزهري دهروونى
نهلقه دى يهکم

هه‌يه؟

ناياتهم ولاته‌ي ئيمه‌ تهنه‌ا به‌ پسيو‌ري
پزيشكو ئهن‌دازيار وپاري‌زمر به‌ري‌وه
ده‌جيت؟ پيويستي به‌ پسيو‌ريه‌كاني تر
نيه‌؟

ئهن‌مانه‌ودميان پرسيارى تر .

ئهن‌گه‌ل ئه‌وپه‌رى ريزم بۇ پزيشك
وپاري‌زه روئهن‌دازياره‌ دل‌سوزمگان به‌لام
هه‌ن‌ديك له‌وانه‌ هين‌ده‌ي ئامانجيان
بازرگاني وده‌وله‌مه‌نديه‌ له‌سهرجيسابي
خاك وخه‌ك هين‌ده‌ ديدىكى ئه‌كاديمى
ود‌سوزى و تايبه‌تمه‌ندى وخزمه‌تكردن
نييه‌!!

بمداخوه‌ ده‌لئيم زۆربه‌ي سه‌رمايه‌ي
وولات وه‌اولاتيان هين‌ده‌ي له‌پناوى
ده‌رمان وسهردانى دكتوردا خه‌رجه‌مكريت،
باومرئناكه‌م هيج لايه‌نيكى ترى
خزمه‌تگوزارى ژيان ئه‌وه‌نده‌خه‌رجى
هه‌يت!!

سه‌رمه‌راي ئه‌وه‌ش ئه‌وپه‌ري‌زانه‌ي
كه‌به‌(تقليد)لاسابى كرينه‌وه‌ ئه‌وكولتيرانه‌
هه‌له‌به‌زيرن ئه‌وه‌نده‌ي ئامانجيان
ناوونابانگ وبه‌هيزكردى پيگه‌ي ئابوورى
وكۆمه‌لايه‌تى وخويى وبه‌رزوه‌ندى
تاكه‌كه‌سيه‌هين‌ده‌ مه‌به‌ستى مرؤف
دۆستانه‌ولايه‌نى زانستى وبه‌رموپيشبردن
وداينانى تيدانیه‌!!

كارمساته‌كه‌ ليره‌وه‌ ده‌ستپيدمكات
كاتى كه‌سى به‌ين هۆشيارى ونه‌بوونى
هيج نارمزوويه‌ك بۆنه‌وپيشه‌يه‌ ژيانى
به‌هيزرؤده‌دات به‌دئنيابيه‌وه‌كه‌سيكى
(پروفيشئال)كارانابيت زيانى له‌سوودى
زياترئه‌بيت!!

جگه‌ له‌مانه‌ش كۆمه‌لگه‌ي ئيمه‌
زۆرپيويستى به‌پسيو‌ريه‌كاني تره‌يه‌ئيمه‌
به‌كۆمه‌لى فه‌يرانى ئابوورى وسياسى
وكۆمه‌لايه‌تى وميزوويى وجوگرافى و...
هتده‌ وه‌ ده‌ئاليني‌ن سه‌رمه‌راي ئه‌وه‌ش
ئهن‌كه‌ركه‌سى عاشق وخولياي پيشه‌كه‌ي
خۆي نه‌بيت هه‌رگيز داهينانى نابيت
هه‌موونه‌مانه‌ له‌لايه‌ك،له‌لايه‌كى تريشه‌وه‌
ئيمه‌نابيت ئاوا ژيان بچوك بكه‌ينه‌وه‌وه
كورتى بكه‌ينه‌وه‌ له‌يه‌ك بو‌ارو بابته‌دا!!
به‌هوى ئه‌م جو‌زه بيركرده‌وه‌شه‌
كه‌ رۆژانه له‌سهرجه‌م وولاتانداو به‌تايه‌بت
له‌هوولات وه‌هري‌مى خۆماندا دميان

كارمساتى جه‌رگير رووده‌دات!!

قوتابيه‌ك هه‌موو ژيانى خۆي
يمكلاده‌كاتمه‌وه‌ بۆكه‌يشتن به‌كولتيريك
ياخود به‌كيزيك يان به‌پيچه‌وانه‌وه‌ كيزيك
بۆكوپيك، هه‌ريابه‌ت ولايه‌نيكى تر، كاتى
پيى نه‌گه‌يشت جى رووده‌دات
راسته‌وخۆ په‌نا ده‌باته‌ به‌رخۆكۆزى
وخۆسوتاندن و تيكجوى بارى ده‌روونى
ودميان گره‌فى تر كارمساته‌كه‌ ليره‌دايه‌
ئينجا دميان پرسى ترسه‌ره‌له‌ده‌دات
بۆجى ئه‌وه‌كه‌نجه‌خۆي كوشت؟ ئه‌مه‌
چۆن روويده‌؟ چۆن ئه‌م كيزه‌ توانى خۆي
بسوتين؟

ئاخر مرؤف به‌وه‌هه‌مووگه‌ورمى و
ژيرييه‌ي به‌هيواي گه‌يشتنى ئامانج و
پله‌يه‌كى به‌رزبيت چۆن دميان به‌نايه‌ريته‌
به‌رگارپكى ئاوا دلته‌زين؟ هۆكارى
نه‌وكارمساتانه‌ جيه‌؟

به‌لئ خوئنه‌رى به‌ري‌ز به‌هري‌وى
ئيمه‌ هۆكارى ئه‌مرووداوه‌ جه‌رگيرانه‌
تمه‌ناييره‌تسكى تاكه‌كان وناهۆشيارانه‌،
كاتى تاكى هه‌مووژيان وريزو هيواكاني
خۆي له‌يه‌كشتدا جه‌ردمكاتمه‌وه‌ يه‌ك
ئامانجى هه‌ين وكاتى پيى نه‌گه‌يشت نيتر
ژيان بۆنه‌وه‌ هيج ماناي نامينى. چونكه‌
ئهوخۆي له‌وشته‌دا بينيوخته‌وه‌، ئه‌مه‌ خۆي
له‌بنچينه‌دا له‌خۆ نامۆبونىكى ره‌هايه‌،
له‌به‌رنه‌وه‌ ئه‌وتاكه‌ يه‌هاى خۆي ونكرده‌وه‌
كه‌ مرؤفه‌ و زۆر گه‌ورمه‌تره‌ له‌وه‌ي تهنه‌ا
نازانوى دكتورى يان ئهن‌دازيارى يان
هه‌رشتيكى ترى لئ بنرى!!

سه‌رمه‌راي نامۆببون، له‌رووى
ده‌روونييه‌وه‌ ئه‌وتاكه‌ي په‌ناده‌باته‌
به‌رگا‌ولكارى وخۆكۆزى و خۆسوتاندن،
ئه‌مه‌ جو‌ريكه‌ له‌تۆله‌كرده‌وه‌، به‌خميالى
خۆي ميكانيزميكه‌ بۇ خۆرژگاركردن،
چونكه‌ ئه‌وتاكه‌ دووخۆر هه‌ستى بۆدروست
نه‌بيت له‌لايه‌ك سه‌رزمنشتى خۆي دمكات
و له‌لايه‌كى تريشه‌وه‌ واده‌زانى كۆمه‌لگه‌
زولمى ليكرده‌وه‌وه‌ هه‌ست به‌شه‌رمه‌زارى
دمكات!!

به‌لام نه‌وه‌ ئه‌وپه‌رى بئ ناگايى ونرمى
هۆشيارى تاكه‌ ده‌رباره‌ي ئامانجه‌كاني!!
بمداخوه‌ زۆرن ئه‌وتاكانه‌ي يه‌موشيوه‌
بيرده‌مكه‌نه‌وه‌، كه‌ تهنه‌ا يه‌ك ئامانج ديارى
ده‌كمه‌ن وپيى ناگه‌ن، تووشى تيكجووونى

بارى ده‌روونى دميان هه‌ندى جارده‌ين
به‌ يه‌كى له‌گاله‌جه‌ريه‌كاني سه‌ره‌شه‌قام
له‌حياتى ئه‌وه‌ي به‌هاناياه‌وه‌ بچين
گاله‌ميان پيده‌مكه‌ين!!

براده‌ريكم بۆي گتيرامه‌وه‌ كه‌ يه‌كيك
له‌قوتابيانى قۇناغى شه‌شه‌مى ئامادىيى
له‌يه‌كيك له‌شاره‌كاني كوردستانى خۆمان،
به‌نيازى كۆلتيرى پزيشكى بووه‌به‌لام
كاتى نه‌رمه‌كاني گه‌راونه‌تمه‌وه‌ نه‌رمى
به‌رزى هيناه‌وه‌ له‌سه‌رووى نه‌وه‌وه‌ويوه‌وه‌
به‌لام كاتى ناوى بۆكولتيرى پزيشكى
ده‌رنه‌چووه‌ راسته‌وخۆبارى ده‌روونى
تيكجوه‌وه‌ زۆربه‌مداخه‌وه‌ده‌ليين، ئيستا
يه‌كيكه‌ له‌وكه‌سانه‌ي كه‌له‌سه‌ره‌شه‌قامه‌كان
ده‌سوپته‌وه‌؟!!

به‌لئ خوئنه‌رى به‌ري‌ز -

ئهن‌گه‌ر ئه‌وتاكه‌ لاي خۆي جه‌ند
كۆلتيرىكى تريشى قبول بكرديايه‌وه‌
به‌گۆرپينى ئامانجه‌كه‌ي رازى بوايه‌ به‌راي
تۆنيتا يه‌كيك نه‌مه‌بووله‌ ئهن‌دازيارو
وفيزي‌زانىك يان گه‌ردوون ناسيك و
زمان ناس..له‌به‌رنه‌وه‌ ئيمه‌ هۆشدارى
ده‌دين كه‌ئامانج بچينه‌ له‌ميشكتدا تكيه‌
به‌لام ئاگاداريه‌ ژيان زۆره‌راوانه‌ تهنه‌ا
بجووگى نه‌كه‌ينه‌وه‌ له‌يه‌ك بو‌اروولايه‌ن و
ئامانجيكدا!!

به‌راي ئيمه‌ نه‌بوونى هۆشيارى
وبيرته‌سكى وكورتبيني وحساب
نه‌كردن بۆئامانج ولايه‌نه‌كاني ترى
ژيان له‌گرنگترين هۆكارمه‌كاني ئه‌و
رووداوگره‌فانه‌يه‌!!

بۇ ئه‌وه‌ي ببينه‌ كه‌سيكى گاراو
هۆشيارو كه‌سيكى داهينه‌رو به‌ره‌مه‌دار،
بۆنه‌وه‌ي خۆمان رزگاربه‌كه‌ين له‌كورتبيني
وبيرته‌سكى وببينه‌ كه‌سيكى جيه‌نانبين،
بۆنه‌وه‌ي (ده‌ق)خو نه‌گرين تهنه‌ا به‌كارو
وبيشه‌مه‌كه‌وه‌وه‌ تهنه‌ا يه‌ك ره‌نگمان
خۆشه‌نوبت يه‌لكو هه‌موو ره‌نگه‌كانمان
خۆشبويت وگارى جو‌راوخۆر بكه‌ين،
بۆنه‌وه‌ي جيه‌ان به‌وه‌راوانيه‌ي كه‌ هه‌يه‌وه‌
به‌وه‌جياوازيه‌ي كه‌مه‌يه‌تى قبولمان بيت
وشاره‌زابين تايادا، بۆنه‌وه‌ي به‌خته‌وه‌رى
هه‌ردوو دوونيابين ئه‌وا پيويسته‌ ئامانج
بچينين له‌ميشكه‌ماندا، به‌لام ده‌بيت ئه‌و
راستيه‌يه‌ به‌زانين ئامانجه‌كان به‌ ئهن‌دازه‌ي
بوونى جيه‌ان فراوان..

جا سروشتی زۆربەى مرۆفەکان
 ھەروایە کاتێک ھەست بە کامەرانی
 و خوشحالی دەکەن لە ھەوڵدان و
 کارکردن دەموستن و واز لە بەخشین و
 تێکۆشان دەھێنن، وەک ئەوەی کە تەنیا
 مەترسی ناانارامی و نەداری و دڵپراوکی
 و ئالۆزی بیانجولێنیت و پائیان بنیت
 بەرمو کارکردن و ئەنجامدانی چالاکی.
 دەگێرێنەووە کە نووسەری ڕوسی
 (دېستۆفیسکی) ھەر کاتێک چیرۆکیکی
 سەرکەوتووی دمنووسی و لەنیوومندی
 خوێنەراندە بۆمۆی دەبوو، ئەویش
 گیرفانی گەرم دەبوو و بەوھۆیەووش
 ماوەیەک لە نووسین و داھێنان
 دەکەوت تا داھاتەکەى کۆتایی دەھات،
 ئەنجا دووبارە بەھۆی پائەنەرى نەداری
 گوروتینی دەھاتەووبەر و شاکارێکی تری

دەکەین و ھەرز دەکەین پشووێک
 بەدەین و ماوەیەک بەجەستینەووە، بەلام
 پێویستە وریابین و نەکەوینە نیو
 تەلەى لەخۆرازیوون و دلتیابوونی لە
 رادبەدەر بەشتوویەک بەرمو تەمبەلی
 و خاوی بڕۆین و واز لە کردو کۆشش
 بینین، راستە کە گەشتن بە ئامانج
 تەموجیژی خۆی ھەمو بەخششکی
 گەورە و شایانی ئەوویە کە ناھەنگی
 بۆ بگێرێت بەلام ئەگەر نەبێتە
 پائەنەرى بۆ ھەنگاونان بەرمو سەرکەوتنی
 زیاتر لەوانەى بێتە ماوەى مەینەتى
 و پاشەکشێ کردن. بەلکو سەرکەوتنی
 راستەقینە ئەوویە کە ھاندەر بێت
 بۆ بەرزبوونەووە بەسەر پلیکانەکانی
 سەرکەوتن و بڕینی یەک لەدوای یەکی
 قۆناغەکان تا کۆتایی.

زانایانی بواری کارگێری و
 گەشەپێدانی مەرویی دوپاتی ئەووە
 دەکەنەووە کەوا پێویستە ھەریەکێک لە
 ئێمە چەندین ئامانجی درێژخایەنى
 ھەبێت و بەسەر چەند قۆناغێکدا
 داھەشیان یکات و واباشترە سەرتاپای
 بواریکانی ژيان بگێرێتەووە، واتە پلانی
 ناوا بۆخۆت داڕێژیت وەک ئەوەی
 کە سەد سالی تر بژیت، ئەنجا لەھەر
 قۆناغێکدا ئەو بەشە جێبەجێ بکەیت
 بەجۆریک ھەر کە بەشێک تەواو کرد
 قۆناغی دواى ئەو دەست پێبکەیت و بەم
 شیوویە تادوایی.

ئەمەش لەبەر ئەوویە چونکە
 لەراستیدا ئێمە ھەرکاتێک سەرکەوتنێک
 بەدەست دەھێنین و ئامانجێکمان
 دێنێنەدی ھەست بە خوشی و شادی

دواى سەرکەوتن... وریابنە!

ئا: ھىوا بلباس

سروشتی زۆربەى
 مروّقه‌كان هه‌روايه
 كاتيك هه‌ست
 به‌كامه‌رانى و
 خوشحالى ده‌كه‌ن
 له‌هه‌ولدان
 و كار كردن
 ده‌وه‌ستن و واز
 له‌به‌خشين و
 تيكۆشان ده‌هيئن،
 وه‌كو ئه‌وه‌ى
 كه‌ته‌نيا مه‌ترسى
 نائارامى و نه‌دارى
 و دلە‌راوكى و
 ئالۆزى ييانجولئيئيت
 و پاليان بنيت
 به‌ره‌و كار كردن
 و ئه‌نجامدانى
 چالاكى

به‌رنامه‌يه‌كى خۇراك نادەن له‌ئەنجامى
 ئەمەش دواى ماوميه‌ك دەبين دووباره
 كيشيان به‌رز بوومته‌ومو به‌لكو زياتر
 له‌وى كه‌ له‌ پيشوودا بوويانه‌! هه‌روه‌ها
 له‌ يارى تۆپى بى بېنيومانە ئەو تىپانەى
 كه‌ له‌ ياربه‌ هه‌ستيارو چارمنووسيه‌كان
 سەردەمەكون به‌هوى هه‌ولدانى زۆر و
 به‌نامانجگرتنى ئەم سەركه‌وتنه‌، به‌لام
 به‌هوى ئەموى كه‌ دواتر وا هه‌ست
 دەكەن كه‌ نامانجه‌كه‌يان هاتۆته‌دى
 و هيچ ئەركيكان نەماو، پششى لى
 دەكەنەومو كارمەكانيان فەرامۆش دەكەن،
 به‌وه‌يه‌ومش راسته‌وخۆ له‌ يارى دواى
 پيشبەركيكان توشى شكىست و دۆران
 دەبنەوه‌ ئەگەرچى تىپى به‌رامبەر لاواز
 و ناست نزميش بىتە به‌هه‌مان شتیه
 هەندىك لەو ناخەتانه‌ى كه‌ زۆر گرنگى
 به‌خۆيان دەدەن و ئارايشتى رۆخسارو
 جلوبەرگيان دەكەن و لەش ولاريان
 به‌هاوسەنگى دەپاريزن، به‌لام دواى
 هاوسەرگيرى كردن به‌پىچەوانەوه‌ هيچ
 حيسابتيك بۆ جوانى و رازاندنەوه‌ى
 خۆيان ناکەن و لەو بواره‌ به‌ته‌واوى خۆيان
 فەرامۆش دەكەن گوايه‌ ئيتەر شويان
 كەردوومو كيشيه‌كه‌يان نەماوه‌ (لەگەل
 ئەوه‌ش لەوانه‌يه‌ له‌ ئەنجامى ئەوجۆره
 بىرگەردنەومو هەلسۆكه‌وته‌يان دووچارى
 گرتى هاوسەرى زۆر بېنەوه‌)!

كه‌واته‌ ئەو نمونانەى سەردەومو
 نمونەى تريش زۆر هەن ئەوه‌ دووپات
 دەكەنەوه‌ كه‌ ئەگەر مروّف تەنيا يەك
 نامانجى نزيك مەوداى هەبىت لەزيانداو
 بەس بۆ ئەوه‌ تىبكۆشيت ئەوا دواى
 به‌ديهاتنى و گەيشتن به‌ نامانجه‌كه‌ى
 ئيتەر شتيك نامئيئت كه‌ لەپيناويدا
 كەردوگۆش بكات و پلانى بۆ دابنيئت و
 خەون وخولياكانى پىيه‌وه‌ بېه‌ستتیه‌وه‌.
 بۆيه‌ پىيوسته‌ بۆ هەموو قوناغەكانى
 ژيان نامانجه‌مان هەبىت و هيچ كاتيك
 ئۆقره‌ نەگريئە كارو چالاكى وخزمەت
 گەيانلەن به‌خۆمان و دەورووبەرو

دەنەخشاندا! جا وای لىهات بىزارو وەرس
 بوو لەو حالەته‌ى خۆى كه‌ هەرجارمى
 دەستكه‌وتىكى دەبوو هەستى به‌ دلنایى
 دەكەرد ئيتەر تواناى داهينانى ئەدەما!
 بۆيه‌ بىرى له‌ رێگه‌چارميه‌ك دەكەردەوه
 بۆ دەربازبوون لەم گەرفته‌و ئەلاى خۆى
 گەيشت بەم چارەسەرە كه‌ هەرجارتيك
 داهاتىكى لەكارمەكانى دەستكه‌وت به‌ردەوام
 بىروات بۆ گازينۆو پانەكانى شەوانە تا
 ئەو پارميه‌ى دەستى كەوتوو به‌كۆتايى
 بېنيئت و هەرجى زووتره‌ تواناى نووسين
 و داهينانى بۆ بگه‌رپتەوه‌!! بېگومان
 نەمه‌ فيليكى دۆراوه‌و كارتيكى نادروسته
 كه‌ ئەم نووسەرە گەوره‌ پى هەلساوه
 به‌لام مەبه‌ستى ئيمه‌ ئەمويه‌ كه‌ ئەو به
 تىگه‌ريشتنى خۆى هەموو هەول و تواناى
 خستەگەرو هەموو رێگايه‌كى گرتەبەر بۆ
 ئەموى له‌ داهينان به‌ردەوام بىت.

به‌لام چاره‌ ئەمويه‌ كه‌ ئيمه‌ خۆمان
 واپاينين هەر كه‌ هەستمان كرد له‌ هەولنان
 و كاركردن وەستاوين و ناتوانين سوودتيك
 به‌خۆمان و دەورووبەرمەن بگه‌يه‌نين
 ئەوكاته‌ دلە‌راوكى و نائارامى دامانگرت
 تا دووباره‌ و به‌به‌ردەوامى ووزە بكه‌ينه‌وه
 به‌رخۆمان و چالاكى سوودبه‌خش بنويئين
 و سەركه‌وتنى تر تۆمار بكه‌ين.

جا ئىستا بۆ زياتر رۆونكەردنەوه‌ى
 مەبه‌سته‌كه‌ دەمه‌وئ چەند نمونەيه‌ك
 به‌تيمه‌وه‌ كه‌ به‌ردەوام له‌ دەورووبەرمەن
 رۆودەدەن و دووباره‌ دەبنەوه‌ بۆئەموى
 زياتر له‌ بابەته‌كه‌ حالى بىن.

زۆرتيك لەو كەسانەى به‌هوى زياتى
 كيشى لەشيان هەلدەستن به‌ پىادەكەردنى
 به‌رنامه‌يه‌كى رېنجيم يەمەبه‌ستى
 دابەزانلنى چەند كيلۆيه‌ك له‌ لەشيان
 به‌ته‌واوى پايمەن دەبن به‌رپوشۆنه‌كان
 و زۆر عەودالان بۆ به‌دەسته‌يتانى ئەم
 نامانجه‌، جا كاتيك هەست دەكەن
 سەركه‌وتوو بوون و گەيشتوون به
 خەونەكه‌يان و كيشيان دابەزىوه‌ ئيتەر
 بىخەم لى دەخەون و گۆئ به‌هيچ

ياسا ئالتونىيەكانى نەھيشتىنى شەرمىنىت!

وەرگىرانى لەفەرەنسىيە: زانا نامىح

بەشى يەكەم

جۈزى شەرم لە يەك كاتتا لە تۇدا ھەيىت
وہ دىشكرىت تەنھا دانەيك تىدا بىت.

زانستى دىرونىاسى زۇر بەجوانى
سەرتاكانى دىروستىبوانى شەرم دەخاتە روو،
تۇ دىتوانىت بەھۇي يەككە لەم ھۇكارانەى
خوارمە بوونى شەرم و نازارەكانى خۇت
بىدۇزىتەوہ:

* پەرمەردىيەكى سەخت و سەخت
كە دەيىتە رېگەر لەبەرامبەر ھەز و
نارمەكانىدا.

* دايك و باوك يان خوشك و براى
گالتەجار.

* چاۋ نەكرانەموو نەكران لە تەمەنى
گەنجىتىدا.

* سەربەست نەبوون لە دەرېرىنى
تورمى يان خۇشخالى لە ژىنگەى خىزاندا

* دايك و باوكى شەرمەن و بارىزكار
* دايك و باوكانىك كە زۇر زۇر

مەبەستىيان خراب بووہ
* خروشان و گەورەكرىنى كارىك

بەمەردەوامى لە لايمەن مامۇستا يان
بەرېرسى كارەوہ.

* تىكچونى دىرونى لە ئەنجامى
تەجروبيەكى خراب يان ئەنجامدانى

ھەلەمەكى بىنراۋ جا (راست بىت يان خەيال)،
ھەموو ئەم ھۇكارانە دىتوانن گرىپەكى

دىرونى دىروست بىكەن كە تۇ بە ناسانى
نەتوانىت ئەم گرىپ يە بىكەتەوہ بەھۇي

بىشكىنى وردى دىرونيەوہ لە لايمەن كەسى
پىسپۇرمە دىتوانىت بە بوونى ھەموو ئەم

ھۇكارانەش بە ناسانى تىيان پەرىنىت.

ھەستىيان بە شەرم نەكرەوہ ئەلەمە
ئەمە ماناى ئەوہ نىيە كە تۇ دەيىت بۇ
ھەتا ھەتايە تەھمەولى ئەم (نەقەسە)
والىيە كۆمەلەيتە بىكەيت كە بىرىنى يە
لە شەرمىكى بەردەوام. قىلىپ گ زىمباردۇ
كە مامۇستاي زانكۆى ستانفۇردە لە
لىكۆلىنەمىيەكىدا دەلەت: شەرمەكان مەيل
و ھەزى ئەومىيان ھەيە كە بەنكاۋا چاۋدىرى
خۇيان بىن ئەومەكو نامادىيى تەوايىان نەيىت
كاتىك كە بەكەسانىكى تر دىگەن، ھەرومەھا
ھۇش و بىرىيان بەردەوام لەسەر ئەومىيە كە
چۇن بىتوانن ھەسە بىكەن، ئەمانە دلەخورپە
و شىۋاۋىيەكى زۇر سەرتاپايانى داگىر كىرەوہ
يە بىنى قەسى ئەم تۇزۇرە ئەمەرىكىيە
وايان لىدەمكات توشى فىشارى خۇيىنى
شادەمارەكانىش بىن.

لەبەر ئەم ھۇكارەو ھى تىرىش،
ھەموو تەوانىيەكت لەبەردەستىدايە بۇ
گۆرىنى بارودۇخەكە ھەرومەكو ئەومى
شەتىكى زۇر دوور بىت لىتەوہ كە ئەمەش
زۇرباشترە لەومى كە ھەر نەتەيىت
دەلەلۇرد دىرونىاسى ھەرىنى شەرمەكرىن
دەمكات بە (۲) جۆرەوہ:

۱- ترس و دلەخورپە سەركەوتن
۲- ترس و دلەخورپە پەيۋەندى
بەستەن كە پەيۋەستە بە چاۋبىكەوتن و
بىنىنى كەسانى تەرەوہ.

۳- ترس و دلەخورپەمەك كەلەناۋ ئەم
بارودۇخانەدا لەدايك دەيىت كە پىۋىستە
خۇتى تىدا پىشان بەدى.

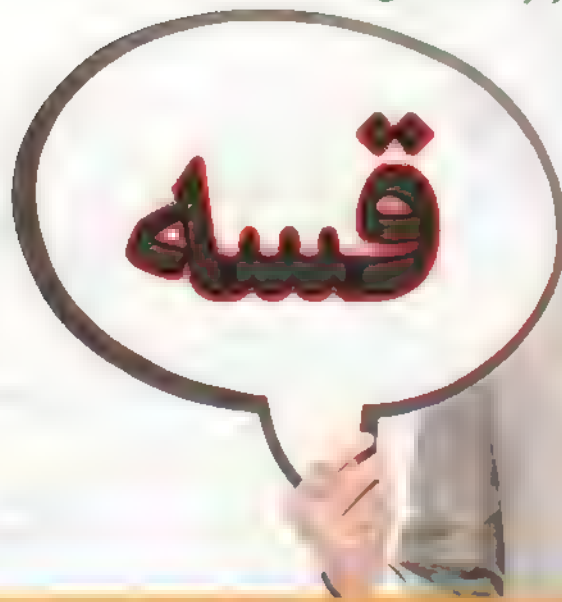
بەپىي ھالەتەكە دىكرىت ئەم (۲)

ئەم بابەتەى كەلەبەردەستەندايە
ھەولەيكى بىچوكە بۇ ئەوانەى كە بە دەست
شەرم و ترسى نەرىنى پەوہ دەنالىتن و
ناتوانن زىانى خۇيان جەوان بىكەن و
پىرايىنەوہ بە ئەنجامدانى گىفۇگۆى
بەسود و بەشدارىكرىن لە كۆرۈ كۆبۇنەموو
پىشكەشكرىنى وتە لە كۆنفرانس و شوپنە
تاپىمەتى و گىشتەكاندا، لەبەر زۇرى
بابەتەكە بە چەند بەشكە لەم گۆفارە بە
پىزەدا دادەبەزىنىت.

پىت شەتىكى گرانە ئەگەر مىلى
پىكەيكە بىگىت و بە ھەنگاۋىك دەست
پىكەيت؟ زىمانت تىكەل دەيىت و ناتوانىت
بەشۋىيەكى جەوان گىفۇگۆ بىكەيت؟ تۇ
تەوانى ئەومەت نىيە كە تەنانتە تەنھا
وشەيەكىش بىلەيت لەبەرامبەر كۆمەلە
كەسانىكى نەناسراۋ يان گەورە و بەشكۆ
؟يان وا ھەست دەمەيت كە ھەر لەخۇوہ
گۆنيەكانت سور ھەلەمەگەپىت كاتىك
ھەلەدەستىن بۇ پىشكەشكرىنى وتەيەك؟
ئايا سەد لە سەد دىتوانىت قەسە بۇ
كۆمەلە خەللىك بىكەيت تەنانتە نەگەر
زۇر كەمىش بىن بەدەر لەو كەسانەى كە
بۇمەمىيەكى زۇرە و باش دەيانناسىت؟

بەلئ ئەوانە چەند نىشانەيەكەن نامازە
بەوہ دەمەن كە ۶۰-۷۰% خەللى ئازار
دەچەژن بەدەست شەرمەكرىنەوہ بە رېزەى
دىبارىكراۋ

زۇر زۇر كەمەن ئەوانەى كە ھەرگىز توشى
شەرم نەبوون تەنھا ۷۰-۷۵% ى ئەمەرىكىيەكان
پىيان وايە ئەم تەوانىيەيان ھەيە و ھەرگىز

د: هملگورد فتح الله احمد
دکتوراه له پزېشکي همناوو دل

که فرماني به شه کاني ميشک ددرده خات،
بينيان نافرمت چکه له **Brocus**
دووسمنتمري تری هميه له همدروو بهشی
لای پېشموي ميشکی نزيک سمنتمري
بیرگردنه وه شهمانيش ووشه دروست دمکهن،
واتا نافرمت سئ سمنتمري دروستکردنی
ووشی له ميشک هميه له کاتيکدا پياو تمها
يمکی هميه، به ممش نافرمت رږژانه ۲۴
کاتزمير ۳۶۰۰۰ ووشه دروستدکات.

بويه همدروولا دهبی موراعای په کتر
بکهن، هم پياو هملوبات همدی قسه
بوخيزانمکی بهيئتموه وه گویشی
لييگريت چونکه پيويسی پييه تی ودهبی
زورتر قسبکات همدوها نافرمتیش،
چاودپری تموه بکات که پياومکی زياتر
پيويسی به بیرگردنه وه هميه، ناتوانی
نموندی تمو قسبکات، وه له دمره وهی
مالیش زور ماندوو دهبی و قسه دکات.
له بر نموشه پياو له نافرمت باشتره
بؤ راگميانن.

ممکه، بؤم باسکه کيت ديت نمرو؟ له
به مانيه وه لدمروميت.

+ ليم گمري بزانه هموال چيه.
نم گفتوگوپه رږژانه له زوربهی مالان
دووباره دمبیتوه، نافرمت له مالی مومتوه
قسهی زوری پييه چاومري قسهی زوره
بيبيسييت، که چی پياو له دمره وه، له
فرمانگمو بازار، له به مانيه وه، چقهی
دهمی ديت، نموندی قسه کردوه، توانایی
ووشميه کيشی نموده.

نممه به بنه مایمکی زانستی
ليکدمدريتوه، فيزيولوژیای مرؤف ناوا
هملکه وتوو.

ميشکی مرؤف له ناومرستمکی بهشکی
هميه پييده لاین **Brocus** نممه بهرپرسه له
دروستکردنی ووشمو قسه دمربرین تمها له مک
لای ميشک هميه نمونهی دمسرت راستان،
کومتوته لای چمپی ميشک. تمو به ش رږژانه
۲۴ کاتزمير ۱۲۰۰۰ ووشه دروست دکات.

لهم دوواپايانه به هوی پشکنيی PET

- ئی ی چ هميه وچ نيه؟

- هموال چ هميه؟

- بؤمگيرموه نمرو چيت کرد؟

+ هيچ ... ليم گمري ماندوو.

ديسان له سر نان خواردن،

- ئی بؤم تمواوکه نمرو چيت دی؟

+ ليم گمري با نانمکه م بخؤم.

- وا زوو نووستی ددی تا خهوت

ليدمکموئ بؤم بگيرموه چيت ديت؟

+ ليمگمري بابخه وم.

- ئی خو واهه لسايت له خمو ئیستا بؤم

تمواوکه چيت ديت؟

- چيه واپيرت به قولدا جووه؟ بيرله چی

ددمکيه تموه؟

+ ليم گمري نؤی درمنکه چينزام

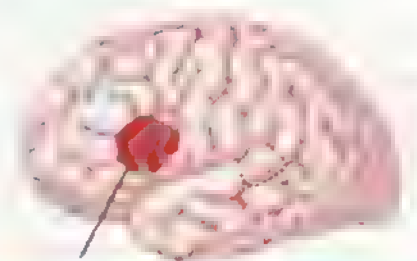
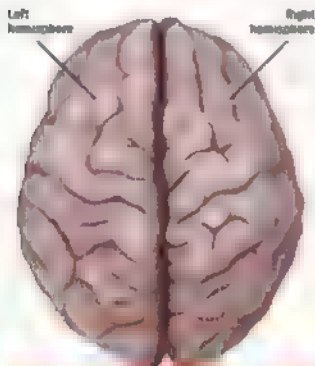
(موعد) هميه نمين برؤم

.... زنگ تهق. تهق.

شه ویش همدان سيناريؤ دووباره

دمبیتوه له گه ليشی،

- ئی دمواربينه سميری تهله فزيون

Broca's Area

بەرپۆمبىردنى

خود

نامىج بەرزىنجى

۲- كارى سەخت لە سەرمەتاوئە ئىنجام بىدىن...

ھەمىشە كارى سەخت بىكەينە بېشىنە ئەوېش بە رېڭخستنى خود كە زۆر ئاسانە.

كەسى شىكىست ئەلئىت : ئەوئە دواتر ئەنجام بىدە، سەركەرمى كارىك بە كە سەرنجراگىش و خۆشترە، يەلام كەسى سەركەوتوو ئەلئىت: ئىستا كارمەكت بىكە و كاتىك تەواوت كەرد ھەست بە رازى بوون ئەكەى، ھەرچەندە كاتى ئەوئىت بەلام دواتر بە شىوئى ئوتوماتىك ئەكەوئىتە كار.

ئەمە يەككە لە تايبەتمەندى كەسانى سەركەوتوو كە سەرمەتا كارى سەخت ئەنجام ئەمدەن، ئەگەر تەنھا يەك خال و پەند وەرىگەن ئەومىيە كە ئەم كارە پاداشتى زۆرە و ئەبىتە ھۆى كەمبوونەھۆى دلەراوئى و زۆربوونى رىز و سەركەوتنى مرؤف و بەرپۆمبىردنى خود و كۆنترۆلى خود و ئاكامەكەشى

۲- كۆنترۆلى خود لە دەست ئەمدەن... لە دەستدانى كۆنترۆلى خود بە خەيرايى ھاوسەنگىيەكە خراب دەكات. زۆرىك لە كەسەكان پىئومرئىكى زۆر لە توانا و ھىزى خۇيان لە تۆلە سەندەھە و تورمى و ھەولەدان بۆ سەپاندنى خود لە دەست ئەمدەن.

دەنيا بىن كە روخسارمان ھەمىشە نىشانەندەرى بېكەنەن يان ھىكرمان بىت، ئەگەر ھىچ كات لە خود تورمى و نەرحەتى لە خۇمان نىشان ئەمدەن ھەموو كات وەكو كەسايەتەكى جىن مەمانە ئەمىن و پىگەكان لە كۆنترۆلى خۇماندا دەبىت.

كاتىك كۆنترۆل لە دەست بىدىن ھەموو شتىك لە دەست ئەمدەن. كەواتە لە مېشكى خۇمان سوودمەند بىن و ئەومەن لە ياد نەچىت كە ئەوئى كەسانى دىكە ئەلئىن و بىرى لى ئەكەنەھە و بە ئەنجامى ئەكەينى گەرنكى نىيە تەنھا ئەوئى ئىيە ئەنجامى ئەمدەن گەرنكە.

گۆرىنى خود، پېشىبىنى شتە خراب و ھېولگەردنى خالە لاوازەكان، پايە و بونىادى بەرپۆمبىردنى خودە.

بۆ بەھىز كەردنى ئەم بونىادە پىئويستە لەم دە ھۇناغە تىپەربىن...

۱- كۆنترۆلگەردنى وتەكانمان.. بەرپۆمبىردنى ئەو و شانەى كە لە دەمەھە دىتە دەر، ئەمە راستىيەكە كە گۆى گەرتن لە قەسكەردن سوودى زىاترە (ئىيە دوو گۆيمان ھەيە و يەك دەم) ھەروھەا بېرىنى قەسە لە كاتى قەسكەردنى خەلگى دىكە كارىكى نەگونجاولە، كەواتە پىئويستە بىريار بىدىن چ كاتىك باشە كە بىن دەنگ بىن و گۆى بگەرن و چ كاتىك لە سەر بۆچوونەكانمان سوور بىن.

يەككە لە سىفات و تايبەتمەندى كەسانى سەركەتوو و ئاودار ئەومىيە كەوا دەر ئەكەوئىت كە بىسەرىكى باشە، لە راستىدا ئەم كەسانە خولقىنەرى بەرپۆمبىردنى خودن و ھەلەستىن بە ھاوسەنگى نىوان بىستىن و قەسكەردن.

خۆشبه‌ختی ده‌بیت.

۴- وەرگرتنی پاداشت له لایهن خۆمانه‌وه...

دوای ئەوێ گاری سه‌ختمان ته‌واو بوو کاتی وەرگرتنی پاداشت له لایهن خۆمانه‌وه که پێشتر چاوهری بووین، زوربه‌مان له منداڵیدا و بۆ خواردنی دهرمانی تال به‌لێتی شیرینمان له دایک و باوکمانه‌وه پێداوه، ههر ئهم کاره بۆ خۆمان نه‌تجاف بدهین، ئهم کاره جوێنه‌ریکه بۆ به‌ گۆتا گه‌ياندنێ ئه‌و کاره سه‌خته و به‌رده‌وام بوون له سه‌ری (ئه‌لبه‌ته‌ پاش وەرگرتنی پاداشت)...

بۆ نموونه‌ یا پاداشتی خۆمان به‌ پشویه‌ک یان راهێنانیکی وهرزشی یان چوون بۆ مه‌له‌کردن وهرگیرین.

۵- سوود وەرگرتن له‌ کات...

کات به‌ نرخترین سه‌رچاوه‌ی ئێمه‌یه‌، که‌سی شکست خواردوو هانمان نه‌دات، که‌ کات پێشگۆی به‌خه‌ین، ههر ئیستا به‌ راستگۆیی له‌ خۆمان به‌رسین، ئایا له‌ کاتی خۆمان به‌ کارایی سوودمه‌ندن ؟ ئه‌گەر وه‌لامه‌که‌مان نه‌خیره‌ که‌واته‌ که‌سی شکست هه‌مان به‌ریوه‌یه‌ری خوده‌... نه‌ک که‌سی سه‌رکه‌وتوو.

۶- هاوسه‌نگی ئەندامانی خۆمان بپارێزین ...

پشکنینی ته‌واو کارێکی ژیرانه‌یه‌ به‌لام له‌ گه‌ل ئەمه‌شدا پێویسته‌ لاشه‌ی خۆمان له‌ باشترین حاله‌تدا دابنێین، وه‌ک هه‌موو جار وتراوه‌: می‌شکی ته‌ندروست له‌ لاشه‌ی ته‌ندروستدا باشتەر کار ئه‌کات.

۷- زیاده‌روی نه‌که‌ین...

زیاده‌روی له‌ ههر شێوه‌یه‌کدا بیت تایبه‌ته‌ به‌ په‌یامه‌کانی که‌سی شکست واته‌ ته‌مه‌لی و بیتاقه‌تی و نه‌خۆشی، یا دلدایی هاوسه‌نگی بین له‌ هه‌موو کاروباریکدا

۸- له‌گه‌ل وه‌سوسه‌ و وه‌ستان رووبه‌روو بینه‌وه‌...

وه‌ستان یان دواخستنی کارێک که‌ پێویسته‌ ئەنجامی بده‌ین «هیچ که‌سیک سه‌رکه‌وتوو نه‌بووه‌ که‌ له‌ کاره‌که‌ی وه‌ستان و ته‌مه‌لی پێشان بدات» ته‌مه‌لی

و سه‌رکه‌وتن مه‌حاله‌ بێکه‌وه‌ بن.

نهم په‌نده‌مان بێر نه‌چیت: کاری نه‌مروێ مه‌خهره‌ به‌یانی...

۹- بوونی ئیرادیه‌کی به‌هێز... هه‌رگیز نه‌لێین ئیراده‌مان نیه‌ یان ئیراده‌مان لاوازه‌ «به‌لکو بلیین من ئیرادیه‌کی به‌هێزم هه‌یه‌، جه‌ختکردنه‌وه‌ له‌ شته‌کان و دلدایی و ئیجابی بوون ئه‌گۆریت بۆ وینایه‌کی جوان لای هه‌مووان و له‌ گۆتاییدا نه‌نجامی باش نه‌خولقیینیت.

به‌ هاوسه‌ر و منداڵانی خۆمان بلیین: تۆ ئیرادیه‌کی به‌هێزت هه‌یه‌، ئه‌مه‌ ئه‌بێته‌ هوێ ئه‌وه‌ی ئه‌وان له‌ به‌رامه‌یه‌ر وه‌سوسه‌ به‌رگری بکه‌ن و به‌هێز بن.

نهم ئیرادیه‌ی که‌ هه‌مووان ئاواتی بۆ نه‌خوازین له‌ رێگه‌ی به‌ریوه‌بردنی خود پێی ده‌گه‌ین.

ته‌نها بۆ ماوه‌ی (۲۰) رۆژ له‌ سه‌ر ئهم راهێناوه‌ به‌رده‌وام بین و ههر کات که‌سی شکست ده‌ستی به‌ وه‌سوسه‌ کرد بلیین: (من ئیرادیه‌کی به‌هێزم هه‌یه‌).

۱۰- باوهر به‌خۆ بوون...

فیکر، هه‌ست، خۆشی، تورمه‌یی، هه‌لچوون، ناخی خۆمان به‌ریوه‌یه‌رین، چونکه‌ هه‌موو توانای گۆنترۆلی خۆمان هه‌یه‌.

وینای ئهم سیناریۆ بچووه‌ بکه‌ن... ژن و مێردێک له‌ کاتی شه‌ره‌ قسه‌ و وتوێژیک توندان، دووان له‌ هاوڕێکانیان له‌ پشته‌ی دهرگاوه‌ چاوهری کردنه‌وه‌ی دهرگان، له‌ ئیستادا ئهم دوو که‌سه‌ پێکه‌که‌یان چۆن به‌ریوه‌ ئه‌یه‌ن؟ که‌سیک له‌مان که‌ دهرگاکه‌ ئه‌کاته‌وه‌ به‌ خێرای فیکر و ره‌فتار و ناخ و شێوه‌ی روخساری خۆی گۆنترۆل ئه‌کات، کاتێک میوانه‌کان دینه‌ ژووره‌وه‌، که‌سی دووه‌میش به‌ دلدایی هه‌مان گۆرانکاری نه‌کات، هه‌رچه‌نده‌ دۆخه‌که‌ که‌مێک گۆراوه‌ به‌لام تورمه‌یی راستی به‌ ناچارێ گۆنترۆل کراوه‌، هه‌روه‌ک ئه‌به‌یین ئێمه‌ نه‌توانین خۆمان گۆنترۆل بکه‌ین به‌لام به‌ستراوه‌ به‌وه‌ی که‌ چه‌ند پێویستمان به‌م گۆنترۆل کردنه‌ هه‌یه‌...

پشکنینی ته‌واو

کارێکی ژیرانه‌یه‌ به‌لام

له‌ گه‌ل ئەمه‌شدا

پێویسته‌ لاشه‌ی

خۆمان له‌ باشترین

حاله‌تدا دابنێین، وه‌ک

هه‌موو جار وتراوه‌:

می‌شکی ته‌ندروست

له‌ لاشه‌ی ته‌ندروستدا

باشتەر کار ئه‌کات.

هه‌رگیز نه‌لێین

ئیراده‌مان نیه‌ یان

ئیراده‌مان لاوازه‌

«به‌لکو بلیین من

ئیراده‌یه‌کی به‌هێزم

هه‌یه‌، جه‌ختکردنه‌وه‌

له‌ شته‌کان و

دلدایی و ئیجابی

بوون ئه‌گۆریت بۆ

وینایه‌کی جوان

لای هه‌مووان و له‌

گۆتاییدا نه‌نجامی

باش نه‌خولقیینیت.

دستخستنى كۆمه‌لىك زانيارى به سوود،
كه هيزى هه‌لسانه‌وى تواناكاني منيان
هه‌بوو، ئه‌م كۆمه‌له‌ زانياريه‌ له‌ ناو
هزرو بېركردنه‌وه‌م، وه‌كو گه‌لاو گولى
به‌هار له‌ قه‌ده‌ به‌هيزه‌كاني خانه‌كاني
ئاومزم جېگير بوون، وه‌ كاتيك
ده‌ستكه‌وتى تر له‌ زانيارى كۆده‌كه‌مه‌وه‌،
وه‌كو نه‌سىمى باى ئه‌م به‌هاره‌، وه‌ك
تېشكى رۆزى سېده‌، گوزمه‌كه‌ن به‌ناو
هزرم، وه‌ك لاوتكى قه‌شه‌نگ و جوانى
ئهم به‌هاره‌، له‌ئاومزم جېگيرده‌مېن،
كه‌يف و سه‌فا ده‌كه‌ن، له‌و كاته‌دا رۆحم
ئاسوده‌ ده‌بېت، ئېتر بېركردنه‌وه‌ له‌
گه‌يشتن به‌ هه‌ر ده‌ستكه‌وتيك مه‌جال
ده‌شكېنېت، بوونى نامېنېت، ئه‌م جۆره

من هه‌ستم ده‌گه‌رد به‌هيزم، خاوم
توانام، خاوم بېرۆكه‌ى جوان، به‌لام
نهمه‌زاني چۆن له‌ راسه‌قېنه‌ى ژيانم
به‌رحه‌سته‌يان بكه‌م، وه‌ نهمه‌زاني
كه‌ى نه‌و كاته‌ دئ كه‌ بتوانم تواناكانم،
بېرۆكه‌ جوان و كه‌م وېنه‌كانم بخه‌مه
گه‌ر وه‌ك كارگه‌يه‌ك، تاومكو كۆمه‌لگا
سوود له‌ به‌ره‌مه‌ ناوازمكانم بېنېت،
منېش دلسۆزېم وه‌ك هاوړئ دلسۆزكانم،
چونكه‌ ئه‌وان فېريانكردم گورج و
گۆلبم، گاربكه‌م، گرېنگى به‌كات بده‌م، به‌
هيووه‌ بېروانه‌ داهاوتووم، ئه‌وان فېريان
كردم چۆن تواناكانم بخه‌مه‌ گه‌ر، ئه‌وان
هيزيك بوون، بېرۆكه‌ جوان و بېنازه‌كاني
منيان به‌ ئېوه‌ ئاشناكرد، ئېستا به‌هۆى

من بېرم ده‌گه‌ردمه‌وه‌، به‌لام به‌هه‌له‌،
هه‌نگاوم ده‌نا، به‌لام ئاراسه‌كه‌ى
ناديارو خراپ، بېياره‌كاني به‌رمو پېش
چوونى ژيانم، كه‌وتبووه‌ ده‌ست هه‌ست
و سۆزم، گرېنگېم به‌بېركردنه‌وه‌
دروسته‌كاني ئاومزم نه‌ده‌دا، كاتيك
هزرو بېركردنه‌وه‌مان بېنېته‌ ژېر
ده‌سته‌و كۆيله‌ى هه‌ست و سۆز ده‌بې چ
چاوهروانيه‌كى باش له‌ به‌رپوه‌به‌رايه‌تى
ئاومزمان بېنېن! كۆمه‌لىك زانيارى كه‌
پووكارىكى نامۆو ناته‌واويان هه‌بوو،
جوار ده‌ورى هزرو بېركردنه‌وه‌مان
دابوو، به‌ هۆيانمه‌وه‌ رۆزگارېك به‌ سه‌ر
ژيانم تېپه‌رى، نه‌منيان به‌رمو پېش بېرد،
نه‌رېگه‌ياندا ئاومزم دروست بېركاته‌وه‌،

چۆن ژيان ده‌گۆرېت؟!

عبدالقادىر حسيبن

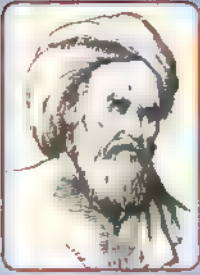

خوښيه كه دل همستى پېدمكات،
جهوههرى خوښيهكانه، هم جوړه
خوښيه، به پارمو جهمگردنى سفته
دولار دمست ناكهوتنه هم دلخوشى و
دهستكهوتانه، زورى بهرهمى هاورى
دلسوزمگانمانه، مگهر دمكرى بلين
هاورى بهومفكانمان، ناتوانن بېنه
پالېشت و هاودهمى خهمهكانمان بن؟،
دمبى دمرك بهوه بكهين كه كهسانيك
همن تهواو دلسوزن بومان، بويه نابيت
كاريك بكهين كه همست به دلسوزى
نهوان نهكهين، چونكه نهو كاره خيانت
گردنه له هاورىكانمان، كهواته نيمه
با دمست ههلگرين لهو خوږموشتهى
كه تهنانت خوښمان پېيان رازى نين،
همر هم ناكارو گوشتارانميه، كه بوته
ريگريگ و له بهردهم بهرمو پېشجوونى
زيانمان ومستاوه، وستان و لابردي هم
بهرېسته بهدمستى خوښمانه، كهواته
دمتوانين لايان بهرين، بهلام رمنكه
نيمه تواناكانمان، وه بېرؤكه قهشمنگ
و جوانهكانمان خوښتهوت، وه پيمان
وايه هيچ كهسك راو بوجوونى نيمه
ومرناگريت، وه ناماده نيبه هاودهم
بېت له چارصهرى كيشهكانمان، هممه
بېرگردنهوميهكى ههلهيه، چونكه
تواناكانمان و دلسوزى هاورىكانمان،
هيزى چاكگردنى خوږموشتى نيمهپان
هيه، تهنه له سمر نيمه پنيوسته
بېرېكهينهوه، كه چؤن بهرمو داهاتوويهكى
باش ههنگاو بنين، ههولېدمين هيواو
متمانمان به تواناكاني خوښمان بههيز
بېت، خوداى مېهرپان و كار بهجين
پيمان دهليت (بو سمرنجى نيو ناخى
خوتان نادمن) كهواته با هم كاره بېيته
يهكيك له پېشهكانمان، نيمه به هيزين
بويه دموانين نهو كاره بكهين، بههيزى
تواناكانمان، وهك نازيهتى و چاو نيمترسى
شير كهبو بهرامبهر دمردمكهوت، نهگهر
ويستى گؤران له خودى خوښمان بهرومرد
بكهين، كهواته دمسهلاتمان بهسهر
گؤرپنى بارى ژيانماندا هيه، نهگهر
مېهرپانى خودا ريگهمان پېيدات، بويه
نيمه بههيزين، بههيزيمان تواناكانمان

به ناگادېنيت، تواناكانمان تواناى گؤرپنى
ژيانى نيمهپان بو لوتكهى سمركهوتنهكان
هيه، مگهر نيمه نامانتهوت
گموره بېبېرئين نامانتهوت لهلاى
خوشهويستان، خوشهويست دمركهوين،
لهلاى شهندامانى خيزانمكهمان،
لهلاى هاورىكانمان، مامؤستاكانمان،
نامانتهوت بزائين كى دلسوزمانه؟، كى
خهمخورى ريگاي تمگانهمانه؟، كهواته
همر له نيتساوه ههولېدمين گورج و
گولبين، به هيزين، دم بهخمنده و
بهخوشهويستيهوه بژين، وه گوى بهو
قسانه نادمين كه پيمان دهلين ناي نهوه
چيه؟ نيوه گؤراون، دهلى دمتانتهوت
كاروانى چاكان بگرن، خو نيوه تا دوينى
تمهل بوون، نهمانمو جهندين قسمى
تر روبهروماندمينهوهبهلام نيتسا نيمه
به هيزين، بېپارى گورانمان داوه، بويه
نابيت هم جوړه قسانه كارېگهرى له
سهرمان بمينيت، روگرؤ نابين بهرامبهر
نهو كهسانهى كه هم جوړه قسانهمان
پېدهلن، نيمهش زمردهخمنه دمكهين،
ومكو نهوان پېدمكهين، ههولېدمين به
يارممتيهكانمان بويان، قمرمبوى گالته
بېكرننهكانيان بكهينهوه، تاومكو همست
به شمرمزاري بكهين بهرامبهرمان، دمبى
بهر له ههموو شتيك داواكاريمكاني دايك
و باوكمان جيهجئ بكهين، نيمهش
كاره جوانهكان دووباره بكهينهوه، دمبى
ههولېدمين كهسه دلسوزمگان هاوريمان
بن، با كهميك له هاورىكانمان بهرتووك
بن، نهمانه دلسوزدمين بومان، همميشه
ريگامان بو رؤشن دمكهينهوه، پيمان
دهلين سمركهين نهمميه ريگه راستمكه،
دمى بېرؤ، هاورى دلسوزمگان، همركيز
به بېريان دانايت كه خيانتهمان
ليبكمن، مگهر دمكرى لهمان دلسوزتر
خوږموشتهكانى رابردوومان بېت، كهواته
دمبى بېپارى خوښننهوه بدمين، تاومكو
تېبگهين و پېبگهين، بويه نيمهش
چاوپروانى وته جوانهكانى كهسانيكين
تاومكو بيان خوښينهوه، ژيان ناگؤرپت،
مگهر گؤرانكارى له خوږموشته و
گوشتارماندا روويدات.

من ههستم
دهگرد بههيزم،
خاوهن توانم،
خاوهن بېرؤكهى
جوان، بهلام
نهمدهزانى چؤن
له راستهقينهى
ژيانم
بهرجهستهپان
بكه، وه
نهمدهزانى كهى
نهو كاته دئ كه
بتوانم تواناكانم،
بېرؤكه جوان و
كه وپنهكانم
بخهمه گهر وهك
كارگهيهك، تاوهكو
كؤمهلگا سوود
له بهرهممه
ناوازهكانم
بېينيت

۲- گەوجاندىنى ئەلىكترونى لە رېگىمى
تۇرمىكانى ئىنتەرنىت:

ئالەشكىنە ۱

ياخوداۋ ياخوداكان

بەدەست نىيە ۋاز لە پارانەۋە بەيتە لايان.
ماناي چوۋرەمى ئەۋمىيە با داۋات ھەر
لە خاۋەن كەشتىيەكە (ياخودا) بەيت، ۋاز لە
كەشتىۋانەكان (ناخودا) بەيتە، چونكە لە
راستىدا ھىچيان بەدەست نىيە.
ئەمانە چەن مانايمكى ھەريەك لەو
دوۋ بەيتە بوۋن كە بە ۋەردىنەۋەيەكى كەم
خوئىنەر دىيانگاتى، ھەرچەندە مەن لە كاتى
زىادە سەرنەجدان و رۆچونما دوۋ ماناي
دەكەم بۇ دەرگەۋت، دىنياشم گەر زىادىيان
تەفكرىن نەينى دىكەشمەن لا گەلالە دەبن
ماناي يەكەم: ئەم بەيتە نامازمەكى
نەيمچە شارۋەى تەيدايە بۇ چىرۆكى يونس
بەيغەمبەر سەلامى خۋاي لىبەيت، ۋەك لە
قورئانى پەيروزدا ھاتوۋە، لەكاتى تىرۋەشكدا
يونس دلى بە كەشتىۋانەكە (ناخودا) خۇش
بوۋ نەھىلىت ئەۋى بەرگەۋەيت، چونكە كە
بۆيەكەم چار يونسى بەرگەۋەيت كەشتىۋانەكە
ۋەى ئەم كايىرايە لە پىياۋ باش دەچەيت و
نابەيت ئەمى بەرگەۋەيت، يونس پەشت بەمە
ئومىدىكى بەدى كەرد، كەچى دۋاي دۋبارەو
سەن بارەى تىرۋەشكەكە ھەر ئەۋى بەرگەۋەيت،
ۋاتە: (ناخودا) كەشتىۋان ھىچى پەينەكرا
لە رزگار كەرنىدا بۆيە ئومىدى يونس بە

خوئىن، ۋاتە بەلەى مەحويمەۋە(رۋە
بەدەكەى) دىنيا سەرتاپاي شەر و ئاشوبە،
جا بۇ ئەۋى تۇ لى دەرپاز بېت تەنھا
رەنگەى خۇشەۋىستى خۋايى بگرە
مانايەكى دىكەى (بەحرى فەيتە) كە
لەشەركەدا ھاتوۋە دەرپاي (تەفكرىنەۋە)
و (بەلەيە) ئەۋ كاتە مەحوى دەلەيت: ئەم
دىنيا بۇ تەفكرىنەۋە دەرۋەستكراۋە جا بۇ
ئەۋى لەو تەفكرىنەۋەيە دەرچەيت،
داۋىنى ياخودا بگرەۋە بەردە ناخودا.
ماناي سىيەمى فەيتە كە دەرگەۋەيت
مەحوى ئەۋەشى سەبەست بېت مانا
كۆرىمەكەيە كە فەيتە بە خەلگى دوۋ زمان
يان ئازاۋە نۆرۋە دەرۋەيت: ۋەك (فەلان
سەرى فەيتەكەيە).
چە نەمانايە كى نىۋە بە پەى دوۋە:
داۋىنى ياخودا بگرەۋە بەردە ناخودا
ۋاتە: بۇ رزگار بونت لە (ئاشوب، بەلە،
تەفكرىنەۋە، فەيتە) ى دىنيا رۋو لە خوا
بەك، جگە لە خۇدا بەردە، پان دەستەۋدامىنى
(ياخودا) دۋستانى خۋابەو دۋۋرەبە لە
(ناخودا) ناھەزەنى خوا. پان پارانەۋەت با
تەنھا لەو كەسە بېت كە ھەمۋە شەتەكى
بەدەستە كە (خودايە) ئەۋانەى ھىچيان

نەياز بۋو بەرافە كەرنى دىۋانى مەحوى،
تەنۋەيتى خۇم لە كەنپاۋى ئەدەب بەشكىنەم،
ۋەلى كە تەفرەنچەى يەكەم بەيتى
دىۋانەكەم دا:

**لەم بەحرى فەيتە بەلگى نەجاتت بەدا خۇدا
داۋىنى ياخودا بگرەۋە بەردە ناخودا**

دەيىنەم ھەلشاخانەم بەم شاخى
ئالەشكىنەدا تەقەت پەروگەنە، خۇ ئەگەر
لەبىرى ۋى تەۋانىيەم بەچەند پەلمەكەشيدا
ھەلەزىنەم ۋا بزانە شەرى ھەۋەت (دېۋانى
دىۋان) مەكەم كەردە.

بۆيە لە چەلەۋەيە تەۋاۋى دىۋانەكەۋە
دەبەزىمە دامتى چەند بەيتەكەۋەۋە لە
نامىزىندا ئۆقۇرەم گەرت و ئەم چەپكە
ھەلەلە و نىرگەزەنەم بۇ خۇم و خوئىنەران
چەنەۋە.

پوختەى ماناي شەيەرەكە:

شاعىر دىۋە بەدەكەى دىۋانى بە بەحرى
فەيتە شۋەبانەۋە جا بۇ رزگار بون لى داۋا
دەكات ئەتۇ تەنھا لەخوا بپارەيتەۋەۋە ۋاز لە
غەيرى خۇدا بەيتەيت.

چە نەمانايەكى نىۋە بە پەى يەكەم:
دەيىنەن دىۋانى چۈنەۋە بە دەرپايەك
لە ئاشوب و ئازاۋە، چۈن دەلەيت: بەحرى

دووباره وهلامهكهی باوكی كورمهكهی
تاساند، همرېږیه پرسی، بابهگیان چ
ههلمهكهم كردووه؟ تكایه نهكمر له ههلام
راستم بكهروه.. من له مندالییموه خولییای
نومم كه بیمه دكتور!
باوكی بۇ جاری سټیم لټی پرسی:
دمتهوټ بیی بهچی؟
كورمهكهی ههمان وهلامی دایموه..
باوكیشی بۇ جاری سټیم پټی گوت:
«خمر»!

كورمهكهی گوتی: تكایه نهكمر له ههلام
پنمونیم بكه، تۆ به درېژایی (۸) سالی
تهمنم يهك وشه ناخوشت پټنهگوتوم..
نیستا...

باوكی قسهكهی پېږیو گوتی:
كوری نهزیزم، من به نیازبووم، بیم
به نمنیشتاين، دواتر له دكتوریا خوم
ببینیوه، كمر تۆ نیستا به نیاز بیت
ببیت به دكتور.. نموا له هممالیدا خوت
دمبینیوه!

كهواته كمر ویستت ببیته همر شټك،
بهرتر دواېكه، بۆنموی لانی كم له
ئاواتهكهی خوتدا خوت ببینیتوه!

كمر سمرنج بدین پیغههمبری پېشهوا
(سهلامی خوی لیبتت) څیرمان دهكات، كمر
داوای بهمهمشتمان كرد له خودای كهوره،
داوای فیردهوس بكمین، كه بهرترین
شوینی بههسته

وهك لای ههمووان ناشكرايه له ولاتانی
جیهانی سټیمدا، سمرضجامو نایندمی
خویندكارمگانمان، وابستهیمه به نمنجامو
نمری قوناغی ششمی نامادھیوه، نیدی
حمزو نارمزوو، نرغو بههایمکی نییه له
ههلیزارینی پېشه دواړوژدا.. با پټكهوه
نهم كورته چیروکه پر مانایه بخویننموه،
بۆنموی بلانیک بۇ نایندمی خومان
دایټینو بزاین دهمانهوټ ببین بهچی؟

خویندكارنك كه له بولی ششمی
نامادھی دمیخویند، باوكی دكتور بوو،
رؤژتکیان باوكی لټی دمپرسو دهلټ: كوری
شیرنم دمهوټ ببیت بهچی؟

كورمهكهی كه خویندكارنكی زیرمكو به
نیازه نمریهكی باش بهدمستهپټنیت، به
شانازیوه گوتی: دمهوټ بیم به دكتور..

باوكی له وهلامدا گوتی: «خمر»!
كورمهكهی به وهلامهكهی باوكی زور
سمرسام دمبټ، چونكه به درېژایی ژیانی
وشهیمکی لهو شیوه له باوكی نهمیستوو..
تمننا يهك وشه ناخوشتی پټنهگوتبوو..

همرېږیه بهسمرسامییهوه گوتی: بۇچی
بابهگیان، مگمر دكتوری پېشهیمکی خراپه؟
باوكی له وهلامدا گوتی: دووباره لټت
دمپرسموه: دمهوټ بیی بهچی؟

كورمهكهی كه زور حمزی له پېشه
پزیشکی دمكرد: دووباره وتی: دكتور!
باوكی بۇجاری دووم پټی گوت: «خمر»!

كشتیهوان له حیټن خویدا نهبوو، بهلام
باش ههلدانی بۇ ناو ناوو قوتدانی لهلامن
بهمهنگهكوه نا لهویدا به راستی له خودا
پارایموه لهگهل نمو دستهوداوين بوندا
خوای كهوره لهو سټن ناریکهیدا (تاریکی
شمو، تاریکی ناو ناو، تاریکی نههنگ)
بهمانایموه چوو و نهجاتی دا.

كمر وردبینموه له بهیمتهكه دمبینن
دستهواژه قورناتیهكان ههموو له بهیمتهكهی
مهحویدا به ناشكرا وكمو (بهحر، فیتنه،
نهجات) یان نیمچه ناشكرا وهك (داوین،
یاخودا، ناخودا) له شیعرمگانی مهحویدا
ناوبراون، مهحوی دمهوټ بلټت چاو له
چیروکی پونس پیغههمبر بكه چونكه
پنشموايه له خواناسین و گهیشتن بهخودا،
چونكه جگه لهخوا كهم به هانایمویه
نهگهشت بهلام كه بهراستی هاواری له خودا
كرد رزگاری بوو، دنیاش بهحرمو توش
تیابدا نفرو دمبټ و بږیه همر هاوار له
خودا بكه بارزگارت كات.

مانای دوومی بهیمتهكه دمگهړټموه بۇ
دیده سؤفیکرمكهی مهحوی بۇ شیوه
ژیان، كه شوینكهوتوانی نمو ریچكهیهو
زور له پیاوچاكانی نمو ریپازش باومپیان
وايه ههموو كهسك له دنیایدا دمبټ
(دمستگیر) یكی ههمبټ، یان شېخنكی ببیت
كهبهرمو خواناسین بیبات، كمر نهوه نهبوو
ناحهزی خوا كه شهپتانه بهرمو دوور له
خوایی دمبټات، وتهی بهناوایانگیشان وهك
نیما غمزالی لهم بوارهدا دمگهړټموه
نهمیه (من لم یكن له شیخا هكان شیخه
الشيطان) نهوی (پیر) دمستگیركی نهبوو،
نموا شهپتان دمبټه (پیری).

مهحویش لهو ناراستموه دهلټ تۆ همر
به ناچاری دمبټ شوینی كهسك بكهوټ
(چاك یان خراپ) جا دستهوداوينی شېخنكی
روو له خودا به بۇ رنماكاری خوت، واز له
شوینكهوتنی پیاو خراپان بینه.

من لهومنده دومستم و بهدوی مانای
دېكهدا ناگهړټم، لهسمر وردمكاریمگانیش
ناجم چونكه بابتهكهمان درېژمی كیشا،
وابزانم بهومنده خوینتر لیم دسهلمینیت
كه بهراستی شیعی مهحوی پر ماناو
مهمسته پر له رهوانیژی و ناماژه
وردمكارنمیه، شاخكی نالمشكینهودمبټ
شاخموانی كارامه پیاپدا ههژنیت.

دهتهوټ

ببیت

بهچی؟

م: نیسماعیل نوری

دلیپسی نیوان ژن و میړد

تۆمەنئاس، مەمەي ئەمەد (مەسئول)

زوو ھاتەوہ دۆخی جارەن و بەدیالۆگ کردنی نیوانیان دووبارە نەبۆوہ ئەوا ئەم دلیپسییە جۆرێکە لە غیری سەرشتی و گوزارشتە لە خۆشەویستی، بەلام دلیپسی گومانای لە ھەموو شتیکی ھاوسەر ئەوا ئەمە نەخۆشییەو مالتویراتییە، چونکە متمانەو برۆاییوون بەیەکتەر ناھێلن. دلیپسی نەخۆشییەکە کەسانی نارۆشنیبرو نەزان و نامەدەنی دووچارە نەبەنەموو لە ناو ئەواندا تەشەنە کەردووە، چونکە کەللەرەقن و گومان لە ھەموو کەسێک ئەکەن و خۆیان پیسن و داوین پیسی ئەکەن بۆیە وا ئەزانن کە ھاوسەرەکەشیان کە ئەچیت بۆ بازار یان بۆ دەوام، ئەوا داوین پیسی ئەکەن.

دلیپسی شتیکی زۆر خراپەو گرتی دەروونییە، کە لە مەزەدا پەیدا ئەبێ و چارەسەرکردنیشی کارێکی زۆر زەحمەتە

ئەو جەمکانە سەرەوہی تیپەراند، بۆیە جووہتە قوناغی نەخۆشیی دەروونییەوہو پێویستە کەسی دلیپس سەردانی پزیشکی دەروونیی تایبەت بکات و دەرمانی چارەسەری وەرگیرێت. دلیپسی دیاردەییەو لە زۆریە کۆمەلگاکاندا ھەبوو، دیارەتاکێ کوردیش لەم دیاردە نەگرسە بێبەش نەبوو، وا تێدەگەین کە ئەم دیاردە نەخۆشی بێت نەک دۆخ و حالەتێکی ئاسایی، چونکە کەسی دلیپس گومان لە ھەموو کەسێک و شتیکی دەرووبەری خۆی ئەکات، جاروبار ئەشێ کە ھاوسەرێک پێکەنینی ھاوسەرەکە لەگەڵ بێگانەییەکا قبولنەبێت یان جووہ دەروہی بە تەنای قبول نەبێ، خۆرازانەموو خۆجوانکردنی ژنەکە نیگەرانی بکات، بەلام ئەگەر ئەم حالەتە بەردەوام نەبوو

زۆرن ئەو زاناو دەروونناسانە کە پێناسی دلیپسیان کردووەو پێوی سەرئالێبوون، ھەیانە وتوویەتی: دلیپسی دەشێ روو بدات لەنیوان دوو کەس چ لە خێزاندا بن چ لە قوناغی دلداری و دەزگیرانییدا بن، کە ئەگەر ئاساییبوو نەگەشتە حالەتی گومانکردن و بێباوەری و بێتمانەیی، ئەگەر لە ماوەی ھەفتە یان دوو ھەفتە خایاند، ئەوا دەرمان بە دۆخ یان حالەتێکی سۆزدار و پاسەوانیتی پەيوەندییەکی خۆشەویستی داگیرێت و رەنگە لەبەر جوانی و شوخ و شەنگی کەسی بەرامبەر بێت، رەنگە لەبەر ترسی ھەوتاندن و مەیسەر نەبوونی پڕۆسە ھاوسەرگیری بێت لەنیوان دوو دلداردا، بەلام ھەیانە دەلیت دلیپسی نەخۆشییە، چونکە گەشتۆتە ئەو دۆخە کە سنوورەکانە

همنځیکتر ده‌لین: ژنان زۆرتر دلیان له میږده‌کیان پیسه، چونکه حمز ناکهن ژنی دووهمیان به‌سهر بیت، حمزیان له خیانت نییه، به‌تایبمت لهو دۆخانه‌دا که باری ئابووری میږدمکانیان باشه و قۆزو جوان و گهنجیشن... ژنی کوردیش له‌بهرشوه‌ی زۆر چه‌وساونه‌ته‌وه و مه‌ینه‌تی و دهمده‌سهریان چه‌شته‌وه متمانه‌و بریایان به‌ پیاو نه‌ماوه، بۆیه ئه‌وان ههمیشه دلیان له میږده‌کیان پیسه و زۆرێک همن ده‌لین، له‌نیو ژنانی کوردا وا باوه که زۆرینه‌یان دلپیس.

دواجار نایا چارسه‌ری دلپیس چییه؟ به‌رای کۆمه‌لناسان، پێویسته ههر له‌سهرمه‌تاوه هیچ له‌و هاوسهرانه دلپیس له‌یه‌کتر قبول نه‌کهن چونکه چارسه‌ری نییه و زیان له‌ یه‌کتر نه‌کهن به‌ دۆزه‌خ، بگره‌ ته‌لاق و قه‌سقه‌سه‌لۆکی خه‌لکی باشتیه له‌وه‌ی له‌گه‌ل که‌سی دلپیس یان ره‌زێل و پیسه‌که‌دا زیان به‌ریته‌سهر. چارسه‌ریش نه‌وه‌یه که بریواو متمانه‌ی زۆرتریان به‌یه‌کتر هه‌بێ، هیچ شتێک له‌یه‌کتر نه‌شارنه‌وه و پرس به‌ یه‌کتر بکه‌ن، خۆشه‌ویستی زیاتریش بۆ یه‌کتر دهربرێن، نه‌ک زوو زوو شه‌رش بکه‌ن. چارسه‌ر نه‌وه‌یه که به‌تایبمت که‌چه‌کاتمان نه‌وه‌یان بۆ روون ببێته‌وه که نایا نه‌و کورپی شووی پێنه‌کهن نه‌گهر دلپیس نه‌وا به‌هیچ جۆرێک شوو نه‌کهن. دلپیس پێویسته چارسه‌ری خۆی بکات یان با زه‌واج نه‌کات باشتیه. تاکی دلپیس پێویسته بجێته‌ لای پزیشک و نه‌و نه‌خۆشییه‌ی چاره‌ بکات بۆ نه‌وه‌ی کۆمه‌لگا به‌ته‌واوی تۆوشی نیفیلجی نه‌کات. زۆرێک همن ده‌لین، نه‌م دیارمه‌یه پیتی ناوتری نه‌خۆشی و شتێکی ناساییه و نیتر چارسه‌ر بۆچی؟ به‌لام بۆ چارسه‌ری نه‌و دلپیسیه‌ی گرێدراوه به‌ نه‌خۆشی پارانۆیا، له‌به‌رنه‌وه‌ی راده‌ی گومانی زۆر به‌ره‌زه بریوی به‌ هاوسهرمه‌کی نییه، پێویسته که سهردانی پزیشکی دهریوی بکات و دانیشتن و جه‌لساتی له‌گه‌لدا بکری و دهرمانی تایبمت وهرگیریت.

ته‌ماشای دهریویه‌ری نه‌کات وبۆ وینه‌ که نافرمت جووه دهریوه‌و ماکیازی کرد وا نه‌زانی خۆی بۆ کاری سیکسی و داوین پیسی نه‌پازینیتیه‌وه. دلپیس دوو جۆره، یه‌کێکیان نه‌و حاله‌ته‌ که گومان له‌ که‌سی به‌رامبه‌ر نه‌کریت به‌لام بنه‌ما هه‌یه و هۆکاره‌که ناشکرایه چونکه ره‌فتار یان قسه‌ یان شتێک بپنراوه له‌سهر بناغه‌یه‌ک دلپیس له‌که‌سی نزیکیان خۆشه‌ویست نه‌کریت و نه‌مه‌ش ناکریت به‌ نه‌خۆشی ناو بپریت به‌لام نه‌وه‌ی که نه‌ینته‌ دیارمه‌یه‌کی ناوازه یان که‌سه‌که نه‌خۆشی پارانۆیا له‌گه‌لدا به‌ رۆلێکی گه‌وره نه‌گیریت و دلپیس وا لێدماکت که گومان له‌ هه‌موو شتێک بکات، به‌جێ نه‌وه‌ی هیچ بنه‌مایه‌ک له‌ نارادا بێ، له‌ هه‌موو که‌سێک یان ره‌فتاریک یان شتێکی نزیکی به‌ نه‌و گومان و شکی هه‌یه، وا نه‌زانی هه‌موو قسه‌و کهمه‌یه‌ک دژ یه‌و نه‌کری و ئاراسته‌ی نه‌و نه‌کریت نه‌مه‌ش خه‌سه‌لمتی که‌سایه‌تی نه‌خۆشی پارانۆیا. هه‌روه‌ها له‌و پرسه‌دا که ده‌لێت، نایا دلپیس لای کامیان زۆرتره، لای پیاو یان ژن؟

هه‌ندێک ده‌لین، لای پیاوی کورد زۆرتره چونکه نه‌م کۆمه‌لگایه‌ی نیه‌م پیاوسالارییه‌و میږد خۆی به‌ ناغای ژنه‌که‌ی و ماله‌که‌ی نه‌زانی و نه‌یه‌وێت فهرمان دهرکات و له‌ هه‌موو ره‌فتاریکی ژنه‌که‌ی بپرسیتیه‌وه. پیاوی کورد زۆربه‌یان دلیان له‌ ژنه‌کانیان پیسه‌و من هاوڕیکانه‌م زۆربه‌یان به‌ده‌ست نه‌و حاله‌ته‌وه نه‌نالیتن و هیچ چارسه‌ریکیشیان نییه به‌ به‌رده‌وامی شه‌ریانو هه‌ندێکیان به‌زۆرمه‌لی داوی ته‌لاقیان کردووه. پیاوان زۆرتر دلیان پیسه، چونکه ئه‌زانن که ژنان زوو هه‌له‌نه‌خه‌له‌تین و کاری خراپه‌یان له‌گه‌لدا نه‌کریت، پیاوان سهرچاوه‌ی دروستبوونی دهریوه‌ی دلپیسین و ژنانیشیان هێرکردوو ناچاره‌ دلی له‌ میږده‌که‌ی پیس بیت. هه‌ندێکی دیکه ده‌لین، پیاو و ژن و مکو یه‌ک همن که دلپیس بن و ریزمه‌کیان له‌یه‌که‌وه نزیکه، هه‌روه‌ها

به‌تایبمت له‌م رۆژگارهدا، چونکه که‌س بریوی به‌ که‌س نه‌ماوه کاری له‌سه‌رۆشی ژنانیش زۆر به‌ریلاو بۆته‌وه به‌ ناسانی به‌هۆی مۆبایله‌وه به‌یه‌وه‌ندی دروست نه‌کری و کاری سیکسیش زۆر ناسانتره و هه‌ک له‌ حاران، به‌لام نه‌گهر مرۆف توانی هاوسهریکێ چاک و ریکوپێک بدۆزیتیه‌وه نه‌وا متمانه‌شیان به‌یه‌کتر زیاتر نه‌بێ و ریزو خۆشه‌ویستی نه‌گهر هه‌بوو، کاری خیانه‌تیش سهره‌له‌ئادات که‌وا له‌لایه‌کیان بکات، دلپیس بێ.

دلپیس دوو هۆکار دروستی نه‌کات، یه‌که‌م نه‌بوونی متمانه‌و بریوا به‌خۆبوون، دووه‌میش، خۆشه‌ویستی له‌پاده‌مه‌در که نه‌ویش نه‌خۆشییه‌و وه‌سواسی و زێه‌سهری و جه‌ساسیه‌ت دروست نه‌کات، بۆ وینه‌ که‌سێک متمانه‌ی به‌ خوشک یان ژنی خۆی نه‌بێت و ئینجا زۆریش خۆش بویت، غیره‌ی لێنه‌کات و نه‌مه‌ش په‌ره نه‌سێنێ تا نه‌بێته دلپیس و نیتر شه‌روشه‌ر له‌سهر ژنانی یه‌کتر دروست نه‌بێ، نه‌و که‌سه‌ش که متمانه‌ی که‌مه بپگومان گریی دهریوی یان جۆره نه‌خۆشییه‌کی دهریوی له‌گه‌لدا، چونکه گومان له‌ هه‌لسوکه‌وتی ناسایی که‌سی به‌رامبه‌ر نه‌کات. نه‌مه‌ش ترسانکه‌و ره‌نگه‌ نه‌نجامی خراپ و کارساتی لێکه‌وه‌یتیه‌وه، چونکه په‌نگه پیاوی دلپیس ژنه‌که‌ی و کچی خۆی یان خوشکه‌که‌ی خۆی له‌سهر دلپیس و بکۆزیت.

دلپیس، نه‌خۆشییه‌و له‌و که‌سانه‌دا دروسته‌بێ که په‌رورمه‌دی خیزانیان ئالۆزه‌و بێسه‌روبه‌رمیه‌ بووه، شه‌روشه‌ر هه‌بووه متمانه‌و خۆشه‌ویستی نیوان دایک و باوکه‌که که‌مه‌بووه یان ههر نه‌بووه، نه‌زانی و نه‌می ناستی رۆشنییری و هزری خێله‌کی هۆکارن بۆ نه‌وه‌ی که تاکی بێ متمانه‌و باوه‌ر په‌رورمه‌د بکه‌ن، بێ متمانه‌ی به‌رامبه‌ر به‌ ره‌گه‌زی دووه‌م، وا له‌ مرۆف نه‌کات که بیر له‌ شتی وه‌همی و خه‌یالێکی بێ بنه‌ما بکاته‌وه، مرۆفی ناست نزم و خێله‌کی راستی لێ ونبوووه به‌ چه‌واشه‌می

د. دانا علی صالح
ماموستای زانستہ (امپارییہ کان
زانگوی سلیمانی

ئىنتەرنېت و پۇلى لە كورائىكارىيە سىياسىيەگاندا

دەستپېك...

لە رۆژگارى ئەمەردا ئىنتەرنېت دايكى ھۆكارمەگە گەيانەنە و گرنگترىنىشيانە، چونكە بووئە مېكانىزمى سەرمەگىي گەيانەنە و زانبارى و زانست و مەلەلەن و ھاوگارى و لایەنە جىياوازەمەگە تری ژيان لەسەر ناستى خودى تاك و كۆمەلگە بەگشتى، ئەمە وپراى ئەووى كە ئىنتەرنېت بەو ھەموو خزمەتگوزارىيە پىشكەشى دەكات توانىويەتى شىوازی ژيانى سىياسى و كۆمەلەپەتى و كارى پىشەپى و پىشەپەپى و شىوازی بەرپەپەردى كارەبارە حكومى و نا حكومىيەگانىش بگۆرپەت و بەرو پىشى ببات، تەنەنەت جوۆرى جەنگەگان و پەپەردى سەربازى و مەلەلەنكەنىش بىردۆتە قۇناغىكى نوپو و بەمەش زۆر لە بىردۆزە كلاسىكىيەگان پىپوستيان بە گۆرپەكارىيە و پىپوستە جارىكى تر دابىرپىرپەتەو.

ئەووى ئیمە لىرەدا تىشكى دەخەپە سەرمەگەپەپى ئىنتەرنېتە لەسەر

(Arpanet) ناو دەپرا. ئەو سەلەو خزمەتگوزارىيەگانى بۆ لایەنى زانستى بەكار ھىنرا.

دواتر لە سالى ۱۹۹۰ وە تا ئىستا بواری بەكارھىنانى فراوان بوو بۆ بواریگانى بازىرگانى و دارایی و گەيانەنە تەنەنەت لەلایەن تاك و دامەزراوگەنەو.

بەلام (World Wide Web) «WWW» وەك خزمەتگوزارىيەك لە سالى ۱۹۹۰ داھىنرا و ئىنتەرنېتى ھىناپە نىو كۆمپانىا و مەلەگانەو و بەكارھىنانەگانى فراوان كىرد.

جگە لەمە جەند خزمەتگوزارىيەكى تر ھەن كە برىتىن لە:

گۆرپەكارىيە سىياسىيەگان لەسەر ناستى سىياسەتى نىپودمەلەتى و ھەرمەپى كارىگەپەپى لەسەر پەوتى گۆرپەكارىيە سىياسىيەگان و ناراستەى تاكەگان و كۆمەلگە و بىرپار بەدەستەنەپىش.

سەرما با بزانين ئىنتەرنېت (Internet) جىيە؟
(Internet) كورتەكرەوى (International- Network).

برىتىيە لە مەلپونەھا تۆرى پىكەو بەستراو بەشپەپەپى نا توندو تۆل، كە دامەزراوى ئىكان بەرپەو دەپات، لقى سەرمەگىي نىپەو خزمەتگوزارىيەگانى بەشپەپەپەپى مەركەزى پىشكەش ناكرىن، يەك پىرستى گشتگىرپىشى نىپە كە پىمان بلىت جىي تىدا دەست دەكەوئەت

كى ئىنتەرنېتى داھىنا؟
ويلاپەتە پەكگرتوودەگانى ئەمەپىكا داھىپەنە لە سالى ۱۹۶۹، سەرما تا سالى ۱۹۸۶ بۆ مەپەستى سەربازى لە جوارچىووى جەنگى ساردا بەكارى دەھىنا كە بە

۵- پروتوکولی فایل گواستنوه (File Transfer Protocol) (FTP) Discussion Group
۶- گروپی گفتوگو (Group)

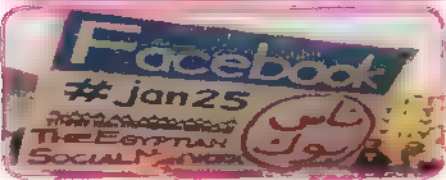
۷- هه‌وال و ریکلام و یاری و رێنمایی بزیشکی و گه‌شتیاری.

۸- فیریون لهدوورووه.

۹- (Chat) و (Live Voice) و (Electronic Conference)

۱۰- تۆرپه کۆمه‌لایه‌تییه‌کانی تری وه‌ک:

۱- سایتی (Facebook) ژماره‌ی به‌کاره‌ینی له ئابی ۲۰۰۸ دا ته‌نها ۱۰۰ ملیون بووه، ئهم ژماره‌یه له مانگی پینچی ۲۰۱۰ دا هه‌لکشاهه بۆ (۵۰۰) ملیون. نیومیان روژانه سه‌یری په‌یجه‌که‌یان ده‌که‌ن.

۲- سایتی (Flicker) (۲۰۰۴)

سه‌یگرده‌نی ۴ ملیون وینه ته‌نها له ۲۰۰۹.

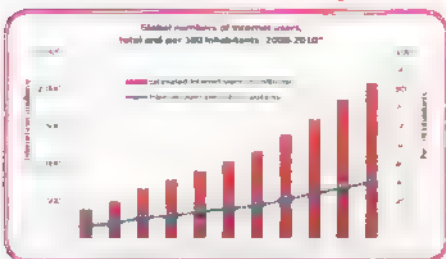
۳- سایتی (QQ) (۱۹۹۸)

۴- سایتی (YouTube) (۲۰۰۵)

روژانه ۱ ملیار گه‌ته‌ی فیدیوی لێوه‌ی سه‌یر ده‌کرێت.

ه- سایتی (Twitter) (۲۰۰۶)

المدونات (Blog)

به‌پێی ئهو داتا‌یه له سالی (۲۰۰۰) دا (۳۹۴) ملیون که‌س به‌کاره‌ینه‌ری ئینتەرنێت هه‌بووه له جیهاندا، ئهو رێژمه‌یه له سالی (۲۰۰۵) دا بۆ (۱۰۳۶) ملیار و له سالی ۲۰۱۰ دا بۆ (۲۰۸۴) ملیار که‌س

په‌یوه‌ندی بکه‌یت هه‌ر له‌سه‌ر تۆری ئینتەرنێت، به‌شێوه‌یه‌کی به‌رده‌وام، واته ئینتەرنێت ناخه‌وته، به‌لکو به‌رده‌وام (۲۴ کاتژمێر) شه‌و و رۆژ بوونی هه‌یه، جگه له‌مه به‌کاره‌ینانی ئاسانه و پێویستی به‌ شارمه‌زاییه‌کی زۆر نییه، به‌لکو هه‌ندێکجار که‌سانی نه‌خوێنده‌واره‌یش به‌ ماوه‌یه‌کی که‌م فێری به‌کاره‌ینانی ده‌بن.

۴- هه‌رکه‌مه‌نالی: هه‌موو مه‌یدیا و دامه‌زراره‌و په‌که‌کان و چالاکیه‌که‌کانیان ده‌رژینه‌وه ئینتەرنێت و تۆ ده‌توانیت ئه‌وه‌ی ده‌ته‌ویت هه‌لبه‌زێرت و سوودی لێ وهرگیریت، واته ئازادیی هه‌لبه‌زاردن هه‌یه، جگه له‌مه تۆ ده‌توانیت له‌ رێگه‌ی کۆمه‌په‌یوه‌تیه‌که‌ته‌وه پان له‌ رێگه‌ی مۆبایله‌که‌ته‌وه یاخود هه‌ر نامێریکی تری که‌یاننه‌وه ئینتەرنێت به‌کاربه‌ینیت.

۵- ته‌حه‌که‌که‌کردن: هه‌ر خودی به‌کاربه‌ری ئینتەرنێت خۆی ته‌حه‌که‌که‌م ده‌کات به‌ کات و شوێن و جۆر و ئاستی نه‌و بابته‌ی که‌ ده‌یه‌ویت له‌رێگه‌ی ئینتەرنێته‌وه ده‌ست بکه‌ویت، به‌لام که‌مه‌لکه‌کانی تری مه‌یدیا و په‌یوه‌ندی نه‌و تابه‌ته‌مه‌ندیه‌یان نییه، بۆ نه‌مونه رادیۆ پان ته‌له‌فزیۆن.

گرنگترین خه‌زمه‌تگوزاریه‌که‌نی ئینتەرنێت

۱- (Web) پان (World Wide Web) تۆری فراوانی جیهانی، که ئاسانه‌کارییه‌کی زۆری کردوه بۆ گه‌شتن به‌ زانیاری و داتا‌کان و دامه‌زراره‌و په‌که‌کان.

۲- ((E-Mail)) ته‌نها سالی ۲۰۰۹ (۹۰ ترلیۆن) نامه‌ی ئه‌لکترۆنی نیرراوه، واته: (۹۰۰۰۰) ملیار نامه.

۲- که‌په‌ن و فره‌شتن و بازرگانی ئه‌لکترۆنی.

۴- په‌یوه‌ندی (Telnet)

ئینتەرنێت (Intranet)
ئیکستەرنێت (Extranet)
پروتوکولاتی (TCP/IP)

ئینتەرنێت له لایه‌ن دامه‌زراره‌و (Internet Cooperation) to Assigned Names And Numbers (۱۹۹۸) وه‌ به‌رپه‌وه‌ده‌به‌ریت. نه‌وه‌ی ئاینده‌ی ئینتەرنێت "Generation Internet" چیه‌؟

نه‌وه‌ی دووه‌می ئینتەرنێت به‌رپه‌یه که له سالی (۲۰۰۴) وه‌ له ویلايمته په‌که‌رتومه‌کانی ئه‌مه‌ریکا ده‌ستپێکه‌ردوه، له‌ رێگه‌ی کۆمه‌لێک دامه‌زراره‌وه که ئامانه‌جیان سوود نییه، زیاتر له (۱۸۰) زانه‌کۆی ئه‌مه‌ریکی سه‌رکایه‌تی ئهم پڕۆژه‌یه ده‌که‌ن، ئه‌مه‌ وێرای (۶۰) کۆمه‌پانیای بازرگانی.

ئهم پڕۆژه‌یه به‌کاره‌ینانیکی زانیاری و په‌یوه‌ندی نامیزی به‌هێزو توانا‌تر و ئه‌مه‌ینتر ده‌ره‌خسێنیت له‌وه‌ی که ئیستا هه‌یه، به‌تایبه‌ت له‌وه‌ی که په‌یوه‌ندی به‌ پارێزراوی و خێرای گواسته‌نه‌وه‌ی زانیاری و داتا‌کانه‌وه هه‌یه، که هه‌زاران هێنده‌ی ئهو ئینتەرنێته‌وه ئیستایه‌!

په‌ره‌سه‌ندنی ئینتەرنێت: ئهو په‌ره‌سه‌ندنه‌ خه‌یرایه‌ی که ئینتەرنێت به‌خۆیه‌وه بیه‌یه‌وه له‌ خه‌یرایی په‌ره‌سه‌ندنی هه‌موو هۆکاریکی تری که‌یانندن زیاتره. رادیۆ پێویستی به‌ (۲۸) سال بوو بۆ گه‌شتن به‌ (۵۰) ملیون مرۆف له‌ (USA) ته‌له‌فزیۆنیش پێویستی به‌ (۱۲) سال بوو، ئه‌مه له‌ کاتی‌که‌دا که ئینتەرنێت ته‌نها به‌ (۴) سال بوو بۆ ئه‌وه.

گرنگترین تابه‌ته‌مه‌ندیه‌که‌نی ئینتەرنێت له‌رووی گه‌یه‌نده‌وه:

۱- کارلێکه‌کردن: واته تاک و گروپ و بارت و په‌که‌کان و تاد، وه‌لێکه‌ردوه‌ی بتوانن راسه‌خۆ قسه‌وباس و په‌یوه‌ندی و زانیاری و داتا ئالوگۆزیه‌که‌ن.

۲- خه‌یرایی و نوێکه‌ردنه‌وه: واته راسه‌موخۆ په‌یوه‌مه‌ندی ده‌که‌یت و ده‌توانیت زانیاریه‌که‌کان و به‌ره‌نامه‌که‌نت ئه‌مه‌دیه‌ت بکه‌یه‌ته‌وه سات له‌ دوا‌ی سات.

۲- مه‌لته‌میدیا و په‌یوه‌ندی به‌رده‌وام و ئاسانی: واته به‌چه‌ند که‌مه‌لێک ده‌توانیت

بهرز بوومتهوه.

واته بهرژمى (٦٪ بۇ ١٦٪ بۇ ٢٠٪) بهبىي ئەو سالانە.

بەلام ئەم رېژمىه يەكسان نىيە لە نىوان جيهانى باکور و باشوردا.

لە جيهانى پېشكەوتوو لە سالى ٢٠١٠ ٦٦٪ دانىشتوانيان ئىنتەرنېتيان بەکارهیناوه، ئەمە لە کاتىکدا ئەو رېژمىه لە جيهانى باشووردا لە ٢١٪ تىيەرى نەکردوو.

کارىگەریه سیاسیه‌کانى ئىنتەرنېت
یەكەم: خىراکردنى کارلىکه سیاسیه‌کان و کارو کاردانەموو دەرھایشتەى رووداوه سیاسیه‌کان.

ئەمەش لە رېگەى:
١- گۆرپىنى بواری کارى میدیایى و گەياندن لە کلاسیکیه‌وه بۇ بواریكى پەرسەندوو زیندوو.

ئەمەش چەند دەرھایشتەیه‌كى ھەموو، لەوانە:

١- دەرکەوتن و پەرسەندنى راگەياندننى ئىلکترۆنى که سەریکشا بۇ ئازادبوونى گەلان لە راگەياندننى ئاراستە‌کراوى ھەرمى. ئازادىيە‌کەش بواری ئازادىي ناردن و وەرگرتنىشى گرتەوه.

٢- دەستکەوتنى زانیاریى نوئ لە سەرجاھوى راستە‌خۆوه لەسەر ھەر بابەتیکى خوازاو و ھەنوگەيى.

٣- ئاسانىي گەياندننى زانیاری و ھەوال بۇ جەماور دوور لە ھەزموونى دەسەلات و بازرگانە پاوانخوازمەکانى میدیا. (بۆیە ٩٠٪ى خوینکارانى زانکۆ لە میسر لە ئىنتەرنېتەوه ھەوالەکانى شۆرشە‌کەیان وەردەگرت لە بەرامبەر ١٠٪ بۇ تەلەفزیۆن).

٤- توانای گەياندننى پەيامى میدیایى بەوشیومیەى که نیرمە دىەویت نەک بەوشیومیەى که ئىمبەراتۆرمەکانى میدیا دەیانەویت و بەو شیومیەيى خزمەتى بەرژمەندىيى خۆیان دەکات مۇنتاجى دەکەن، بەلکو ھەندیکجار بە پێچەوانەى پەيامى نیرمەوه دەرھیان بۇ ھەوالە‌کە دەکەن.

٥- ھەرزانیى کرێی پەيوەندیکردن، بەشیومیە‌کە که زۆینە یان کۆی خەلک بتوانن بەو کارە ھەستن و ھەمووشیان لە زانیاریە‌کاندا بەشاربن

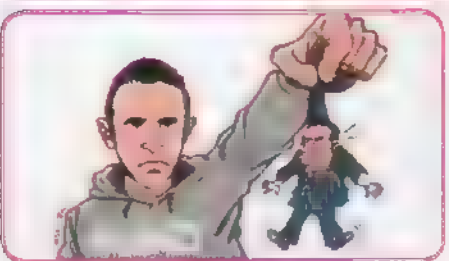
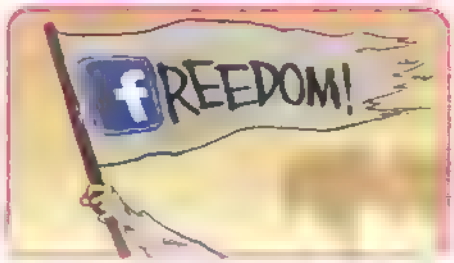
نەمەش وادەکات ھاوالاتی بتوانیت رۆلى چاودێرى راستە‌خۆ بگيریت بەسەر دەسەلات و گۆرانکارىيە‌کان و تەنانەت راگەياندننى ھەرمى و حیزبیشدا، ئەمە وێرە بەدواداچوونى کارە سیاسى و بازرگانىيە‌کان بە شیومیە‌کە که لەپیشدا نەبووه.

٢- کارىگەریی راستە‌خۆ لەسەر پای گشتیى نىوخۆیى و جيهانى، لە رېگەى ئەو زانیاریانەى که بەمەردەوامى سنورمەکان لەکاتیکى کورتدا یان راستە‌خۆ دەگۆژنەوه بۇ ناوخۆ و جيهان.

لیرمەوه دەرکەوتنى (ھاوالاتیى رۆژنامە‌نووس یان رۆژنامە‌نوسى شەقام) دیاردەیه‌كى نوئیە و گەنجانیى پێشەرووی ئەو گۆرانکارىيە‌ن و بۇ ئەمەش ئىنتەرنېت مىکانیزمى سەرمەكى کارمەکانیان و بلاوگرنەمویانە.

لیرمەوه رووداوه سیاسیه‌کانى ولاتىک دەتوانن کارىگەریی راستە‌خۆ یان ناراستە‌خۆ لەسەر پەرۆسەى سیاسى ولاتانىکى تر جێبەجێلن. ھەروەھا بىاریکى سیاسى یان ئابورى که لە جێگاىه‌كى دوورمەوه دەدریست دەرکێت شۆینە‌وارى خۆی بەشیومیە‌كى راستە‌خۆ یان ناراستە‌خۆ لەسەر ژيان و ڕەوتى کارو شیوازی بىرگەردنەوهى ملیۆنە‌ھا خەلکى ولاتانىکى تر جێبەجێلن.

رووداومە‌کانى شۆرشە‌کانى تونس و میسر لە سەرماى ٢٠١١ و کارىگەرییان لەسەر گۆرانکارى و راپەرینە‌کانى یەمەن و لیبیا و سوریا و ولاتانى تر و چاکسازىيە‌کانى ئوردون و مەغریب و جەزائیر و مەغریب و ھتد. باشتەرىن بەلگەى ئەو کارىگەرییانە.

رېگى لە کارىگەریيە‌کانى ئىنتەرنېت دەرکێت؟

رېژمى زيادبوونى بەکارهینانى ئىنتەرنېت (بە ملیۆن) و رېژمى سەدى

سال	٢٠١١	٢٠١٢	٢٠١٣	٢٠١٤	٢٠١٥	٢٠١٦	٢٠١٧	٢٠١٨	٢٠١٩	٢٠٢٠	٢٠٢١	٢٠٢٢	٢٠٢٣
رېژمى زيادبوونى بەکارهینانى ئىنتەرنېت (بە ملیۆن)	١٠	١٠	١٠	١٠	١٠	١٠	١٠	١٠	١٠	١٠	١٠	١٠	١٠
رېژمى سەدى	١٠	١٠	١٠	١٠	١٠	١٠	١٠	١٠	١٠	١٠	١٠	١٠	١٠

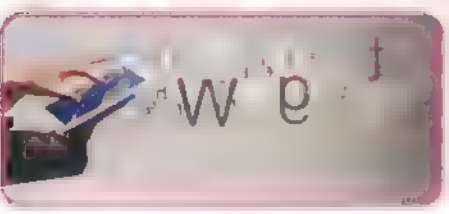
دووه: تواناگەلىكى زۆرى بەخشی به هیزه ناحکومییه‌کان و رېکخراومە‌کانى کۆمە‌لگەیمە‌دەنیلە رووى:

- ١- پەیکەرى رېکخستن.
- ٢- کارىراگەياندن.
- ٣- خەباتى سیاسى.

سێیه: دەتوانیت بەخیرایى کارىگەرى لەسەر پەيوەندىيە نۆدەولەتییە‌کان و بێکەینە‌رمەکانى کەسێتى نەتەومىيى گەلان و سیاسەتى دەرەکیى ولاتان و سیاسەتى نۆدەولەتى بەگشتى بەجى بهێلن.

کەواتە:

ئىنتەرنېت کارىگەریی راستە‌خۆ و ناراستە‌خۆ لەسەر گۆرانکارىيە سیاسیه‌کان جى دەهێلن، بە شیوازی که ئەو کارىگەرییانە سنورمەکان بپەزین و کاردانەموکانیان خیراو فرناست بن.

سىماۋ دياردە

ناشارستانىيەكانى كۆمەلگەمان!

ن: شىۋەن (نەز)

شارۋ ئاۋەدانى.
۲۰- كۈن كىردىنى بۇرى ئاۋەكانى
 سەرجادە كان و چاك نەكىرنەۋەيان.
۲۱- يارى كىردىنى مىندالان بەنامىرى
 زىيان بەخش.
۲۲- رۇيشتىن لەسەر جادەكان و
 خۇلانەدان لە ئۆتۈمبىل.
۲۳- كۈزاندەۋەى كارمىي پەكتىرى.
۲۴- لەپەكتىر عاجىزبۇن لە سەر
 كىشەى بچوۋكى مالو مىندال
۲۵- زىل و خاشاك رامالىنە پىش مالى
 پەكتىرۈ پەسكىردىنى پىش مالى پەكتى.
۲۶- مىندال و تۇپانە كىردن لە كۇلان
 پىش مالىن، پاسكىل سۈرى، بەسەر
 دىۋار كەۋتن.
۲۷- نازار دانى گىيان لە بەران ۋەك:
 سەگ و ۋلاخو و مەرو مالات.
۲۸- ھەلسۈكەۋتى كىركارنى سەر بىنا
 بەرامبەر بەدمرو دراۋسى ۋكۇلانەكان.
۲۹- بە ماتۇرگەرپان بە كوچەۋ كۇلان
 و جادەكان و گالتە بەخەلك كىردن و فىكە
 لىدان و ھەراسان كىردىنى ھاۋولاتيان.
۳۰- شە رە نافرەت لەكۇلانان لە سەر
 مىندالو جۇگەۋ پىش دەرگەۋ شتى كەم
 و بى ھودە.
۳۱- تىكىدانى پاركەكان و
 ھەراسانكىردىنى خەلگى لەلايەن مىنالو
 گەنجانەۋە.

نەۋى، شتى ھىرئ نەدىرتى، ناگرى لى
 نەكىرتەۋە، بلاۋ نەكىرتەۋە.
۹- خانوۋ بەرزگىرنەۋە بەسەر
 پەكتىرىدا، خەلگى نىگەرمان ۋەھراسان
 دىمكات.
۱۰- تەماشاكىردىنى دەرۋ دراۋسى
 لەھەر شۋىنكى مالىۋەمى.
۱۱- دەرگا نىزىكىردن ۋ، دەرگا كىردەۋە
 بەرۋى دەرۋە بە جۇرى كە ناۋ مالىۋە
 ديارە.
۱۲- شت نوسىن لەسەر دەرۋ دىۋاران
 و شۋىنەكان.
۱۳- تۇرى تەلەفۇن: لە ھەندى شۋىن
 ۋايەرى تەلەفۇنات پەرشو بلاۋ و نىزى
 نالۋزو جەنجالە.
۱۴- كارمىا لەپەكتىر نىزىن ۋەلە پەكتىر
 بىرپىن ۋەرگىرتن.
۱۵- دانىشتىن لەكۇلان و خەلك
 ھەراسانكىردن، ۋەك دانىشتىنى گەنجان،
 نافرەتان، مىندالان... ھتە.
۱۶- شت ھىرئان، لە ئۆتۈمبىلەۋە بۇ
 سەرجادەكان، لە پاركو شۋىنە گىشتىەكان.
۱۷- ھۆرت لىدان: لەسەر جادەكان،
 لەلىۋارى جادەكان، لەكوچەۋ كۇلان.
۱۸- ھەلپىشتىنى مەۋادى بىنايەكان
 لەسەر جادەۋ لە كوچە و كۇلانان، بە
 جىن ھىشتىنى پاشماۋەكان.
۱۹- بىرپىن دارۋدەختى ناۋ مال و

لەگەر تەماشى ناۋشارۋ
 شارۋچەكانى كوردستان بىكەين، كۆمەلى
 دياردەۋ سىماۋ روخسارى بەدو ناشىرىن
 ناشارستانى دىمىن، كە بىرىن لە شتى
 خىراپو ھىزىمۈن، و گوناۋو نارەۋان و
 مايەى زىيان و مەترسىن، پىۋىستىيان بە
 گۇران و چارە سەر ھەيە، لىرەدا نامازە
 بە ھەندىكىان دىمەين،
۱- تاسە دروستكىردن بەيى ھۇ لە
 كوچەۋ كۇلانۋ سەر شەقامەكان.
۲- جادەھەلگەندىن بەناۋى ۋايە رو
 بۇرى و ئاۋراكىشان..... پاشان چاك
 ناكىرتەۋە و دىمىتەمايەى كىشە و گىرەت
 بۇ خەلگى.
۳- ئاۋبەردانەۋە سەر جادە و
 ناۋمۇكان و بە ھىرۋدانى.
۴- لەپىش مالىندا زىل و خاشاك
 ھىرئەدىرت، بەمەش پىش مالى جادەكان
 بىس دىمكىرت.
۵- مامەلەكىردىنى خىراپ لەگەل زىنگە
 پارىزەكان و سوكايەتى پىكىردىن.
۶- كارگوزارى شارەۋانى: پىۋىستە
 كارى خۇى بەرپىكى ئەنجام بىداۋ، پارە لە
 خەلگى ۋەرنەگىر.
۷- كىشەى گوفەك دروستكىردن:
 لەپىش مالىن، لەكەندو كۇلانان زۆرە.
۸- كىشەى كەلاۋە: پىۋىستە لەكۇلانان
 كەلاۋە دروست نەكىر، مىندال نەچنە

ٹاکام و پھر وہ می چاکسازی

باشترین شتیک که له‌سایه‌ی
نه‌نجامدانی جاگسازیدا به‌دمست دیت،
بریتیه له به‌خته‌ومری و خوشگوزمرانی
و داب‌رومری له ولاته‌گه‌مان له‌میانی
هاتنه‌دی نه‌مانه‌ی خوارم‌وه دا؛

۱- ریزگرتن و گرمتی گردنی
ماهی مروؤ و پشت بهستن به پیومره
مروفایه تیه کان له مامه نه کردن
له گهل هاوالاتیان و قه دمغه گردنی
به کارهینانی هوکارمکانی سه رگو تکردن و
نه شه که نه چندان.

۲- زیادبوونی هه‌لی گار و چارمه‌گر دنی بی گاری و بووژاندنه‌وه‌ی یاری ئابووری.

۲- گهشه‌سەندن و بهرمبەندانی بواری زانست و خوینندن به هووی هاوڕێکی له‌مه‌ل و دهره‌ته‌كان و چاوگیرانه‌وه به‌سیاسه‌تی خوینندن و خویندنی بالادا به‌شێوه‌یه‌ك گونجاو بێت له‌گه‌ل خواسته‌كانی سه‌رده‌م و تایبه‌تمه‌ندییه‌كانی پرۆسه‌ی گه‌شه‌پێدان.

۴- بهر فراوان کردنی بوارمکانی
به پژوهش بردنی سیاسی، فیکری و
فرهنگی و کومه لایه‌تی.

۵- پرمپیدان لمبوری خرمه‌تگوزاری
تمنبروستی و کومه‌لایه‌تی بو هاوالاتیان.

۶- گنبرگى له‌بوارمگانی ياسایی و هه‌لزارى خاوين و عاديلا نه له‌بينانو نالوگورکردنى ناشتيانه‌ى دمه‌سه‌لات و به‌شدارى سياسى و کاربگه‌رانه‌تر.

بۇ بەدىياتى ئىمە و
رووبەر و بوونەمى پىرۇزە و پىلانە
دەرمكەيەكان، بە پىوئىستى دىزانىم
سىستراتىزىمەتتىكى گىشتى بىگىرىتەبىسەر
بەيتى ئىم خالانى خوارەم:

۱- هنگاوی یه گم دهنی له
قناعه تی میللت بهزروورفتی
چاکسازی و گۆرانکاری دصت پی
بکات له گهل همستکردنی به دۆخه
خراپه که ی و گۆران بهره و باشت، باش
نهمه قوناعه گانی تر بهره و چاکسازی
ساناتردمین، گهرچی کۆمه لیک له مپهر
و تهحه ددسات و سه ختی دینه پیش
هر گهل و نه ته و مپه ک که شوړش دۆ
به گنده لی بهره داکات و خوازیاری
چاکسازییه، به لام دواچار نیراده ی گهل
سهرده که ویت، بهره له مهش پیویسته
میللت ناشنا بکریت و ناگادار بکریته وه
له و بارود دۆخه ی تیایدا دهزیت و
هاندانی یۆ گهران به دوای چاره سهردا،
چاکسازیخوازی گهوره ی جیهانی
ئیسلامی (عبدولرحمان کهواکبی)

لەو بارەوه دەلێت (نەو نەتە و مێهێ که
هەمووی یان زۆرینهی هەست بمانزاری
ستەم و نیستیبداد ناکات شاستە ی نازادی
بیبە) (*)، هەروەها دەلێت (کاتێک لەناو
نەتە و مێهێ مردوودا کە سێک هەبوو کە
غیرت و شەقامەتی پالی بێوەدەنا بۆ
دەست گرتنی و راوەرپنی، بێوەستە
لەسەری یەکەم، ژێانی تێدا بروونیت کە
بریتییه لەزانست، واتە زانست و زانیاری
بەوه کە باروودۆخەکە ی خرابە، و دەکرێت
بەباشتر بگۆڕدرێت، جا کاتێک ئەمە ی
زانی هەستکردن بە نازارمکانی ستەم
و نیستیبداد تیایدا دەست پێدەکات،
پاشان ئەم هەستە بەسروشتی خۆی
بەرە دەسینیت ئە تاکەکانەوه بۆ دەیان
کەس و تا تا... تاودەکو زۆرینهی نەتە و
دەگرتەوه، بەهەڵمەت و حەماسەت
کۆتایی پێدێت، وە بەزمانی حالی دماگە
پەلی و تە ی حەکیمی مەعەری کە دەلێت:
(إذا لم تقم بالعدل فینا حکومة..)

فتحن علی تغییرها قراء).

واته: نه گهر حکومه تیک نه توانی دادپه رومری له نیوماندا پهریا بکات نه وای نیمه توانادارین له سهر گوزینی (**).

پ- چاکسازی مەسەلەیهکی ناوخۆییەو یێنویستە لەناوخۆدا بە

که بیزار بووی پښتانه کی تر بسوزه ره‌وه!

سرنه‌که‌وتوانه له هه‌ولدان و ټیک‌وشان دمست هه‌لدم‌گرین و دم‌کینه نه‌و نه‌نجامی که هیچ پښتانه کی چاره‌سره بونی نیی.

نه‌گهر خوت له‌حاله‌تی وادا بینیی‌وه که‌تافه‌تی هه‌ول وټیک‌وشانی زیاترت نه‌بوو، له راستیدا خوت خست‌وته حاله‌تیک‌وه که پنی دموت‌ریت نانومیدبیه کی سمرتا‌پا‌گرته. واتا توفیربوی پان وابه‌خوت گه‌پاندوه که‌نانومیدی، هه‌والی دل خوش‌کمر نه‌ویه که‌تو هه‌له دم‌کمی.

تو دم‌توانی کاریک بکه‌ی نامانجه‌کانت پیته دی.

تو دم‌توانی نه‌مرو به‌گورینی هه‌سته‌کان وهه‌لس‌که‌وته‌کانت شتیک له‌زیانت بگوری. توماس نه‌دیس‌ون ده‌لیت: نانومید نابم چونکه به نه‌نجامدانی هر هه‌ولیک هه‌له له‌راستیدا هه‌نگاوک چومه‌ته پی‌شموه.

یه‌که‌مین هه‌نگاو رزگار‌بون له هه‌سته خراپه‌ت هیچ کاریک ناتوانم بکه‌م پان چون دم‌توانم نه‌م کارم‌یکه‌م!!

زوربه‌ی خه‌لکی بدمه‌لیلی نه‌وهی له‌را‌بردودا هه‌ولیان داوه به‌لام سرنه‌که‌وتون ده‌لین ناتوانین کاریک بکه‌ین!!

چمن‌دچارک نه‌م و‌تیم و‌تو‌تموه، بیوت نه‌جیت را‌بردووی تو نابندمت دروست ناکات، نه‌وهی گرن‌گیه‌کی هه‌به دو‌نن نیی به‌لکو کاریک که نی‌ستا نه‌نجامی دمدی

زورچار له‌زیانتا حاله‌تی وا روو دم‌دن که‌ناتوان‌ریت گون‌ترول بکرین: نه‌و کوم‌پانیای کاری تین‌د‌مه‌کی دم‌یه‌ویت کارم‌نده‌کانی بگوریت ونیم‌ش کارم‌که‌مان له‌دمست دم‌دین، پان خیزانه‌کانتان به‌جیمان دم‌هیلن، پان په‌کک له‌من‌د‌مانی خیزمانه‌که‌مان نه‌خوش دم‌که‌ویت، پان دم‌ولمت په‌کک له‌و کارانه‌ی که‌نیمه زورگر‌نگیمان پین‌د‌اوه رم‌دی نه‌کاتموه. له‌حاله‌تی وادا ناکریت واهست بکه‌ین که بۇ رو‌به‌رو بونه‌وهی نه‌م بارود‌وخانه هیچ کاریک‌مان له‌دمست نایمت.

لومیه زورچار نه‌ممان به‌سهرات‌بین بۇ دوزینه‌وهی کاری تازه پان دوزینه‌وهی هاو‌به‌شی ژانمان پان پارم‌تی ماله‌وه پان همرنه‌بی هه‌ستیک با‌ش‌ترمان هه‌بی، هر‌کاریک‌مان له دمست هات‌بیت کردو‌ومان، به‌لام هیچ په‌ک له‌م کارانه نه‌نجامی نه‌بووه.

کاتیک پښتانه‌کی تازه تافی دم‌کینه‌وه، به‌پنی توانا هه‌ولی خومان دم‌خینه‌گه‌ر، به‌لام دیسان نه‌نجامیک ناپیت.

زورچار له دو‌ویساره هه‌ول‌د‌انه‌وه دم‌ترسین بۇ؟

وادیاره له‌بی‌تافه‌ت بون بیزارین هیچ که‌سک له‌نیمه نایه‌ویت بپ‌ریت.

هیچ که‌سک‌مال تاسانه‌وی هه‌موو هه‌ولی "خومان" به‌خینه‌گه‌رو له‌کوتاییدا نانومید بین.

زورچار له دوی نه‌م هه‌وله

سازان و ریک‌که‌وتنی هه‌مو‌ولایه‌ک پیته نه‌نجامدان دو‌ور له و‌سیامت و فشار و ده‌خاله‌تی دم‌رکی

ج- پښکه‌ش‌کردنی نه‌لته‌رناتیف (بدیل) نی‌شتیمانی و نی‌سلامی له به‌رام‌به‌ر هر‌و‌زه دم‌رکیه‌کانتا، نه‌ک فیل‌کردن له‌چاکسازي به‌بیان‌ووی رهن‌کردنه‌وهی چاکسازي و ده‌خاله‌تی دم‌رکی، گهر چی نه‌مرو هه‌موان نی‌دی‌ای چاکسازي دم‌که‌ن، به‌تاک و کومه‌ل، ده‌سه‌لات و ټوپ‌وز‌سی‌ون، ریک‌خرا‌وه‌کان ، به‌لام ته‌نیا نی‌دی‌ای کردنی چاکسازي به‌س نی‌ی، به‌لکو هه‌نگاوی جبدی پی‌ویسته له‌مه‌یدانی کرد‌پیدا، داوا‌کاری و نی‌دی‌اک‌کردنی چاکسازي سانایه، به‌لام جیه‌جیک‌کردنی ناسان نیی و به‌لگه‌ی گهر‌که‌!

نه‌م نه‌لته‌رناتیفه پی‌ویسته له‌سهر بنه‌مای دروست‌کردنی نی‌جماعیک می‌لی له ناو‌خودا به نه‌نجام بگات سه‌بارت به‌چاکسازي و به‌رهن‌گار‌بو‌ونه‌وهی گه‌نده‌لی به ته‌به‌ننا‌کردنی ستر‌اتی‌ژی‌ه‌تیک هه‌مه‌لایه‌نه‌ی نی‌شتیمانی و به‌فی‌علی دمست به‌کار‌بو‌ون تی‌ایدا، چاره‌سهر‌کردنی کیشه و گرفت‌ه‌کان و لابر‌دنی به‌ریه‌سته‌کان له‌به‌ردم نه‌نجامدانی چاکسازي به‌گورینی کلتوری سی‌اسی له‌میانی ریز‌گرتنی به‌رپر‌سان له‌یاسا و پی‌سا‌کان و به‌ها‌کانی گه‌ل و لی‌بور‌د‌می و قیول‌کردنی نه‌وی تر و به‌ریا‌کردنی ده‌وله‌تی ها‌ول‌اتی بو‌ون و ریک‌که‌دان به‌دام و دم‌گا‌و دامه‌زرا‌وه‌کان که‌رو‌لی خویان بگ‌یرن دو‌ور له‌دم‌ستی‌ومردان و به‌حیز‌بی کردنی کایه‌کانی کومه‌لگا.

له ک‌وتاییدا ده‌لیم: چاکسازي وه‌سفیه‌کی نام‌ده‌کرا‌ونی‌یه، ته‌نیا دروشم و هه‌ندی نا‌لو‌گو‌ری تاییه‌تی و کاتی نیی، به‌لکو پر‌وسه‌یه‌کی به‌رد‌موام و به‌رده‌وامه.

Ahmadwerti@yahoo.com

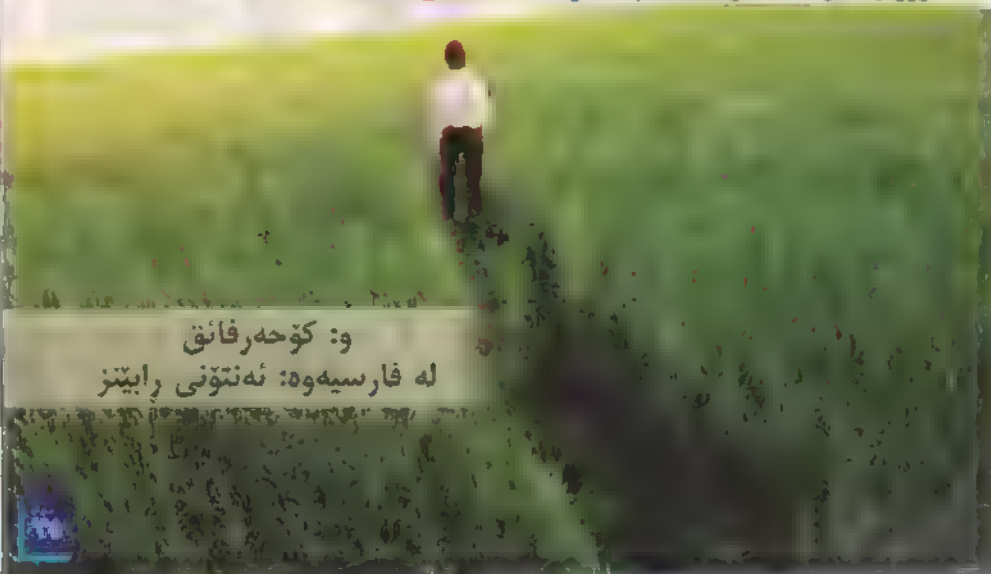
په‌را‌و‌یز

(*) عبدالرحمن الکواکبي- طابع الاستبداد و مصارع الاستعباد، دراسة و تحقيق الدكتور محمد جمال طحان، ٢٠٠٧، صفحات للدراسات والبحوث، ٢٠٠٧، ل ٢١٠

(**) سهر‌چا‌وهی پی‌شو، ل ٢١٢

و: ک‌و‌حه‌رفانق

له فارس‌یه‌وه: نه‌نتونی را‌بی‌نز

نه ته کيټي به کارهيټاني ته له فون و موبایل

ډاکټر ياسين نه حمده زه تگنه

جوانی وده لامي پدېنوه.

* گمر بهمه له ژماره کمان لږدا و کسي ديارپکړاوه نه وو، نهوا به جوانی داوی لږورن بکمين، گمر بهمه له پمپونديمان پيښوگر، به جوانی پټی بلښن ژماره که هله پيو شتی تر باس نه کمين

* گمر له کاتي گتوگودا پمپونديمانه که بر، نهوا نهووی پمپونديمانه که مېسته دوياری دمکاتهوه.

* ته له فون مالهوه ناکريټ زور خريک بکريټ چونکه له وانه به باری له ناکاو بېته ناراهو پټويست بکات پمپونديمان به مالهوه بکريټ.

* ته له فون هوکاريټ نيپه بؤ کات به فېرؤ دان بؤيه ناکريټ بؤ گواسته نهووی وتار و حياکيات به کاربېنريټ.

* ناکريټ شوانی درنگ يان به يان يان زوو ته له فون بکريټ، مه گمر بؤ حالته ناسايی.

* له کاتي نان خوارنډا شياو نيپه پمپونديمان بکريت به لکو هولوښه يان دای بخه يان بڼ دنگی بکه، به لام گمر پمپونديمانه که گرنگت بؤ هات دمکريټ مولهټ و مرگريټ.

* پټويسته دروشمی موبایل بریټی بېټ له (خير الکلام ما قل ودل) چاکترين و ته نهوښه کهم بېټ و واتادار بېټ، موبایل بؤ گهيانښی کاروباری گرنگه به کورتی، نهک وتوژ و گپراندهووی بيرمومری

* له شوښی قهرمبالغ و تهنگدا هسه مه که * سماعی مايکرو فون هسټيارهو نرمترین دنگ رادمکشيټ، چا پټويسته نيری دنگه گانت هيواش بېټ. ههروښا زمنگی موبایله گت شياو و نرم بېټ تا خه لگی بېزار نهکات

* گمر داوت گرايت له ريگي ته له فون نهو، مرج نيپه به کسر وهلام بدېتهوه، دشيت بلښت ته ماشای کاروبارکمان دمکه، دوايی پمپونديمان پټوه دمکه، سوياس بؤ داوتنه کمت.

به هيتی بدوښن، لمېرنهوهی هيتی و لمسر خوښی نيشانهی متمانې به خوښونه * خو پمپوور گرتن له گتوگودا و وتووژي دورو درژ، چونکه ته له فون بؤ نه مېسته دروست نهکراوه.

* له کاتي ليخوړنی نوتومبيلدا تا دمتوانين خو پمپوور بگريټ له پمپونديمانه کړدن يان وهلامدانهوهی پمپونديمان، چونکه له کاتمه تمرکيز لمسر ريگا و بان و نهو کسمی هسي له که لږدا دمکيت نامينيت

* له گورمېان و شوښه گشتيکمان و ريگاواتا، باس له کاروباری کسي و گيشه و گرفته گانمان نهکمين و بچين له پمپانکدا و له شوښي گونجاودا هسه بکمين

* له ناو نسانسوري کارمباييدا (مصدق) ته له فون مه که

* له نيو مزگوت و شوښه پيروزمکان و نه خوښخانو، کاتي گور و کوښونه مگان و له نيو پولي خوښدن له فوتابخانهو زانکوکاندا موبایله کمان دابخه يان بڼ دنگی بکمين

* گمر له نيو دسته کوښه لږدا بوښ و پمپونديمان بؤ هات، نهوا پارميتی له هاودلان و مردمگريټ، نينجا وهلام دمپنهوه، با وهلام و قسه کانښ کورت بن

* گمر که سيټ پمپونديمان پټوه کړدن له خرم و هاودلان، ناکريټ پمپونديمانه که بدېنه سماعی دمروه، بڼ مولهټ و زمزمه ندي خوښی.

* زور نهکمين له کهسانک بؤ نهووی ژماره ته له فون که يمان بداتي، چونکه خه لکانک همن ژماره که يان تمنا به کهسه نزيکه گاني خوښ دمدم.

* وهلام نهو پمپونديمانه نه دمپنهوه که بؤ ته له فون کهسانی تر ديت، مه گمر خوښ داوايان لږ کړدن.

* گمر ناميکمان بؤ هات له لايمن خرم، دوست يان هاودلکمهوه، نهوا چاک واپه به

ناميري ته له فون و موبایل به شيوه کی بهر راوان بلاوېتهوه، نه م ناميرانه زور گرنگ و پټويست له بواي پمپونديمان و خرمه تيکی باش به مروفايېته دمکمن له بواره جوړاوجوړمکاندا.

کهسانک همن نه م ناميرانه به چاکي و به جوانی به کاربېنن و، هسه به خرابی به کاری ديت و ديت به مايه بيزاری خه لگی و دموربمر، چا بؤ نهووی نه م ناميرانه به شيوه تيکی باش به کاربېنن، بؤ نهو مېسته که بؤی دروست کراوه، نهک به کارهيټان له پټوا به کارهيټاندا بېټ، بؤ نه م مېسته له ميانی چمند خالکدا چمند ريوشوين و ناداب و نمرتيکی چاک و گونجاو دمخپنه روو به مېسته سود بېنن و پابه مند بوون پټيانهوه :

* پټويسته له کاتي وهلامدانهوهی ته له فون يان موبایلدا، پټش چونه نيو هر بابته کهوه، ساوو پټشوازي له کهسه که بکمين، نه ممش به پټی باری روشنيري و ژينگو کلتوری کوښه لايېته دمکريټ. وهک مسولمان له کهل کهسانی تری مسولمان بلښت السلام عليکم ورحمه الله ویرکاته. دواي ناسين گمر زانيمان کهسه که کټيپه نينجا خوښی بڼ دناسيتين * هيلکه گمان دانه خپنهوه تا حواحه يزي و مالناوایي له لايېته بهرامبر دمکمين

* له کاتي پمپونديمان کړدن دريژمی بڼ نه دمپن و قسه وایي زياده نه هيتينه ناراهو، همول بدېنه به کورتی په يامه کهمان بگهيانين.

* له کاتي گونجاودا پمپونديمان بکمين بهو کهسانه که مېسته مانه

* دلنبايېن له ژماره ديارپکړاوه تا نه بېنه مايه نيگه راتي کهسانی تر.

* چاک واپه نه هيلين مندا ل وهلامی ته له فون بداتهوه

* له کاتي قسه کړدن له لمسر خو و

پشووۋى برەو

و: برەو

بۇ ئىشنىڭ ئىسمىنى بىلىش
بۇ ئىشنىڭ ئىسمىنى بىلىش
بۇ ئىشنىڭ ئىسمىنى بىلىش

كاتم نىيە رىقم لەو كەسانە يىت كە رىقان
لىمە، من سەرقالى خۇشەويستى ئەو
كەسانەم كە خۇشيان دەویم.

بە دەگمەن بىر لەو شتانه دەكەينەو كە
ھەمانە، بەلكو بىر لەو شتانه دەكەينەو كە
نىمانە.

بۇچى كاتىك كەسىك گەورە دەبىت بە
پىنووسى مەرەكەب دەنوسىت نەك بە
قەلەم رەساس، بۇ ئەوۋى بزانىت كە
سرىنەوۋى ھەلەكانى كارىكى ئاسان نىيە.

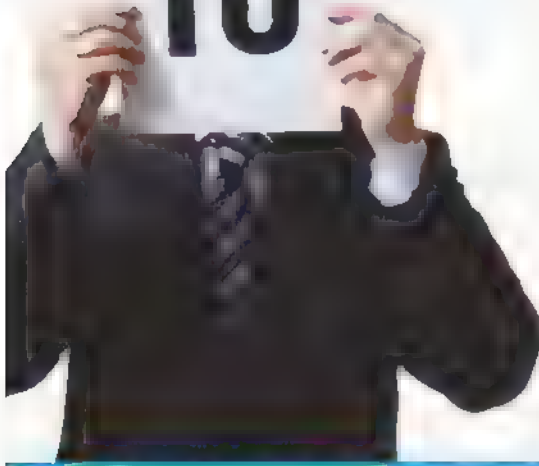
سى شت سۆز و خۇشەويستى نىوان
كەسەكاندا دەروختىن، زۆر ھەلەكردن، زۆر
درۆكردن، بايەخدانى كەم.

لەكاتى تورەبوندا بىرپار مەدە، كاتىكىشى لە
لوتكەى خۇشى و بەختەوۋىدا بوى بەلین
مەدە.

10

له ژماره 10 ی بره ودا، 10 ههنگاو بو بره ودا ن به پته وکردنی په یوه ندیت له گهل خه لکی دا

راسم نه محمد ومرتی

و دمستت (قسه ی باش نه بی نه بکمهیت و نه مانه تیش بپارلایت وهك چاوت)، نه گهر زانیاریه کیان پیدایت، نه وه سوپاسیان بکه و دمست خوشیان لی بکه گهر پشتریش ومرتگرتبیت

۹- خه لکی به ناوی خویانه وه بانگ بکه، جوانترین بانگ کردنیش نه ویه که به کاک فلان، و فلان خان (یان خاتوو فلان) بانگیان بکمهیت، راستگوبیت له گهلان .. گهر داوی کاریکیان لی کردیت و له تواناتا هه بوو بویان نه انجامبدیت، نه وه بویان نه انجام بده به جددی و دلسوزانه، وه نه گهریش له تواناتا نه بوو، نه وه به شیوازیکی زور جوانه وه بییان بلن: له توانای مندا نییه و بهیورن.

۱۰- کاتی گونجاو بو سردان هه لئیرره و زیاد له پیوستیش سردان مه که، هه ولش بده به بانگیش پان به داوت یان به بی پیوست بیت، وه ماوه ماوه به ته له فون په یووندی به خرم و دوست و ناسیاوانه وه بکه و چاک و چو نییه کی گهرم و گورپکه و لییان بپرسه، بابزان که گرنگیان بی دمدهیت، نهك په یووندی کردنه کمهت ته نیا له و کاتانه دا بیت که نیش و کاریکت بیانه.

نه مانه ی باس کران به شیک بوون له بره ودا ن به په یووندی و پته وکردنی، نه گهر که سانیک ریگرت بوون له گه یشتنت به و که سایه تییه که خه سله ته کانی سهرموه ی له خوگرتبیت، نه وه پان له وانه ن که له هه ولان دمترسن، یانیش نه و که سانه ن که له سهرکه وتنی تۆ دمترسن!

۴- شۆخی. که شینی، هیمی، سیمای به خته موری و پرشادی (زهرده خنه)، خوش خولقی، خاکی بوون، خاومنی شیویه کی گونجاو، وه له کاتی پیداهه لدان و ستایشکردن زیندرویی نه کردن، نارامی و نهرم و نیانی، هاوسهنگی زور پیوستن

۵- پیوسته خه لکان له وه بگهن که ریزیان لیدمگریت و ترخ و به هایان بو دادمنیت، وه وامامه له یان له گهل بکه که نه وان لای تۆ به هاو ترخیان هه یه، هه میسه سوپاسگوزاریه بهرام بهریان.

۶- قسه کردنه کمهت به شیویه ک بیت که به نه ما که ی ناشتانه و ریگزرتن بیت له بهرام بهر، وا له لایمنی بهرام بهرت بکمهیت، که سهرنجیکی باشی لای تۆ جیهیلایت، نه ووش بزانه که خه لکی له مپواری بیروراگانه وه دهرباری شته کان حوکمت له سهر دمدهن، نهك له و روومه که تۆ رات چونه له سهر خوت.

۷- زۆربه ی خه لکی حمزبان له ههست و سوز و هاوړیه تییه، خوت به که م مهزانه، نه ویش له پناو راگیشانی ههستی بهرام بهر و سوز به زمی خه لکانی تر، ناگادارپشه خوت هه لته گیشیت، ستایش خه لکی بکه و مه دحیان بکه و رخنه ش بگره، به لام با نه بیت هوی بریندارکردنی ههستی هیچ کهس و زیندرویی تیدا نه بیت

۸- پیوسته به بهردوامی نه وه که دهیلایت پیوه یابمند بیت (واته گوشتارو گسردارت پهك بیت) با له کردموکانتا گوشتارمکانت په سند بکه ن، با خه لکی هه مووکات نه مین بن له دم

گرنگترین هونه ی مرویی، هونه ی بره ودا نه به په یووندی له گهل نه وانی ترده، مروف خوی بونه ومرتکی کومه لایه تییه و ناتوانی له ناو دورگه یه که له ناو مرستی زهریادا به ته نها بزی، هه میسه به سروشتی خوی هه ولی پیکه نیانی په یووندی له گهل خه لکی دمدهت چونکه مروفمکان هه میسه پیوستیان به په کتری هه یه.

له م نووسینه و ژماره ۱۰ ی گوفا ره سازدارم که ی (بره ودا) باسی بره ودا ن به پته وکردنی په یووندی له گهل خه لکیدا ده که م که بوخته ی ۱۰ ههنگاوه به شیویه کی گشتی:

۱- بروا به خوت به نییت که هه موو نه وانی تر گرنگن، گرنگی به و شتانه بده نه انجامی دمدهن له میانی پیدا گریه له وه ی که سهرنجت هه یه، یانیش ههست بکه ن که کاری تیکردوویت و کاریگهریه کی له سهر به جیهیلشتوویت

۲- با ههنگاوه کانت بویری تیدا بیت و متمانهت به خوت هه بیت، وابکه متمانه به خو بوونت پیوه دیار بیت و بی دوودلی و بهروونی قسه له گهل نه وانی دیکه دا بکه، له کاتی ته وه کردنیشدا به گهرمی و متمانه وه ته وه یان له گهل بکه، به لام بی زیندرویی کردن.

۳- مه هیله زمانت تووشی نارحه تهیت بکات، به گهرم و گوری هه لسه که وت بکه وسیفه تیکی گورج و گولی به که سایه تییه بده و، بیرکردنه و مه یه یان رهفتارو هه لسه که وتیک که له ناخی خوتدا واههست بکه یه له گهل که سایه تییه نایه ته وه، باسی مه که

دھوروویہری، خراب بیت

مرووف لاواز دهكات. چونكه مرووف تمبها
مرووفيكى بي نامايح لمزياندا

١٢٠

همیشه سهری خوار خوت بکه
وفا بیریکمده که یقلاویستیمکانی زبانت
تواناغ بمقواناغ بعدستی دهینیت
لماخمود هست بموه بکه خویتمک
نارمختیو دیردسیریمکانت
هموو حوشیمکانت لیمک شنت
نارخان مکه بو یکنت

۱- در صورتی که در هر یک از این موارد، به دلیل عدم رعایت این ضوابط و مقررات، خسارتی به کلیه یا بعضی از افراد جامعه وارد شود، مسئولان ذیصلاح باید در قبال آن پاسخگو باشند.

چاگمکاران لمبیش نیمه‌دا تووش یوون
بهرمو خودا جوون نیسلام یو نومو

تاریخچه

1. **مقدمة**
 2. **أهداف البحث**
 3. **أهمية البحث**
 4. **نطاق البحث**
 5. **مناهج البحث**
 6. **نتائج البحث**
 7. **خاتمة**
 8. **مراجع**

[illegible]

دلتیمیگی له نیستیداده لهریانی

تونس لمانیته، زیاتر لمانیتهون
 نهزی وک لمانیتهون
 لمانیتهون
 لمانیتهون

بۇ ھەممىدىن پەخىستان ئىيىپە

۶- ھۆكۈمەت مەدەنىيەت مەسلىھەتچىسى

تقریباً ۱۰۰ سالہ کا دور ہے۔

دوری تعمیرنامہ و تعمیراتی کامات

۱- کارپشگوری راگه‌یانلن. مېمېست
خراب بېکاره‌يان و پساندانی کاره‌سانو
۲- هموالی عذراقی
۳- تمناپو گوشه‌گیری و بیرگرتنمود
۴- امتداد

دەرىئە نىجام:

ھەممەيىمۇ ھۆكۈمرانلىقى بىلەن بىرگە

ئەگەر بىمانەئى ھاۋشان لەگەل ۋىلاتانى جىپھان زانستىيانە سەردەمىيە بىرەۋىپىش بىچىن، ئەم ياسايە يارمەتسىنەر دەپىت بۇ گەپىشتىن بىرە ئامانچە، بۇ ئەم مەپەستە دەپى گىرنىگى بىرەۋىنى پىسپۇرى خۇمان بىدەپىن، جا ئەم پىسپۇرىيە لەبۋارى پىشەپىيى بىت ۋەك (دارتاشى، فېتەرى، ناستىگەرى، بىرگىروۋ... (ھتە)، بۇنمۇنە: ئەگەر شاگىردىك بىچىتە لاي ۋىستا بۇ ئەۋەدى فېتىرى يەكەنك لەم پىشانەى سىرمۇە بىت، نابى تەنھا بىمۇندە ۋازىيەتتە ۋ بىۋىستىت، گە پىشەكە بىسەدەپى لەۋىستەگەپەۋە ۋىرەگىرىت، چۈنكە ئەۋ زانپارىيەى لەۋىستەپەكەپەۋە ۋىرەگىرىت، تەنھا پىژمەى ۳۰% پىكەدەپىنەت، لەكەتەكەدا ۷۰% شارمىزى دەكەۋىتە ئەستۋى خۇى، گە چەندە گىرنىگى دەدات بەلپەتۋىۋىي خۇى لەم كارمەدا ۋ پەمە بە تۋانەكەنى خۇى دەدات، پاخۇد لەبۋارى زانستىدا تىبىنى دەگىرىت بەتەپىست لەۋەكەتەى كەۋتەپەى نامادەپى تەۋاۋ دەكەت، گە دەكەۋىتە دۋىپەكەى تازەى خۇىنەن ۋ دەپىتە پەمەنگە پان كۆلپىز، ھەر پەۋەندە نىكتىفا دەكەت كەلەى مامۇستەپەكەى لەۋەۋى دۋۋىسال پان چۋارسالى خۇىندەپىدا دەپخۇىنەت، بەدەر لەۋە گىرنىگى بە خۇى نادەت، ناپەۋى رۋى ھەپىت ۋ بىرەۋە پىشەۋە بىچىت ۋ پەمە بەتۋانەكەنى بەدات، بەشپىۋىمەكى دىكە تىك

بەۋە ناكەت سىستەم ۋ بابەتەكەنى خۇىندەن ۋ خۇدى مامۇستەپە تەنھا لە ۳۰% زانست لەۋە بابەتە پىسپۇرىيەى دەپىنەۋە دەدەن بە ۋەتەپى، ۷۰% كەى دىكە دەۋىستىتە سىرخۇدى كەسەكە، ۋەتە ۋەتەپەكە چەند دەخۇىنەتەۋە ۋ خۇى رۋىشپىرىدەكەت، گىرنىگى بەتۋانەكەنى دەدات، لەپىناۋ دۋىنەۋەى ئەم تۋانەپەدا، ئەم ياسايە پان لەۋەدەكەت كەنپە چۈن زانستىيانە بىرەۋە پىش بىچىن ۋ پەمە بەتۋانەكەنى بەدەپىن، دەپى ۵۰% خۇىندەپەۋەمەن لەبۋارى پىسپۇرى خۇمان بىت، ۵۰% لەبۋارە جىپەكەكەنى تىر بىت، ۋەتە ئەگەر لەمانەكەدا بىرپارىت (۲) كىتەپ بىخۇىنەتەۋەدەپىن:--

پەكەمەپان:-- لەبۋارى پىسپۇرى خۇمان بىت دۋەمەپان لەبۋارە جىپەكەكەنى تىر بىت لىرەدا ئەۋەمەن بۇ دەردەكەۋىت كە ۋەتەپەى دەردەپەت لەكۆلپىز پان لەپەمەنگە، بىمەى ئەۋەدى ناكەى لەمەمەۋى پىژمەۋال بىت، چۈنكە تۋ چەندە رىرەك سىت لەبۋارى پىسپۇرى خۇتەدا، ئەگەر بەردەۋام گىرنىگى بەخۇت ئەدەى ۋ تەخۇىنەتەۋە، ناپەۋەى بىرەۋىپىش بىچى ۋ بىت بەكەسەكە سىرەكەۋەۋە لىتەۋەۋ، تەنەست زۋر چار كەسەكە لەۋەكەتەى پەشدارى خۇلەك دەكەت، لە بۋارىك كەپىۋىستى پىتەتسى، دۋى

تەۋاۋىۋىۋىنى خۇلەكە ۋەدەزەنى ھەرپەۋەندە گەپىشتە لۋەكەى زانستەكە، كەچى رەپىنەر بەزەمانى خال پىمان دەلەت ۳۰% لاي نىمەپە ۋەكە كۆشش ۋەكەنەلۋىزا، بەلام ۷۰% دەۋىستىتە سىرخۇتان كەۋا چۈن بىتۋان ئەم زانستە دەۋەلەمەند بىكەن.

بۇپە ئەگەر بىمانەئى بىپىنە كادىرىكى سىرەكەۋەۋە زىرەك ۋەتەۋە لەبۋارى پىسپۇرى خۇمان ۋ بىمانەئى خەۋەكەنەمەن بەپىنە دى كە خىزەتەكەندى خاك ۋ ۋەتەمانە، چ كاتەك چاۋەرىنى ئەۋە بىكەپىن ۋ پىلپىن خاۋەنى دەسكەۋەتى گەۋەرىپىن، لەۋەكەتەى كە لەكەمەتەدا لەبۋارى پىسپۇرى خۇت كار بىكەى، ھاۋكەت لەكەرى خۇپەخىشەتەدا لەھەمەن پىسپۇرى تەپەت بە خۇت كاربىكەى، ئەگەر تۋەنەت كارى ۋەزىپى خۇت لەكەل كارە خۇپەخىشەكەت بىگۈنچەپىت، ئەۋەكەتە ۋەزە دەستەۋەت ۋ بىرەھەمەكەنەشمان بە ھەمەن ناراستە پۈنەۋەپەرى لۋەكە دەپەت. بۇنمۇۋەتە تۋ كەسەكەى كارگىرىپى، ھاۋكەت كارى خۇپەخىشى نىۋارەنەت لەدەزگەپەكى خىرخاۋەزىدا ھەپىت، ئەۋەكەتە ھەست دەكەى بە چ رادەپەك بەرەمە ۋەدەست كەۋەتەكەت بەدەپەردەكەمەن، ھەرۋە ھىزۋ تۋانە شارۋەكەت، كە چەندىن سالا پەنگى خاۋەدەۋەۋە، ۋەكە بۋرەكەنەك دەتەقەۋە ۋ دەپەپەك لەشاكار درۋست دەكەن.

ابراھىم بىرھان

ياساي 30 بە 70

ومرگيراني به دستکاريږي

په سترگه

کراسيک پيژنه. ژونډه شهرمه زارکات

باشتر دمکات و بههرى زمان لای خوښهر
گهشه پندمدات و توانای نووسين دروست
دمکات

خوښندنهوه گهشه به خهپالی مرؤف
مدات و توانای خهپالکردن لای مرؤف
بههيز دمکات. نههمش له بهر نهوميه
که، کاتئ که دهخوښندنهوه ميشکمان نهو
وښنه و نهډگارانهى که لهوکاتمه له باره
خهک و شوښ و شتهکان دهپانخوښندنهوه
دمگوازيتمهوه. کاتئ که چيرؤککک
دهخوښندنهوه وښای ههستى کارمکتهرى
نيو چيرؤکهکه دمکمين و خوشمان له
جنگه نهو دادمينين بؤ نهومى بزانين
نيمه ههستمان چؤن دمبوو گهر له جئى
نهو بويمايه. جا نهو شيوه خوښندنهوه،
پرؤفه و راهينانیکه توانای خهپالی مرؤف
گهشه پندمدات و فراوانى دمکات.

خوښندنهوه پشوو به لاشه مدات و
ميشکيش هيمن دمکاتهوه. که نههمه
بؤ ههموو گهس گرنگه له سهردهمه،
چونکه مرؤفى نهمرؤ له ههر سهردهمک

بيدمنگى دانميشى و کؤبيرى دهخاته
سهر نهو چيرؤکهى يا نهو بابتهى کهوا
خهريکى خوښندنهوهپتى. نهگهر نهو کارى
خوښندنهوهپه بهم شيوه بهردموام بئت له
ژيانى مرؤفدا نهوا نهو مرؤفه توانای بير
هيشتنهوه و بير خستنه سهر بابتهک له
کاتئکى ديارىکراودا زياترو بههيزتر دمبى.
خوښندنهوه، نهوه فيرى مرؤف دمکات
که له دموروبهرى و له دمرومى خوښهتئ.
له ريگهى خوښندنهوه مرؤف به خهک
و شوښ و رووداوامکانى دمرومى خوى
دمزانئ. شارهزای بيرو باومرى جياواز دمبى
دمرياره جيهان، که زؤر جياوازه لهو بيره
باومرى دمورو بهرى. نهو جوهرى خوى،
خهک و دموروبهرى له جيهان گهيشتبوون
له کتئبهکان نابينيتمهوه. نهو پيزانين و
فيربوونميش پيشينهيمکى زانيارى بههيزى
پندمبهخشئ که يارمهتى مدات ژيان و
گوزمراى جياوازتر لهومى پيشتر و باشتر
لهومى پيشتر بگوزمريتئ.
خوښندنهوه ووشمو به کارهينانئ ووشه

سودمکانى خوښندنهوه له پهگه
کتئبهوه دست پندمدات که منائى گوښى
لئ دمبى و له تهمنى منداپدا بهردموام
دمبى لهسهر خوښندنهوه تا کؤتايى تهمنى.
ليره ۱۰ سودى خوښندنهوه دمنووسين،
۱۰ هؤ پيشان دمدمين که بؤجى خوښندنهوه
گرنگه و بؤ دمبى نيمه بخوښندنهوه؟

نهوانهى که دهخوښندنهوه، له
خوښندنهوه باشتر و باشتر دمبى. گومانى
تئدا نيه نهمنجامدان و کردنى کارئک به
بهردموامى دمونهجامى باشترينه لهو کاره.
خوښندنهوه بهردموام و خؤراگرى له
سهرى خوښهرىکى باشت لئ دهردهجئئ.
خوښندنهوه راهينان به ميشک دمکات.
خوښندنهوه نهريکى نالؤزه بؤ ميشکى
مرؤف له چاو زؤربهى ههره زؤرى
نهريکهکانى تر. خوښندنهوه پهيومنديهکانى
ميشک بههيز دمکات و پهيومندى نوى
دروست دمکات
خوښندنهوه کؤبير (ترکيز) باشتر دمکات.
خوښهر له کاتى خوښندنهوه به هيمنى و

سهرقال تر و بى نارام تړه. چا پهك له چاره سهرمكپهكانى ماندویمتى و هوپهك بؤ ماندوچوینى، خویندنهوویه.

بؤ قوتابیان بؤ نهموى باشرین له قوتابخانه و کتیبى مهنهچ و نهرکتان ناسانتر بى، بخویندنهوه. چونکه خویندنهووى کتیبى دهرمكى بهدور له کتیبى قوتابخانه كه وىكو نهرک له سمرتان كهتووه پالېستن، بؤ نهموى بتوانى باشر لىو نهرکانت بگهیت. زور ووشه له کتېبهكه دمرگای تیگهیشتنى بابمیتكى نالوزى وانى قوتابخانهت بؤ دمکاتهوه.

خویندنهوه وات لیدمکات له ههستى بهرامبهرمکته بگهیت. نوسمرى نهم بابمه دهنوسیت، من دهرمكى نهموم کرد کاتى نهو پرسپاره له کورمکهم کرد و نهویش له وهلامدا پتې گوتم ((بى گومان وات لى دمکات، چونکه کاتى كه دهخویندنهوه تؤ له گهل نهو کارمکتمرى چپړوکمهكه پهکتر ناسین دمکهیت و ههرچى نهو ههستى پیدمکات تؤش ههستى بى دمکهیت)). واته تؤش ژيانت تیکهل به ژيانى نهو کارمکتمره دمبى كه له ناو کتېبهكه دایه و وات لى دپت كه له ژيانى ناساپیت گرنگى به ههستى بهرامبهرت دمدپیت.

خویندنهوه، چوریکه له خوشى وهرگرتن و بیزاریت له بیر دمباتهوه. تؤ له بهر نهموى کاتى خویندنهووت کاتى تیکهلبونته له گهل دنیا و مهودایهكى تر، بویه ههر بیزارى و ناخوشیهك كه چهند ساتى پیشت همتبوه له بیرى دمکهى، چونکه تؤ نیستا له گهل كهسانیکى تر و دم وچاوانیکى تر دزیت و گوزر دمکهیت. جوانى دنیاى خویندنهوه کراسیکه ههرکه پوښیت داکهندنى نهستمه. کراسیکه قهلقان و پهناگهى ههر هیزیکى دهرمكى و قهبول نهکردنى ههر نا ناشنایهك بهو دنیاپه. کراسیک، په لهبمرگردنى ناوینه شهرمهزاره به رنګدانهووت. کراسیک بهختهومرى و شادومانى، موالیان و به قهديهومن. دمتؤش زووکه، دمرگای نهم گهنجینهپه بهردموام له سر پشتهو بقهرموو، کراسیکى وا گرانبها ببؤشهو له جوانى و خوشى و ههمیشه پر نومیدبونى نهم دنیاپه بنؤشه.

* گروهى هاورپایاتى کتیب

سهرچاوه: bestbookforkids.com

سو پاسی

(نیرەیی - خەسوودی) ە کانت دە کەم!!

ن: د. عائش القرني
و: بەهەشت علی

هەرکاتێ بێنیت کە رەخنەت
لێناگیریت و ئیرەییەت بێنابریت ئەو
من سەرەخۆشیت لێنەکەم چونکە تۆ
لەمێژەوێ مردووت و بە خۆت نەزانیوە.
و هەر پۆزێک بێست کە نامە هەر شە
نامیز و قسە ناشرین و رەخنەت بۆ
دێت ئەو سوپاسی خوا بکە چونکە تۆ
بویەت بە کەسێک کە جێگای باس و
خواسی خەلکیت و بوویەت بە رەقەمێکی
گرنگ کە پێویستە حسابت بۆ بکریت.
لەگەورترین نیشانەکانی سەرکەوتنت
نەهت و رەخنەگرتنە لێت، چونکە مانای
واوە تۆ چەندین کاری گەورەت کردووە
کە هەندێ هەلە بچوکی تیاوە و ئەگەر
رەخنەت لێنەگیرا و ئیرەییەت پێنەبرا
مانای واوە تۆ سفری دوا ھاریزەیت!!
نوسەرێک دەلێت: پێویستە ئەسەرت
سوپاسی ئەو کەسانە بکەیت کە ئیرەییەت
پێدەبەن، لەبەر ئەوەی خۆیان تەرخان
کردووە بۆ ریکلام کردن بۆت بەی
بەرامبەر بە خۆراپی، و هەرکاتێک
بێنیت ھێرشێکی توند دەرکێتە سەرت
لەلایەن بەرامبەرە کە تەو وەلامیان
سەدەمە بە لێو بیانبەخشەو نوسین
و بەرھەمەت زیاد بکە چونکە ئەمە
گەورەترین سزایە بۆ ئەوان.

و چەلەرزانی (مەعجیب) مەکانمان
کوێریان کرد بێت لە ناستی ئەو کەم و
کورتییانەدا.
زانا بەھۆی زۆری مەدح و پیاھەلەدان
خەلکییەوێ هەندێ جار وادێت بەبیریدا
کە خودا رەحمی بە خەلکی کردووە کە
ئەوی ئەو زەمانە و لەناو ئەو خەلکەدا
داناوە.
کار بە دەست کاتێ کە شیعەر و پەخشان
بە بالیدا ھەلەدەریت و احیاب بۆ خۆی
دەکات کە ھەشتەکان لە ئاسمانەوێ
چەلەلی بۆ لێدەن، بۆیە ھەموو کات
رەخنە شتێکی پێویستە تا بەھۆیەوێ
عەقڵە بەنج بوومەکان بە دەری ئەھلی
پیاھەلەدانێ سەختە بەناگابینەوێ.
یەکنێک لە فەیلەسوفان دەلێ: ھەر
کاتێ لە دواوە باشقوول لێگیرا ئەوێ بزانە
تۆ لە پێشەویتی، کەسە بێ نرەکان نە
رەخنەگر و نە ئیرەیی پێبەریان ھەبە
لەبەر ئەوە و مەکو شتی بێ رۆح وان، ھێج
کاتێ گوێت لێ بوو کە کەسێک رەخنە
لە بەردێک یان قسە ناشرین بە قور
بلی؟ لەبیرت بێ کە تەنھا خۆر و مانگە
بەریان تێ دەگیریت، بەلام ئەستێرمەکانی
تەراگەن بەم شەرفە، دەگیرنەوێ
نوسەرێک لەلای ھاورپێھێکی سکالای
ئەوێ کرد کە پۆزنامەکان زۆر لەسەری
دەنوسن و رەخنە لێدەگرن، ھاورپێکەشی

داوای لێ کرد کە ھەموو ئەو پیاھەتانی
لەسەر ئەو نوسراون بۆی کۆبکاتەوێ
پاشان پێی وت ھەموویان پێک لەسەر
یەک دابن و پاشان بچۆرە سەری، کاتێ
کە ئەوێ کرد پێی وت: تۆ ئێستا لە
ناست زەوی بەرز بویەتەوێ بەھێندە
ئەو ھێرشانە کە گراونەتە سەرت،
ئەگەر زیاتر رەخنەمان لێبکرتیتایە
زیاتر بەرز دەبویتەوێ، بێ گومان ئەو
ھاورپێھانە کە دۆزناپەتیت دەکەن
یاخود ئەو دۆزناپەتە کە ھاورپێھەتیت
دەکەن لە ھەوڵی تۆلە لێکردنەوێتدا
نین، لەبەر ئەوەی کە مالت لێ دزی بێت
یان لە نیشت کردبێت و کارمەکیان لێ
داگیرکردبێت، بەلام لەبەر ئەوەی کە
تۆ لەرووی زانستەوێ یان مال و سامانەوێ
یاخود بەدەست ھێنانی سەرکەوتنێکی
گەورەوێ بەسەر ئەواندا سەرکەوتویتی،
بۆیە ھەمیشە دیمانەوێت تۆلەت لێ
بکەنەوێ بەھۆی ئەو ھەلەسوکەوتانەوێ
لەبەر ئەوەی کە بێ یان واوە تۆ دەبیت
کە پلەھێک لە خوار ئەوانەوێ بیت.
کەواتە ھەرگیز چاوەڕێی شاپەتی
دانای باش و ھەلەسوکەوت و دوعا بۆ
کردنەت لە پەرمەیاندا ئەو کەسانە مەکە
کە ئیرەییەت پێ دەبەن، بەلکو ھەمیشە
پێش بینی ھۆنراوەی جێو نامیز و
نوسینی ناگەری بە لێیان.

پيښور رهگانی نيسلامی سهرگردهی

نومېد مستمفا نه لقمه دووهم

بجوو وکیش بن، چونکه به پېچه وانه وه دېته وه هوی پلاوېونه وهی گندهلی و لاوازیوونی په مېکهری دامودمژگا که. جا لیردا نابې تنها له بازنه ی کارکردن به باشی و پوختی بوستین و خول بخوین به لگو پټویسته مهوای کارکردنه کانمان فراوانتریکمین و بگمین به پلهی داهینان له بواری پلان و جیبه جیکردندا، حهقیقه می نهمش له رینماییه کانی پیغمه مېرمان موحه محمد (درودی خودای له سر بیت) رنگ دمداته وه که دمه رموویت: (ان الله یحب ازا عمل احدکم عملا ان یتقنه).

نیستیغلل نه کردن: واتا خراب به کارنه هینانی پوشت و پله به پوهرژموه مندیبه تایبه تییه کان یاخود به کارهینانی بۇ زیان که یاندن به بهرژموه مندی کهسانی ترو به همدردانی مافه کانیان.

دامه زانندنی باشتړینان: مبهست لئی دامه زانندنی کهسی شیاوه بۇ شوینی شیاو نهک به پېچه وانه وه، وگو نه وهی له فهرمووده پیغمه مېرمری خودا هاتووه که دمه رموویت: (من استعمل رجلا من عصابه، وفی تلك العصابه من هو أرجی لله منه فقد خان الله و خان رسوله و خان المؤمنین).

بیگومان نه مینداریتی پرسیکی زور گهرمه و نابې نادیده بگرین و به چاوکی کهم سمیری بکمین یان زیدمرویی له مافه کانی بکمین، هرودها پټویست ناکات ترکیز بخهینه سر شته رواه تییه کان و گهوهری راستیه کهش له بیریکهین و فهرامووشی بکمین، جا له حیاتی نه وهی مومارسه ی پهرورمردو فیرکردن بکمین کهچی تمنا هر به و ونده وازبهینین که هلسین به تهلقین دادانکی نادیارو ناووز، نهمش بیگومان دېته هوی له دست جوونی بریک له نه مینداریتی، لهدمردنجامی نهمشدا نه وهیه که له لاوان دیته بهرهم که به هیچ جوړیک ره چاوی بهرژموه مندی کومه لگا ناگه، و هه لئاستن به نه رگو روله راستگویی و دلسوزانه کهیان له پېشخستنی کومه لگا و بوژانده وهیدا.

پټوهری دووهم: نه مینداریتی (الامانه)

به واتی راستگویی و چاودیری خودی و دستپیشخه ری کردن دیت بۇ نه مینداریتی کاره کان به جوانترین شیوه جا لیردا وشه نه مینداریتی بۇ چمنلین مانا به کادده پټیریت له وانه ش:

راسپاردن: خودای گه وره دمه رموویت: (انا عرجنا الامانه علی السماوت و الارض و الجبال فأبین ان یحملنها و اشفقن منها و حملها الانسان انه کان قلوما جهولا) الاحزاب ۷۲. واته: بیگومان نیمه سپارده مانا نشانی ناسمانه کان و زوی و چیاکاندا (هه لگرتنی نه مانه می دینداریمان پېشنیارکرد یو یان) به لام هیچیان رازی نه بوون که هه لگرن و ترسان لهو (نه مانه ته) که چی نادمی نهو (سپاردهی) هه لگرت به راستی نهو (نادمی) زور ستمکارو نه زانه.

۲- نه مینداریتی معنوهی: چوارچیوهی نه مینداریتی تنها له سنووری پرسه داراییه کان کورت هه لئایست، به لگو پهل دمه و پټیریت بۇ نه مینداریتی فیکری و تیروانین و هه لئایست، بونموونه: به سوک سه پر نه کردنی کارمه ندان و نه شکانده مویان به لگو به پېچه وانه وه پټویسته مافیان بپاریزری و له هه مان کاتدا ریزلیگیراوو خو شه ویست بن هرودها یارمه تیدانان به پیتی توانا لهو کیشو گرفتانه ی که پټیه وه دنالین.

ویژدانی بیدار: نهمش بریتییه له پاریزگاری کردن لهو مافانه ی که مافی خودا و خه لگی به سهرمودیه، هرودها پارسینی کاره کان لهو ی که سهرنه کیش بۇ زیدمرویی و فهراموش کردن.

کارکردن به باشی و پوختی: واتا سوور بوون له سر نه مینداریتی نهو نه رکانه ی که به که سیک رادسپتردریت به شیومیه کی جوان و ریکوپیک، نهمش بیگومان له سیفات و خوورده شتی موسلمانانه، هرودها شهونخوونی کردن به دیار مافه کانی خه لگی و پایه خ پیدانان و به کهم سه پر نه کردنی نهو نیلتیزاماتانه ی له سر شانییه می نه که رچی

راپردو و سوود ببینین وگو ماموستایه ک ریگا که نمان بۇ روشن بکاته وه. بیگومان نه وه نهو بهری وورده کاریه کهوا وانه له ماموستای راپردو و مان وهر بگرین... بۇ ژبانی نیستانمان!

«راز»ی چواره م:

له راپردو نه زین بۇ راپردو بژین... مبهستم نه وهیه لهو کاته نه زین که به سهر جووه چونکه لای هه موان ناشنایه ناگه ریته وه... هه زار سال ترخان بکمین ناتوانین چرکه میه ک بگرینینه وه له تهمنی خو مان!

بۇ راپردو ژبان نه وهیه گرینگی بزاین و سوودی بۇ نیستانمان هه بیت... به راستی رۆژیک دیت نه مروش نه بیت راپردو زور نریکه به یانی په یان چرکه میه ک پیش نیستا نهو راپردو ی نیمه... بۇ راپردو ژبان خو ترخان کردنه له نه کردنه وهی دمرگای نه وانه ی تیدا سهرکه و تو نه بوینه... سمیری ناوینه ی ئوتومبیلت کردو راپردو چهنده بجووک بۆته وه... به لام نه زانی له چاوی نیمه بجووک یووه نه ینا نهو خو ی جیهانیکی واقعی په. نهک هر نهو جیهانی گشت بیرمند و زاناکانه!.

راپردو نهو ناوینه یه بۇ نیستانمان نه بیت قهباری تنها به قعد نهو ناوینه ی ئوتومبیلته بیت. نه گهر گهره تر بوو نهو داهاتوو بز نهکا!

«راز»ی پیته م:

واژ هینان له راپردو به هه موو به شه کانییه وه تنها بۇ پند وهرگرتن نه بیت نه گر نا بۇ گهرانه وه بۇ نه وکات... مال ویرانیه خو فریودانه... له دستنی دانی تهمنی خو یه تی به شتیکی هیچ... خوی گه وره نه فهرموویت:

((تلك أمة قد خلت)) نه وانه ئوممه تیک

بوون رۆشتن!

به لئی رۆشتن ناش گهرینه وه تنها بۇ نه وهیه نه بیت کهوا هه مان کاره کانی نه وان نه که مینه وه که خراب بوون... ((لقد کان فی قصصهم عبرة لأولی الألباب)) سویند بیت به خوا به راستی له سهرگوزشته و به سهرهاتی پیغمه مېرمان پندو ناموژگاری هیه بۇ کهسانی زیرو هوشمند... سوود وهرگتن له وانه ی که بۆته هوی ره زابوونی خودا و سهرکه و تنی دنیا و قیامت!

"اللهم انی اسالك العفو والعافیه فی الدنیا والاخره"

له جوار جيوه ئارموزوويهكى بچووك وناسك له پال شتى زور سهرمكىدا نه نجاميان دهمدين دلمان پييان خوشدې و دېنه مايه و شاديان هم جوړه داهينانه گه لىك گرنگ و هرگيز ناشي به چاوېكى نزم و بى بايه خ تماشايان بكهين چونكه هر نه مانه نه كه زيانمان دمكته به ههشت و له دوزخى نرك و ناچاريمان دوورده خه نه وه نه مانه به هه واردي هونمري بچوكن به لام به مانا گه لىك گهوردن رولى زورگرنگ دمگيرن چونكه نوسهرو پسپوراني بواري داهينان واي دمبين كمهم داهينانه بچووكانه ميشكان بهرمو داهيناني مهن پهرورده دمكته و دېنه هوى نه وه له داهاتوودا ناكامي گهورميان لىكه ويته وه.. بهره دمبىت بگاته نه نجام نه گهرنا

تهنيا ههستكردن به بهره خوى له خويدا دادى كس نادان به لكو گرنگ نه ويه چون بمارى دينيت و به نه نجامي دمگهينيت. بهره ديارى سروشته كمالىكه دمتهستيه وه به سروشت و دنيا وه، كه به نه نجامي دمگهينيت ولماقيدا دپهسليميني توش جاريكى تر دميدميه وه به سروشت نه مهش دمپهسليميني كه توش به شيكى له سروشت وزادى نه ويته هر نه مهشه په يومنيت له گهل دونياو سروشت و دوروبهر دادمه زريني هاوكات په يومنيت له گهل ناخ و دورونى داهينه رانهت پتهوتر دمبىت چونكه له هه موو داهينانيكدا كار له گهل خوتدادمكهيت. هر چه نده هه ندى جار داهينانه كانمان

گوران، باومرپه خوبون، داهينان. نه وكمسه هه مردم هه ولى گوران دمات دزمانيت كه گوران هه لسه هه زيانه دوينى وكمو نه مرو ناپيت و نه مروش وكمو سبه ناپيت هه ريويه كه باومرپ به موهيناكه بونه وهى دنيا بگوريت دمبىت خوت بگوريت بونه مهش دمبىت په كسمر به نابهرينه بهر كردار. سه داو دمنگ وگوزارشتى داهينانيش نينجاههر جوړه داهينانيك بىته له ناخى هه موو كه سدا هه به پروانكه كم كسيك هه بىته ته نمانهت بو جاريكيش بى گوى لهم زهنگه نه بو بى نه م دمنگه زهنگى به هرهى شاراوتته وه، كه دياريهكى به هادارى گهردوون و سروشته كه نابىته هه راموش بكرىته دمبىت دمستى به سهردابهينين و بواري بو خوشبكهين

زهنگى بههره

ئا: كامران عبدالرحمن نهلقه كوتايى

بى بىكەيت بايەخ بىدە بەۋىشتەى كەمىرات
دەكشەيت وناخت جۇش وخرۇش دەدات
ئەۋكات ھەستى داھىنان ھەموو بونىت
داگىر دەكات پاشانىش دەردەكەۋىت لەكۇئ
دەنىشىتەۋە، مىشكى بەست وناخى سست
ۋجەستەى ئالۇز ئاتوانىت داھىنەرىيەت
بۇيە پىۋىستە خۇت دۋاى بەھرە تۋاناکانى
ناۋەۋى خۇت بىكەۋىت و سۇراخىان بىكەيت
ئىنجا دەبىت جىگەيەكى شىاۋ پانتايەكى
قراۋان بۇخاست و پەيامەكانى دەنگى
ناۋەۋىت تەرخان بىكەيت، ئەمەش بەيى
دىالۇگ لەگەل خۇتتا نايەتەدى يەك
ھەنگاۋى بچوك رەنگە سەرانسەرى
ژيانىت بگۇرپىت ئەگەر بى مەبەست بۇيت
ۋنامانچت نەبىت مەمانەشت بەخۇت
نابىت، پلان ۋمەبەستەكانت لەژياندا،
گەشە بەياۋەرىيۋون بەخۇت دەدەن، ئەۋەى
ئەۋباۋەرى دەكۇزى، ئەۋمىيە كە تۇ ھىچ
دەكەيت بە نامانچ و ھىچ ھەلدەبۇرپىت
لەژيانداۋ دەيكەيت بەمەبەست، ئەگەر
گۇپران لەخۇتا دەست پىنەكەيت ئىتر
ژيانىش ھىچ ئاراستەيەك ۋمەرانگىرپىت
ۋگەرھىچ بىكەى بەنامانچ ئەۋا بى ھەۋلەدان
پىي دەگەيت. داھىنان ۋگۇپران جەمكىن،
كەداھىنەرىيۋىت، ھەموۋكات لەگۇپرانداى
ۋگۇپران بەئەنجام دەگەيەن، كەگۇپرانىت
دروست كىرد، واتا داھىنەرىيەت، ئىمەش
ئاتوانىن كەسكىك بگۇپرىن ئەگەرخۇمان
نەگۇرىن.

مىرۋقى بەتۋانا دەكارپىت كارگەلىكى
سەيىرو سەرسۈرھىنەر ئەنجام بىدات،
بەمەرجىك لەداتۋو نەترسىت..

مىرۋق تەنبا چاۋمىرىى ھەل دەبىت
ۋ بەھەۋلەدان دەتۋانىت ۋەدى بىننىت
ھەرومەشا چىتر چاۋمىرۋانى گەشىتن
بەنامانچەكانى نابىت، چۈنكە ئەۋكارانەى
پايانكات خۇيان ئامانچن.

سەرجاۋەكان:

- ۱- دىھالز جاف، (ستراتىجىيەكانى ژيان)،
ھەۋلىر، ۲۰۱۰.
- ۲- جىم رۋان، (جۈنەيتى گەشە سەركەۋىن
لەبازار - بەرپۋەرىندا/ئىتۈرك ماركىتىنگ)،
ۋەركىپرىنى ئەۋبىكر غفارى، ۲۰۰۷.
- ۳- د.ۋاىن داپر، (ھەست بەگەۋىرىى خۇت بىكە)
دەرونىزى، ۋەركىپرىنى ناسر سلاخى، ۲۰۱۰

مەزنى شانۇ شانى سلاقىكى دەلى: دەبىت
ھونەرت لەخۇتداخوش بۋىت نەك خۇت
لەھونەرداخۇشېۋىت. واتە داھىنانىت
خۇشېۋىت بۇ ئەۋمەبىت ناۋيانگى
پىدەربىكەيت ۋپىي بىناسرىت بەلگو
دەبىت بۇ ئەۋمىت كەئەۋ ھەنەرت خۇش
دەۋىت. پىش ھەموۋىتىك خۇشەۋىستىت
بۇكارۋداھىنانىت بەلمىنە، لەۋباۋەرىشەم
پاشتر ھەردەناسرىت چۈنكە ھىچ
داھىنەرىكى راستەقىنە نىيە كەخاۋەنى
داھىنان بىت ۋنەناسرابىت بەلام
كەداھىنەركارۋ داھىنانى تەنبا بۇمەبەستى
پارەۋسەروەت ۋسامان ۋناۋبانگ بىت،
ھەركىزىنابىت بەداھىنەرىكى راستەقىنە
رەنگە دەۋلەمەننىت، رەنگەزۇرەناۋبانگ
بىت بەلام ھەركىزىنابىت بە داھىنەرىكى
راستەقىنە چۈنكە ئەگەر بۇماۋمىيەكىش
خەلگى ستايشى بىكەن ۋجەپەلەى بۇلپىدەن
پاشان راستى بەرھەمەكەى بۇدەردەكەۋىت
كە لەبەنەرتدا ھونەرىكى رەسەن نىيە.
گەرپەرسىن بۇجى؟ لەۋلامدەدەلىيىن
ھەروەنەرىك يا ھەر پىشەيەك كەروەتىكى
داھىنەرانە ۋمەردەگىرپىت دەبىت گەشەبكات
ۋھەموو كات پەرمەسىتى، ئەگەرنا دەمىرئ
ۋلەناۋ دەجىت، بۇيە لەكۇتايىدا دەلىن
داھىنەركەسايەتى خۇى لەكارەكەى خۇيدا
پىتر خۇشېۋىت ۋداھىنان بىكات بەكەرەستەۋ
ھۇ بۇ خۇدەرخستەن خۇسەپانەن ۋ
دەۋلەمەندىۋون ۋدەسلەت ۋدەست ھىنان
ئەۋەدەم ھونەرداھىنانەكەى دەخاتە
خەزمەتى خۇدى خۇى، دۋاجار لەم دۇخەدا
خۇپەرسىتى زالىدەبىت بەسەر داھىنانداۋ
رەنگە لەتەۋزى داھىنان دەگىرپىت، كەۋاتا
داھىنان لەۋكاتەدا پەردەستىننىت كاتىك
كەخۇمانى تىدا لەبىر دەكەين، ئەمەش
تەنبا بەخۇشەۋىستىمان بۇكار ۋ ھونەر
ۋپىشەكەمان دېتەكايەۋە بۇيە پىۋىستە
لەپىگەى خۇشەۋىستى نەك خۇپەرسىتى
پەى بە سەرجاۋەى ئىلھام بەرىن ۋ پەرمە
ھونەرۋ پىشەۋ داھىنانمان بىدەين.

ئەگەر ئارمىزۋى نوسىن دەكەيت
ۋجەزدەكەيت بىبىت بەنۋسەر يەكسەر
بىرلەۋەمەكەۋە بىبىت بەشكسپىر يا بە
ئالى ئەمەداھىنانىت لاسەخت دەكات گىرنگ
ئەۋمىيە تۇ نوسىن بىكەيت بەداھىنان
بۇخۇت لەۋەش گىرنگىر ئەۋمىيە دەست

بەھرەمەندەكە ئەزىيەتى پىۋە دەخوات
لەۋانەشە بۇى بىبىتە مايەى ئەشكەنچەۋ
ناسۇر نەك تەنبا بۇخۇى بىگرە بۇكەسانى
تەرىش چۈنكە بەھرمەك كەگۇزارشتى
لەنەگىرپىت ۋەكۇبارىكى قورس ۋايە
بۇخاۋەنەكەى كەپىگە لەبەھرمەك
دەگىرپىت ۋەكۇ ئەۋە ۋايە رەنگە لەجۇگەى
ژيان ۋ ۋوۋبارى سەروشتا بىگرپىت، بۇيە
كە بەھرمەك لە تۇدا ھەيە دەبىت رەنگەى
بۇخۇش بىكەيت ئەگەرنا بەپىچەۋانەى
سەروشت رەقتاردەكەيت.

ۋە ئەۋ بەرمەستانەى رەنگە لە ۋزەكانى
ناخمان دەگىر نەلىك، زۇرپەى زۇرى
ياساۋەستۋو نەرىتى رۇۋانەمان رەنگە
لە ۋوزە ۋ تىنى ناۋەۋەمان دەگىر ۋوزەى
مىرۋقىش خۇى لەخۇيدا خۇرسك ۋ
داھىنەرانەيە، دەلاتى ۋوون ۋزىانە، بەلام
كۇسپەكانى پىشى رۇزبەرۋ پەردەستىن
ۋتەشەنە دەكەن بەگىشى زۇرپەى دام
ۋدەزگان ۋياساكانى كۇمەلگا دۇ بەۋوزەى
خۇرسكانەى مىرۋق، بۇيە پىۋىستەخۇت
كار لەسەرخۇت بىكەيت. رەنگەلەبەردەم
جۇگەلەكانى ۋوزەتدا تەخت بىكەيت،
كۇسپ ۋلەمپەرمەكانى بەردەم لاۋاۋى
ۋوزەى ناۋەۋەت رابىمالىت تاۋەكو
بەخۇرى رەۋانى رەنگەى خۇى بىگرپىتە
بەر بەمەش ۋوزەى خۇرو رەۋان داھىنان
بەرھەم دىننىت داھىنانىش خۇشەۋىستى
ۋگەشېنى ۋچالاكىيە، ھەر خۇشەۋىستەيە
ۋا لە مىرۋقى داھىنەر دەكات بەردەۋام بىت
پاش مىردىشى لەبىرەۋەرى كەسانى تردا
نەمىرپىت. بەنەۋنە ھەموۋماۋىستاكانى
ھونەر پىش ۋانەكانى رەھىنانى پراكتىكى
ھەۋلىئانداۋە فېرخاۋو شاگرەمەكانىان فېرى
خۇشەۋىستى ھونەرۋپىشەكەيان بىكەن،
خۇشەۋىستى گەۋەرتىن ھىزە لەداھىناندا
بۇيە ھەر پىشەيەك بى خۇشەۋىستى
ئەنجام بىدېرىت كارى تىياپىرى بى سى
ۋدوۋ مايەپۇچ دەبىت.بۇيەئەگەرەردەزى
كارەكەى خۇت خۇشەۋىت ۋدۋاى
ھەۋلەدانى زۇرىت بۇخۇشەۋىستى كارەكەت
بى ئەنجام ۋوۋبى ھىچ دودلىك دەستى
لەپەلگەر، چۈنكە بەپىي ياساكانى سەروشت
دەبىت دۋاى زەنگى بەھرى خۇت بىكەۋىت
ۋ تەنبا ئەۋ كارەبىكەيت كەخۇشت دەۋىت
ۋبەھرمەندى تىيايداۋەك مامۇستاي

پا په گردهوه کاتمان نه وه کانمان په روه رده پکه ين!!!

هه له دهکمين و رهفتارى نه شي او
دهنوئينين مندا له کانمان ده مان بينن،
جا پيوسته وريابين و سه رها خومان
چاک بکهين، چونکه مندا لان به سروشتى
خويان سل ناکه نه وه و خويان ناپاريزن
له هه له وه گه موکورتیه کاتیک ده بينن
گه وره کانيان گه وتوونه ته نيو هه مان
داوى هه له وه ناتا وای.

پيوسته مرؤف سه رها خوى
پرازينيه وه به رهوش و به هاو ناكارى جوان
و شیرين و له زيانى خويدا به رجسته
بکات، نه وکات رينمايى و ناموزگار به کانى
جيسى خوى ده گريت و نه وه کانى و خه لکى
تريش گويى بوشل ده کهن.

گهر وامن نه کرد هه ره شهى نه
نايه ته ده مان گريته وه که خوى گه وره
فه رمويه تى: (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ
تَقُولُونَ مَا لَا تَعْمَلُونَ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ
أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَعْمَلُونَ) الصف 2-3 هه روه ها
فه رمويه تى: أَمَّا رُونَ النَّاسَ بِالْبُرِّ وَتَنسَوْنَ
أَنفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

البقرة ٢٤

هه ر له م بار به وه عمه دولاى كورى
مه سعود خوى ليرازيبيت وتويه تى:
(من كان كلامه لا يوافق فعله فإنا
نؤيخ نفسه) واتا: هه ركه سيك وته كانى
له گهل كرده وه كانيدا نه ده گونجا، نه وا نه وه
كه سه سه رزمشتى خوى ده كات.

ده با نه وه كانمان له كرده وه
هه له سو كه وت و مامه لهى نه رم و نيان
و زانست و رهوشته مان وه به ره ره مند
بن، پيش نه وهى به زمان بدوينين
با كرده وه كانمان بدويت.

- نايا باوكيكى به رتيل خور ده توانيت
ريگرى له مندا له كهى بکات کاتیک زانى
دزى ده كات؟
- باوكيك جنيوو قسهى سووك و
زبرو ناشيرين له زارى بيته دهر، ده توانيت
به مندا له كانى بليت جنيو مه دن؟
- باوكيك له خوا به رستى و دينداريدا
كه مته رخه م و لاوازييت، نايا وته و
ناموزگار به كانى له سه ر مندا له كانى
سه نگ و به هايان ده بيت؟
ده بيت نه وه راستيه بزاني، کاتیک

نه سه ته مه گه وره كان بتوانن
مندا له كانيان به روه ره ده بکه ن له سه ر
رهوش و به هاو ناكارىك چا كتر له وهى له
هه له سو كه وتى خوياندا رهنگى دايته وه و
بو بيت به شيك له ناكارو هه له ويستان.
نه وه مندا ل زياتر به رهفتارو
هه له سو كه وتى دايبابى گاريگر ده بيت،
وهك وته ناموزگارى
- نايا باوكيكى جگه ره كيش
هيچى پيدم كريت کاتیک زانى كوره
هه رزه كار ده كهى جگه ره ده كيشيت؟